

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

800

2004

719-222

ՅԷՏԱՅԻ ՃԻՐԱՅԻ

Է ԱՆՆԸ ԵՕՁՂԱՏ ՎԷ ՇԷՎԱԼԻՍԻՆՏԷ ՎԱԿԸ
ՍՕՆ ՅԱԱԼԻՅԷՔԻ ՎԷ ՏԱՐ ԱՂԱՃԸ

Մ Ի Ի Է Լ Լ Ի Յ Ի
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ա. ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ

Մ Ո Ւ Ս Ո Յ Յ Ի Յ Ի
Մ Ի Ն Ս Ա. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Ի Ս Թ Ա Ն Պ Օ Լ
Մարպտաի «ԿՈՂԱԿ»
Պատր Արի Էպիսկոպոս Զատիկի Կո. 27

ՖԵՏԱՅԻ ԺԻՐԱՅԻՐ

ՎԷ ԱՆԸՆ ԵՕԶՂԱՏ ՎԷ ՀԷՎԱԼԻՍԻՆՏԷ
ՎԱԳԸ ՍՕՆ ՃԱՍԱԼԻՑԷԹԻ ՎԷ ՏԱՐ ԱՂԱՃԸ

Հարկը

ՄԻԼԵՒԻՑԻ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ս. ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ

Մուսանիինի

ՄԻՆԱՍ Ս. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

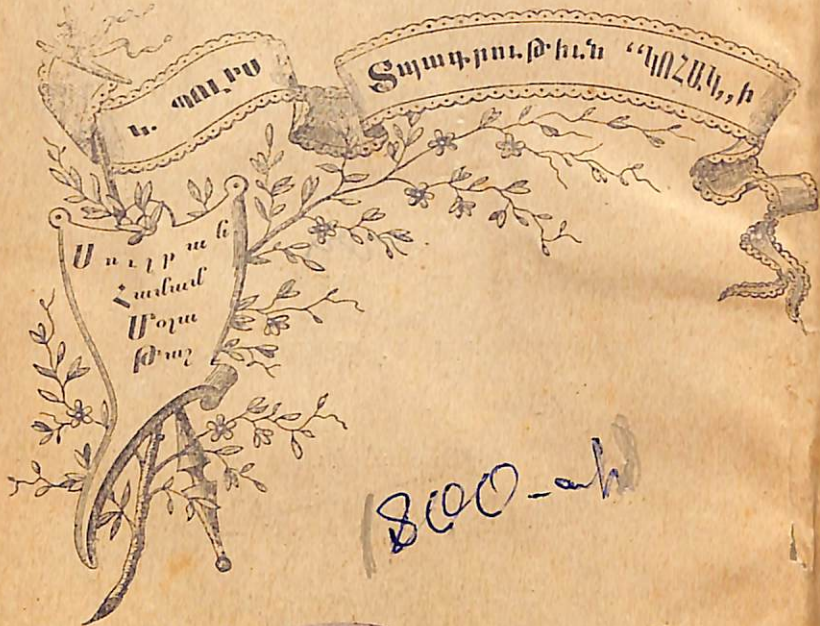

ԻՍՏԱՄՊՈԼ

ՄԱԹՊԱԼՅԻ «ԿՈՀԱԿ»

125 փոսա Գոռքուր, Skruusiskp

1 9 1 2

800-ահ

3787-73

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ

Թ Ա Գ Տ Ի Մ Է

Միւսքերեմ բեֆիգիմ

Մինաս Էֆ. Ս. Պետրոսեան

Գայսերի

Մեռալիի զիննիյէ ին դավայիլի սայիմենիզին Բե-
րեքինէ վագրֆ օյսուղում հալսէ սիննի սեպալէրինիզսեն
պու կիւնէ գասար քալիմի սիւպեան վէ Էֆրասը միլէրին
բենվիւրաքք Ֆիւրիյէ վէ քերագգըյաքք իգքիւսֆիյէ վէ սի-
լասիյէ ուղրունսա սարֆ իլլէսիլինիզ նիմեմար, վէ մուք-
քասրֆ օյսուղունուզ սեպար վեմեքանէրիւ գալպիյէ վէ
ամալը հագրգարփեւփերինին. վէ պու խուսուսա կի-
րիֆսար օյսուղունուզ գուլմու քեասսի վէ մեվգուֆիյէր
վէ. Էննամ իլանը Մեռուքիյէքսեն սօնրա Էինէ այնը
մեպլեք վէ մագասլէ Էնգարեկիլպիքի Ս. Գ. Հնչակեան
ձեմիյէքի շիւպիյէրինէ բոբականիսք գործիչ վէ պիր
միւսսէս սօնրա քեքրար մուալիմիլի կիպի պիր վագիֆի
մուգասսէսենիզի Բեամիլէն պիլիւր իսեմէս. ումուսեն սեվ-
կիւլիւմիւզ օյան գանրաման ժիրայրըն պօզուզ Էրմենի-
լերի արասրնսա սեպգար Էսեն իխքիլալ Գօմիքեսի բէ-
քիլաք վէ Ֆաս'իլիքիինին խարլարսան Ֆերամուէ Էսիլմե-
մեսի, վէ նեպի նէսիս քարաֆընսան Հիւրրիյէքիին նիչէ

գանլար վե նանլար Գեսար իլե իսքինալ Էսիլիլի ան-
լաւարագ անրն ճանսիբերանե մուաճագասը ուլունսա
պագը մունիմի վագաալարըն գըամեն մենտուր վե գըամեն
մանգում պիր բիսալե հալինե քապընր արգու էլիէսիլիմ
նինեիլե . մուհարեքաքըմըն հարպ պե հարձ հագիգաքը
քամմեսի նե վագըֆ օլան գաքը պիլեքի միսուլլու պիր բե-
ճիգի սասըգա միւրանասա՛քը բերեին՝ վե գարի՛ունը բիրն-
մըն պիր գաք սահա միւսքեֆիս վե միւքիլեգըիգ օլմալարը
իչուն մեվգըմըգ իգքիգասըննա ենվարը իլմ ու մեարիճսեն
մահրում վե պու եիւզսեն իսքիմալինե մեհպուր օլսուղում
պագը էլճագ վե իպարեիլերին սախի ուսուլը նեքիս իւզե
քասինինե հիմմեք վե պասեմա քա պու նեքիեն պեգլի
ղայրեք պուլուլմասը իուսուսունսա իւպու ետերի անի-
գանեմէ sonրուսան գաքընըգաքագիմ . վե հիււմեքի Գա-
լիգամըն գապուլընր բինա ետերիմ .

Մունիպալիեթ

12 Փետր. 1912

ՅՈՎ. ՀԱՆՆԷՍ Ս . ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ

Գալսի

Ք Է Ր Ճ Է Յ Ս Է Ի Հ Ա Լ Ի Ս

1860 Յունիս 23 եօղատըն Գէլլեր գարիյեսինտե
Թէվլլիւտ Էթմիշ վե զէման վե մէվգը իգեիգասըն-
ճա հեմ լիսանը մատէրղատ հեմաեք քէթպ ու գրաած-
տան պի պեհրե գալմըշ իսեմոե՛ սիննի քէմալե վասըլ
օլուպ միլլեթ վե վաթանըն իանթիաճաթը միւպըիմէ-
սինի կէօրտիւքճէ «Սէն սանա եարտըմ էթ քի Ալլահ-
տա սանա եարտըմ էթսին» մէպտեսինե պիթթէվէս-
սիւ գութըթիմ ֆէվգինտե պիր Թարաֆտան Թէն-
վիրաթը ֆիքըիյեմ՝ տիկեր Թարաֆտան ումուրը միւ-
լեթին Թէրագգը վե Թէալիսինե Թէաշշիւգ իլլետիմ:

Սիննիմ օթուգ իքիյե վասըլ օլտուգտա Նարգ մէ-
սլէսինին (Հայկական Գատ) էրմէնի տավասը քեսպի
շիտտեթ էթմիշ վե Հնչակեան փարթիսի գուվլէթ-
լէնմիշ իտի գալպէն, ֆիքըէն վե վիճտանէն միլլեթի
մագըլմունն տավասընըն պիր հագգը սարիլըի օլտու-
ղունա գանաածը քեամիլէ հասըլ էտէրէք 1892 սէնե-
սինտի Էվլէլա Թորոս Մառուկեան վե րէֆիգի Կիւլ-
պէնկ Համալեան վե պատեմա ժիրայր-Մարտիրոս Պո-
յաճեան նամ ինգըլապ քոմիթէ ֆէտայիլէրի իլէ ա-
լագա վե իխթիլաթտա պուլունտըմ . վե Պոզուգ էր-
մէնիլէրի Էհալըսինին մանէն իյգաղ վե մատտեթէն
Թէրագգը էթմէլէրի ուղըունտա քէնտի հայաթըմը
վե հուգուգը մաղուպէլէրինին իսթիտատը եօլունտա
սայ ու զայրէթիմի տիրիղ էթմէմէյե ահտ փէյման իլէ
միլլեթիմին հագիգի տօսթվէ եարէլէրինին եէկեանէ
մէիլէմ վե տէվասը օլան ճիտտի ֆէտաքեարլարըն
մուհին վե միւշալիլըի օլուպ՝ Էվլատ վե ալլեմի հատ-

տա մէնֆաա'ծ վէ ըահամըզամիյէմի ինքեար հտէ-
 րէք ըուզիշեպ իյճապ հտէն մազի ֆէլէրին իճըասըն-
 տա պիլա' իմծինա քէնտիմի պէշէրիյէմէ իյտա վէ
 էնճամ կիբիֆտար օտըղըմ թարիֆի նա'գպիլ իսկէն-
 ճէլէր իլէ իսպամ իլլէտիմ, հայֆա' քի պու էմնատէ
 զուլմէմի ճէհալէմլէ էսարէմ պօյունտուրաղը ալ-
 թընտա' շիւրիյէմ, Իրատէմ վէ հոգուզը շախսիյէլէ-
 րինին մէզիյէմ վէ ֆազիլէմինտէն մահրուճ պիլ թա-
 գըմ վասակ վէ ալջագ խաֆիյէլէրին հէր նէվ տէնա-
 յէմի իըմիքեապ իլէ վագը օլան իսպարամ վէ թէզվի-
 ըամլարընտան թուղեան հտէն ֆէյզանը աշգըն գա-
 թրէլէրինտէն պագը շիիւլէր թանգըմը իլէ ամէշի
 գալպիմի իմֆայտ չալըշտըմ, հիւքիւմէմի միւսմէ-
 պիտէնին զուլմ ու զատըրնաան միլլէմ վէ վագա-
 նըն թախլիսի կէրիպանլէ Մէշըուծիյէմի իտարէյէ
 նայիլ օլտուղու զէման' սէպգամ էտէն ահվալ միւ-
 թէէլիմէյէ վագըֆ օլուպ շիւրիյէմին գըյմէմինի թագ-
 տիրէյլէմէլէրի արգուսու իլէ տէրէօհիտէ իտիլէն էն-
 վայը մէգահիմ վէ միշքիլամըն էնզարը ամմէյէ թէշ-
 հիւրինէ միւպաշէրիէմ էյլէտիմ, իւմիտվարըմ քի եէնի
 նէսլին էֆքեարը միւնէվվէրէ վէ էրպապը զէքեասը
 թարաֆընտան նայիլի մագպուլիյէմի իլէ միւֆիմէլի
 վէ միւթէսէլի օլաճաղըմ :

ՄԻՆԱՍ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Մ Ո Ւ Գ Ա Տ Տ Է Մ Է Յ Ի Բ Թ Ա Պ

Մ Ի Ի Ե Լ Լ Ի Ֆ Ե Ն Է Վ Ա Պ

Ս Ե Վ Կ Ի Լ Ի Ի Բ Ե Ֆ Ի Գ Ի Մ

Մ Ե ք թ ու լ ւ ր ն ը ր ք ա լ տ ր մ , Թ ա գ ա ի մ Է ն ի զ ու Է ն մ Է մ ն ու ն օ լ տ ու մ . Թ Ե ք լ ի ֆ օ լ ու ն ա ն ք ի ւ լ Ֆ Ե Թ ի ն գ ու լ ա ս ի յ Ե Թ վ Է ի ւ լ լ ի յ Ե Թ ի ն ի , մ Է շ ղ ու լ ի յ Ե Թ ի մ ր զ ի ն ք Ե ս ր Է Թ վ Է վ ի ւ ֆ ր Է Թ ի ն Է Թ Ե ր ձ ի ց Է տ Է ճ Ե յ ի մ ի ր ա ն ա պ ի լ ի ք ս ի ն ի ց . վ Է ա ր գ ու լ ար ը մ ր զ ը ն պ ի ր օ լ տ ու լ ու Կ ի պ ի գ ա լ պ Լ Ե ր ի մ ի զ ի ն տ ա խ ի մ ի ւ Թ Թ Ե Ֆ ի ց օ լ տ ու ղ ը ն ա Է մ ի ն ս ի ն ի ց . Ե Է ր ն Է գ ա տ ար ճ Է ց ի տ ի շ Է ց ի ր Թ ի ր ա յ ր ը ն Փ ա ա ՛ լ ի յ Ե Թ ի ա գ ա Է մ ձ Է Թ ա ր ա ֆ ր ա ճ ի զ ի ա Է ն Է ա զ ը լ մ ը շ ի ս Է տ Է Գ ա յ ս Է ր ի վ Է Ե օ զ ղ ա ն մ ի ա ն ը ն տ ա Պ օ զ ու ց ն ա մ մ Է վ գ ը տ ա մ ի ւ Թ Է մ Է ք ք ի ն Է ր մ Է ն ի Լ Է ր լ ի ս ա ն ը մ ա տ Է ր գ ա տ լ ար ը ն տ ա ն պ ի պ Է ց ի Է օ լ մ ա ղ ի ն մ ի ւ Ե Թ Ե Ֆ ի ա օ լ մ ա տ ր գ լ ար ը ն տ ա ն ա ն լ Է ր ի ն ա ն ղ ա յ ա պ ի լ Է ձ Է ք Լ Է Է ի լ ի ս ա ն տ ա Թ ա ի ր ի ր ի Փ ա յ տ Է ա Է ն ի ս ա լ ի օ լ մ ա զ գ ա ն ն Է տ Է ր ի մ . տ ա ի ա զ ի ա տ Է շ ա Է ա ն ը Թ ա ի ս ի ն ն օ գ Թ ա ս ը շ ու տ ը ր ք ի մ ու Է հ ար Է ր ա Թ ը ն ը զ պ ի ր Թ ա գ ը մ խ Է ա յ լ ի վ Է ս Է ն ա յ ի Է Լ Ֆ ա զ Է տ Է պ ի յ ա մ վ Է շ ա ի ր ա ն Է Թ Ե ր ս ի մ ա Թ տ ա ն ի ս պ ար Է Թ օ ւ մ ա յ ու պ ՛ ս ը ր ֆ Թ ա պ ի ի ՛ հ ա գ ի գ ա Թ տ ա ն մ ի ւ Թ Է շ Է ք ք ի լ պ ի ր Ֆ ա ա լ ի Ե Թ ի ն մ ի ր ա մ ը Թ ա ր ի խ ի յ Է ս ի տ ի ր զ ի ր ա Թ ի ր ա յ ր Ե Է ր ն Է գ ա տ ար մ Է վ գ ը յ ր մ ի ւ Ե Թ Ե լ ի ֆ Է ա Է չ ա լ ը մ ը ՛ ձ ի տ ա ի Ֆ Է տ ա յ ի Լ Է ր Է Է Թ ի շ տ ի ր մ ի շ ի ն գ ը ա պ Թ օ խ ու մ ը ն ը զ Է ՛ ր Է տ ի պ հ ի ս ա պ ս ը զ Ֆ ա ա լ ի յ Ե Թ ա Է պ ու

լունմը իսկտէ անլերին հագգրնտա պիզգամ քէնտի
 րուհ վէ իլմիլէ փերվերտէ օլան միւզմէտիր շալիրտ-
 լերի Թարաճընտան գալեմէ ալընմը, ֆագամ Եօզ-
 խատ վէ հեվալիսինտէ իճրա օլունան Թէշքիլամ վէ
 իճրահամը վէ նիհայէթ պիր գաչ հարիսի շան ու շէհ-
 րէթ ղատտար Համիտին ալչագ ալանէլերի վասթա-
 սը իլէ ճար աղահը իւզերինտէ վաթանըն սելամէթ
 վէ Հիւրբիլէթի ուղրունտա ֆէտայը ճան էլլէմէսի.
 Եօմրիւնին սօն, վէ էֆալը շէճիանէսինի էն գըլմէթ-
 լի խագրէլերի էլան նիչէլերինին մէճիուլը օլուպ,
 պունլարըն սայքի ճիւմլէսի տէ այնէն մէշիուլ վէ
 ֆիլէն իշթիրագընըզ վէ պիզիմտէ նօգթասը նօգթա-
 սընա մալիւմամըմըզ Թահթընտա օլտուզունան,
 Շէհիտի լա եէմութըն զեքրիլէթի ճէմիլէ վէ էֆթարը
 ալիլէսինին Պօղուզ էրմէնիլերինին տակի գալպլէ-
 րինտէ Թէճէտտիլտի իլէ էպէտէն պագի գալմասը
 խուսուսընտա ղայրէթինիզի Թագտիր վէ զահմէթի-
 նիզէ իշթիրագ էտէրիմ. Մուհիպպինիզ:

1 Wars 1912

ՄԻՆՍՍ Ս. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ԺԻՐԱՅՐԸՆ ՊՕՂՈՒԳԱ ԿԷԼՍԷՍԻ

Ժիրայրըն ագտէմճէ Գայտերիլէ նէ ղէման
 վէ նէ վէսիլէ իլէ կէլմիշ օլտուզու պիզիմ
 իչուն մուամմա Հալխատէ մահրէմ գալմը իսէտէ,
 Եաֆթա մէսէլէսինտէ Գայտերիտէ պունուսուպ օ-
 րատա զուհուր իտէն ազիմիլթիշաշ վէ Թէհարրի-
 յաթ էսնասընտա էֆթերէ Ս. Կարապետ մանասթը-
 րընըն կիւվէրճիսլիլիստէ Կիւլպէնիկ Համալեան իլէ
 Մէսն տէրտէսթ վէ Թէվզըֆ էտիլէնգործիչ Սնտոն
 Ռշտունիլին Գայտերի Հասսանէսինտէն Եօզաա
 Հնչակեան շիւպէսի վարչութիւնընա Եազմըշ օլ-
 տուզու պիր Թահրիրաթտա քէնտի Թէրճէմէի Հա-
 լի իլէ վէգայիլի ճարիլէնին իզահաթընտան սօնրա
 «րէֆագաթըմտա պուլունան ժիրայրը գարանըզ-
 տա Եանըմտան ղայպ էթտիմ, պատէմա տէրտէսթ
 օլունտում. քէնտիլիլին պու էսնատա նէրէտէ վէ
 նէ՛ Հալտէ պուլունտըղընտան մալիւմաթըմ Եօզ-
 տըր» մէլէլխտէ մուխթասարէն պիլտիրմիշ իտի-
 միւմայիլէհին իշարընա նէգարէն ժիրայր Եօզաատա
 միւվասէլէթ էթմէզտէն Գայտերիտէ պուլունամուշ՝
 ֆագաթ օրատա նէ՛ խըզմէթլէ նէկէճնէ ֆէտա-
 քեարլըզլար էլլէտիլի մալիւմ օլմամըշ. անճագ
 ժիրայրըն Եօզաատա միւվասէլէթիտէ պիր միւպա-

հասա արասընտա իշպու Եօզղատ վազաա'սընտան
մատա՝ ծն պիր միւխթէլիֆ մահէլէրաւէ վուզուաա'թ
չբգարբայ թախլիաի ճան իյլէմիշ օլտուզընը սէր-
մէյա հէյէաի :

Ժիրայր՝ Ռշտունիտէն միւֆարէզաթլէ Գայսէ-
րիտէն չբգբայ էվվէլա Գալուաա համի իլէ կէմէրէկ
գասասպարնա կէլիր . օրատա մէվճուա Հնչախեաա
շիւպէսինի կիւզէլճէ թազվիյէ վէ բէֆիզլէրի ճէ-
սարէթէ թէշլիզվէ երշաա իյլէտիքտէն սծնրա շէ-
տիա սլիր թէհարրիյաթտա անճագ քէհաիսինէ
մախտու օլան սիր թէտալիրի ֆէվզէլաաէ իլէ վէ-
խիմ սիր թէհլիքէաէն ազաաէի սէրէտիպ հէման
թէրզիլի գարիյէսինէ վասըլ օլուր :

Եօզղատ իլէ քէսպի մուարէֆէ վէ ալագատը-
նա սէպէպ էվվէլա սլու գարիյէ օլտուզու կիալի .
Եօզղատաա րիշթէի հայաթընըն գա'թ վէ թա'թի-
լի էշղալ ու մուամէլաթընա սէպէպ եինէ թէրզիլի
գարիյէսի օլաու . Ժիրայր թէրզիլիաէն չբգբայ Փէօհ-
րէնի, Պուրունդչա, Բէլէր վէ սայիր պազը Էրմէ-
նի գարիյէլէրինի զիյարէթլէ միւնֆէրիտէն թէշ-
քիլաթ իճրա էթմէք արգու վէ թէշէպպիւսիւնաաէ
սլուլունուր իսէտէ թամ օ՛ Էսնաաէ Էանի 1893 Յու-
լիս 19տա սէշ գահրամանլարըն Էնգարէաէ սալպէն
իտամլարը խապէրի հիւզն Էսէրինաաէն պիշարէ Էր-
մէնիլէրին մահզուսն վէ մէֆթուր , մա՛ մաֆհի հէր
խուսուստա Եօզղատա օլան իրթիպաթ վէ թէմայ-
յիլաթընը սիլ իարաք . թէշքիլաթա օրատան միւ,
պաշէրէթ էյլէյիպ ճիվար ումոււմ գարիյէլէրինաաէ
փէյարիէյ մէրքէգէ րապթ իթմէք մագասաը իլէ
Եօզղատա հարաքէթ էյլէտի . վիսուլինաաէ շիւպէ

հիյէթի իտարէսինաաէն պազըլարը իլէ կէօրիւշիւպ'
պէյան օլունան էֆքեարրն մուզնի . վէ թէրթալիա-
թըն տախի միւամիրը օլաճազը իւմիտի իլէ սիր
գաշ մա՛ օրատա գալըպ . մունթագամ սիր թէր-
թիպաթ Էաիտը , սլու մուաֆֆագըլլէթին թէֆէր-
րուաթը գաթէն կիզլի կիզլի Էրոյտալը մէրագա
վասըլ օլմագտա վէ շէմի հասրէթլէ Ժիրայրըն
ալտէթինէ մունթագըր սլուլունագտա իաիլէր .
միւմայիլէյհ ֆէտայի «Հազարշահ» համի իլէ Պօ-
զուգ քէօյլէրինէ չբգբայ հէր կիթալի մահալէաէ
հիւնի գասուլիյէթ սլուլարապ թէշքիլաթըն իճ-
րատընա վէ արգուսընըն իքուլընա հայիլ օլմուշ
իտի , Էֆրաաը միլլէթի զիւքիւր վէ իւնաա Էէքաի-
կէրինէ օ՛ գատարրպէնա էյլէտիքի . հէր քէս պիլա
թէքիլիֆ վէ թէֆրիզ մալիզ օլտուզը սէրվէթինի՝
խրիտաիանլըղըն իպթիտայի թէ՛ Էսիսինաաէ ումոււմէն
րէսուլարա թէսլիմ էյլէտիքլէրի կիպի՝ մագաս-
աը մուգաստէս ուզրունա ֆէտա էթմէյէ հազըր
իտի :

Հազարշահ թարաֆընտան իյրտա օլունան
հուլթգլարըն վէ պէյան իաիլէն հագիգաթ քէլամ-
լարընըն հուսուլէ կէթիրտիլի մուհասպէթ վէ ճէ-
սարէթին իլք սէմէրէլէրի հիւմայան օլմագա պաշ-
լամըշ իտի , զիրա սնըն տիհանընտան շէրէֆզու-
հուր հէր սիր աթէշին քէլիմաթ րուհ էլ գուսու-
տան հազիլ օլան սիր թէսլիլաթ մագամընտա թէ-
լազգը օլմագտա իտի . վէ հասըլ էօյլէ օլմասըն .
մատամ քի էմսալ վէ իսպաթլարը ախէն միւշա-
հատէ օլմագտա իտի . շիւնքի մալիւմի աճմէ օլան
սիր աինսիգ Էարըմ սա՛աթ անըն հէգալինաաէ գալ-

առգտաւ իշխութանի միւստիւր հասիհատթարտանս պիւ
 խթիֆատէ տիհտար . վէ անըն իլէ իւլֆէթ վէ ա-
 լազատա պուլունան էն աստի պիր դամազ վասակ
 ճիտտի պիր ֆէտայի օլարագ չըգար խտի . կէրչի
 պուլունարըն արասընտա մալքէրէսթ վէ եալընըզ
 մէնֆա'աթը գաթիլյէսինէ գուլ օլմուշ Ահանիս վէ
 Սախիրալարտա պուլունուպ պիղզաթ քէնտինին էն
 ուֆագ պիր մէնֆատթը իչուն ումումուն մազար-
 րաթընը իլթիզամէ թմէքտէն ապա իմթինա էթ-
 մէզլէր իսէտէ' անլէրտէ լայըզ օլան ճէզալարընը
 կէօրէրէք եափաշ եափաշ թէմիզէնաէքտէ խտիլէր .
 հատա պուլունար միանընտա էօլլէ վիճտանսըզար
 պուլունարըլար քի միլլէթ վէ վազանըն պատիի
 հայաթ վէ հէճաթը օլան պու մուզգատտէս իթ-
 թիֆագա տախիլ օլմատըզտան մատտ եափըլան
 թէրթիպաթա մուխալիֆ մէսլէքլէր իթթիխազը
 իլէ ճիրքէթին էսրարընը հիւքիւմէթէ իսպարա
 գատար թասատտի էլլէտիլէր . գահրաման մազա-
 հաթիլգար քէնտի մէպտէ վէ թէշքիլաթընըն տա-
 հա զիատէ միւհքէմ պիր զէմին իւզէրինտէ թէէ-
 սիս էտիլիպտէվամ վէ պագասը իչուն ֆիթապը
 Սուգատտէսին «էկէր սաղ կէօղիւն սէսին թէօքէ-
 զինէ սէպէպ օլույօր իսէ , անը օ'յ վէ պրագ .» քէ-
 լամընա թէվֆիգան ախը հալտէ պուլունան եա-
 րամազարըն տէֆ ու րէֆի գարարընա կէլտի . չիւն .
 քի օ' էսնատէ էմըրինին հարֆիլէն իճրասընա սաֆ-
 պէսթէ հազըր օլան 12—15 հէֆէր միւսէլլահ թօ-
 միլթէլէր . վէ անլէրին արասընտա գըրգտան զիատէ
 գարիլէ էհալիսի' հատա Մօրիկ Նամինի թէլէֆ-
 ֆիւզ էտէպիլէն 5—6 սինիտէ օլան սիւպեսնլար

պիլէ պիլա միւսալաղա անըն ուղրունա ճանլարընը
 ֆէտա' էմըրինէ իթա'աթա հազըր , վէ ճէլպ էտիճի
 սիմալը շէթաֆէթհիւմաարնա սէճտէյէ ամտաէ ի-
 տիլէր , եէթէր քի ժիրայը թարաֆընտանս պիր էմը
 ու թէնպիհաթ վէրիլսին , անըն իճրասընտան իմ-
 թինա' գապիլ տէյիլ խտի փէտէր' քէնտի եարա-
 մազ էվլատընը , վէ էվլատ' վասակ թէտմիլյէ օլու-
 նան քէնտի փէտէրինի գաթիլ էթմէյի քէնտիլէրի-
 նէ ալի պիր ֆագիլէթ . վազանա խզմէթվ վէ մու-
 գատտէս ումուրա սատագաթ ատտ էտէլլէր իտի .
 զիւքիւրա ախտ օլան թէշքիլաթտան մատա , հիսա
 թաիֆէսի միանընտա տախի գատընլարա վէ մատ-
 մազէլլէրէ ալրու ալրու իթթիհատթար թէշքիլ-
 ճանլարըլար վէ խաֆիլէլէր թալին էթմիշ վէ խիլա-
 ֆը ուսուլ պիր կէճնէ ուլունուպըզ գուհուր էթ-
 մէմէսի իչուն թէտապիլի լազըմէսին իթթիլա-
 զընտա ապա գուսուր պրագմամըշ իտի . շու թէր-
 թիպաթ վէ վագը օլան վագ վէ հասիհատ սայէ-
 սինտէ գարըլար քէնտի չօճուզալընա խիզապ էթ-
 տիլլէրի քիւֆրէրինի վէ էնվալը հա' մէշրումէս-
 լէք վէ հարաքէթլէրինի . մատմազէլլէր իսէ սին-
 նի սէպալէթլէրինտէն պէրու թաշրմագտա օլսուզ-
 արը թէգէինաթ , վէ թօիուզարընա թագընտըզ-
 արը սարը թօգալարը . խուսուտա' աթլարա մախ-
 սուտ օլան սիւլէպէնտ վէ պաշըզ մագամընտա
 զէնճիրլէրէ տիզիլմիշ կիւմիւշ վէ պաֆճու փարա
 թաիլիպէրինի հատա չիսիեան փուլլարընը մա' .
 էլիֆթիլար թէրկ էլլէտիլէր :

3787-23

Տահա աճայիպի' քէնտի եիւզէրինի գայըն
 փէտէրինէ կէօսթէրմէյի կիւնահ սայան թագէ կէ-

լինուէր եւ շմագ վէ չարշափլարընը չըգարըսլ քէմալը
 հիւրիյէթլէ ալաֆրանկա կէզմէյէ, ինսան օլտուգ-
 ւարընը հիսս էտիսլ սէրպէսթճէ պէյանը էֆքեար
 էյլէմէյէ թալիմ օլունտուլար, շէօյլէ քի զիւքիւր
 վէ իւնաս միանընտա պիր էսէրի թէֆրիգաթ գալ-
 մայուսլ՝ քին, զարազ, ատալվէթ գալգըսլ վէ ու-
 խուվվէթ գալիմ օլունտուլ. ասիսիլի իթթիհատ՝
 պիր քիմսէնին պիրատէրի հազգընտա պիր տավա
 զուհուր էթմէք լազըմ կէլսէ հիյէթի թահըզըզ-
 յէտէ ըէիս օլան պիրատէրի գաթիէն սնը իլթի-
 մաս վէ հիմայէթ էթմէտիքտէն մատա՝ վիճաա-
 նէն վէ գանունէն ատաէթ իւզէրէ մահքիւմիյէ-
 թինէ մէճպուր իտի. չիւնքի թէշքիլաթ՝ ատալէթ
 իւզէրինէ թէէսիս օլունամուշ իտի. պիր կիւն ժիրայր՝
 գուրա իլէ միւնթէիէսլ պիր հիյէթէ «սիզին հիյէ-
 թինիգատ հիւքմֆէրմա օլան ատալէթ վէ հազգա-
 նիյէթ օլմալը. խաթրա ըիայէթ, իլթիմաս վէ
 հըմայէթ ըուհլարընը պէր թարաֆ էտին, արթըզ-
 վագանըն թախրիպինի թահիլ էտէն ատի իասի-
 յէթլէր, ֆէնա ըուհլար գալպինիգատ մէվգը
 թուլթմասընլար. շէօյլէ քի սիզին իսթիգամէթ վէ
 ատալէթփէրվէր մուամէլաթընը թիւրք վագան-
 տաշլարընը թարաֆընտան թագաիր օլունարագ
 պիր կէճնա տավալարը օլտուգտա միւշքիւլաթըն
 հալլ ու ֆասլը զըմհընտա հիւքիւ մէթէմիւրաճա-
 աթ էթմէյիսլ տօղրուտան սիզէ կէլմէյէ մէճպուր
 օլտուհլար. ֆիլվագը՝ պու թասալ վուրը տախի
 պաշգա թավսիյէլէրի կիպի սէմէրէտար օլտու, ու-
 մուլ էրմէնի գարիյէլէրի էհալխի՝ ատալէթ իւ-
 գէրէ ճէրիան էտէն մուհաքէմաթ վէ իճրասաթը

կէօրէրէք՝ հիւքիւմէթ գափուտունա այագ սաս-
 մատըգտան մատա ճիվար գուրա իսլամլարը իլէ
 վագը միւնագա՝ առնֆիյճ մէսէլէլէրուտիսի հիյէթը
 մէզքիւրտէ ըույէթ վէ թէսվիյէ օլունուր իտի. վէ
 պիր կէճնէ մէսարիֆ էթմէգատէն իհագազը հազգ է-
 սիլտիյինի կէօրէրէք թարաֆէյն մէմհունիյէթ
 իլէ միւֆարէգաթ էտէր իտի :

Պուրունգշլա գարիյէսինտէ իքէն ժիրայրըն ըէ-
 ֆագաթընտա պուլունան ֆէտայիլէրաէն Գ. Գա-
 լիթեան ըէֆիգիմիլ պու էմաստէ վագը օլան ճա-
 լիպի տիգաթ պիր մէնգարէյի շու էօլտա նագը
 էյլէր. ժիրայր իլէ պիր մահալտէն կէլիր իքէն ի-
 լէրուտէ գատընլարըն պիր գալտալալը կէօրիւ-
 լիւր, ֆագաթ՝ ժիրայրըն կէլտիյինի կէօրաիւքլէրի
 կիպի տէրհալ ֆիրարա մէճպուր վէ մէյտանտան
 նապէտիս օլուրլար, սօգազտա պուլունան պիր չօ-
 ճուգտան օ՝ իճթիմանըն սէսլէպինի պիր նիգա՝ օ-
 լուսլ քէնտիսինին կէլտիյինի կէօրաիւքտէ գօրգու-
 լարընտան ֆիրար էթտիքլէլինի անլայընճա՝ սօ-
 գաղըն օրթասընտա տիլ իսթիւնէ կէլիսլ վէ էլ-
 լէրինի սէմայա գալտըրարագ «էարապսլ պու զէ-
 վալլըլար սէնին ազամէթինտէն վէ էմրլէրինին
 խիլաֆընտա հարաքէթ էթտիքլէրինտէն գօրգմա-
 յուստա պէնիմ կիպի գալիֆ պիր ատէմտէն՝ տահա
 տօղրուտու շու գամչընըն տարալէլէրինտէն թիթ-
 ըէյօրլար, պուրնլարա էյուրուհունտան իհասն էյլէ
 քի քիմսէտէն տէյիլ եալընը քէնտի խաթալարըն-
 տան գօրգմայը էօյրէնսինլէր» տէյիսլ աճը կէօզ
 եաշլարը տէօքմիւշ տիր :

Իշտէ ժիրայր հէր պիր մուամէլէսինտէ լէքէ-

սիրգ վէ անբէօհատէ էյլէտիյի մուգատտէս վազիֆէ-
սինտէ գուտուրսուզ օլտուղու կիւլի պիր կէօնէ իս-
լահը հապապիլ վէ ամֆը միււմքինսիզ իտամ հիւք-
միւ վէրմէք մէճպուրիյէթենտէ պիլէ մուզայիրի
վիճտան վէ ատալէթ պիր առըմ ալմազ իտի . պիր
սէօզ իլէ հիւանիւ ախազ վէ հապգանիյէթին ,
սէպաթ վէ մէթանէթին պիր թասվիրի միւճէստէմի
իտի . զիրա պու մէզիյէթլէր սայէսինտէ իտի քի
միւստէթի գալիլէ զարֆընտա՝ ախազ վէ ատապ .
պաթըլ զիւիւմլէր վէ քեաֆֆէի մուզայիր մէտէ-
հիյէթ աթվար վէ հարաքեաթը համլերզիյէ իլէ
ճէհէհնէմ հալինի քէսպ էթմիշ օլան Պօզուզ էր-
մէնի գարիյէլէրինի պիր ճէհնէթ հալինէ թահգիլ-
վէ իֆրազ էյլէտի :

Իպթիտայը խրլգաթտան պու անէ անէլին գա-
հունը թապիաթ իգթիզաւընճա Աքէլին պաշ ու-
ճունտա պիր կոյէն , վարդանըն գարշըսընտա պիր
վանասի , Մուշեղին ալէյհնտէ պիր Մերուժան պու-
լունաճաղը հաղիգաթտան օլմաղլէ մէմհունիյէթի
ամմէյի մուճիպ օլան շու միւսթահստէն Փաալիյէթ
ալէյհնտէ տախի պազը եարամաղլար պուլուն-
տուլար քի անլէրին հապգընտա հիւքմի իտամտան
պաշգա չարէ օլամազար . հէր խուտուտա միւթէ-
եազգուզանէ վէ պասիրէթլէ հարէքէթի մէպատ
իթթիլազ էտէն ժիրայր՝ գուհուրը մէլհուզ պազը
վուզուտթը ֆէվգէլատէ իչուն գըրգար քիշիտէն
իպարէթ իքի նէվ հէյէթի թահգըգըյէ ինթիխապ
էթտիրմիշ իտի . պունլարըն պիրինճիսինին վազի-
ֆէսի գաթլէ շայան պիր միւճրիմի թահգըգ էտիպ
խիւլատէթէն պիր իտատանամէ թանըմ վէ իմգա

էտէրէք իքինճի հէյէթէ . վէ անլէրին թահգըգաթ
նէթիճէսի տախի պիլ իմգա քէնտիսինէ թապաթ
օլունաճազ վէ քէնտիսի տէ պիզգաթ արիզ վէ ա-
միւք թէսպըգաթտան կէչիրէրէք . մէզքիւր հիյէթ
ազալարընը նէգաինէճէլպ իտիպ՝ հէր նէվ զարազ
վէ ատալէթտէն արի օլարազ պու գարարըն գանա-
աթը քեամիլէ իլէ վէրիլտիյինէ տաիր պատէթ-
թահլիֆ , «Արիւն ճեր ի գլուխ ճեր» գանը վէպալը
պօհունուզա տէյիպ հիւքմի իտամըն իճրասընը
թասաթիգ էտէր իտի . զիրա հայաթ մէմաթ մէսէլէսի
օլան սլէօյլէ գըթալ իշլէրինտէ ժիրայր՝ վիճտան
վէ ատալէթէ գարշը պիր կէօնա մէսուլիյէթ գա-
պուլ էթմէզ իտի :

Իշլէթ թամ պու ուտուլ իւզրէ մուամէլաթը թահ-
գըգըյէնինիճրա վէ գանա՝ աթ քեամ իլէնին հասըլըն-
տան սօնրա՝ Եօզղատա ծասահաթմ էսաֆէտէ քեաին-
Մազար օղու Գարիյէսինտէն Միմն վէ 10 սաաթ մէ-
սաֆէտէ ալէն Ագ Տաղ մատէնինտէն օլուպտա
Գարա Եազուպտա իգամէթ իտէնպիր Բոււմ գուլոււմ-
ճընըն Տէրօրունա գարար վէրիլպ պիրինճիսի Մու-
շեղ , իքինճիսի տախի թավլուտունը Միհրան թային
վէ իտամ էմրլէրինին իսթիհասալը իլէ Տէրօրուն
իճրասը իչիւն միւֆարէգաթ էթմիշլէր իտի . Միհրան
թահալը նէգարէթ վէ ըէֆապաթընտա պուլունան
Տէօլլէթ Համալեանըն նէգաինտէ քէմալը մուաֆ-
ֆըրլէթլէ վազիֆէսինի իքմալ էտիպ սալիմէն
թաիլիսի կէրիպան էթմիշլէր իտէ տէ Գայէթրիյէ
վէրիլէն թէլէկրաֆլար իւզրլինէ շախտէն սիննէն
վէ տահա զիտտէ սիյահ սապալը իլէ ժիրայր գանն
իտիլէրէք շէհրի մէզքիւրուն Ուզուն չարշուսընտա

պիր մուսալլիմ բօլիս թարաֆընտան տէրտէսթ վէ
 իպթիտայը թաճգըգաթտա քէնտիսինին Պուրուն.
 գըշալը վէ թալաստան միւթէէճլ պուլունտու.
 զունու իֆատէ իտէր էթմէզ՝ գօմիթէլէրտէն Տէօլ.
 լէթ վէ Կիւպէնկին էնիշտէսի օլտուզու անլա.
 շըմը՝ վէ տէրճալ ճինայէթին ֆաիլ վէ էսրարը.
 Նը անլամագ իչուն միւթէտարըֆ Ֆիլամ՝ փաշանըն
 ճուզուրունա կէօթիւրիւմիւշ տըր. փաշանըն էլին.
 տէ օլան 11 գըթա շիֆրէ թէլէկրաֆլարըն օպուն.
 մասընա միւնթագըր օլտուգտան սօնրա իւք տէֆա
 փաշանըն քէմալը ճիտտէթլէ «Տէօլլէթ Նէրէտէ»
 սիւալինէ ասլա սօղուգ գանլըլըզը գայ էթմէյէրէք
 «Տէօլլէթիմիզ Սալթանաթը Սէնիյէնին փաիթալ.
 թը օլան Տէրսաատէթտէ թախտընտա գաիմ տիր»
 ճէվասը վէ տաճա Նիչէ մուգնի տէլաիլ իլէ քէն.
 տիսինին ժիրայը օլմատըզընը վէ գայըն պիրատէրի
 օլան Տէօլլէթին Նէրէ՞տէ վէ Նէ՞ վագիֆէ իլէ միւ.
 քէլլէֆ պուլունտուզունտան ասլա մալիւմիթը օլ.
 մատըզընը սարաճէթէն թէպէյիւն վէ թախտիսի
 կէրիպան էթմիշ տիր : Մուշեզէ կէլինտիկտէ՞ գաթ.
 լէ մաճքիւմ Սիմօնը գայրիէտէ պուլունմայալ
 իքի սա՛աթ մէսաֆէտէ Սէրայ գարիյէսի տէյիւմէ.
 նինէ ուն իւյիւթմէյէ կիթիյիսնի անլայարագ ետ.
 րամագըթա՛ գիւլ էթմէքտէ իքէնէննայը րաճտէքէն.
 տիսինէ պիթթէսատիւֆ պիրազ միւլագաթտան սօն.
 րա էրմէնի մէսէլէսինտէն պաճս աչարագ՝ մէր.
 գումուն էֆքեարընը սիվալ իտէր . Սիմն թաճքի.
 րամիզ թէֆէվիւճաթ իլէ գօմիթէլէրէ քիւֆր վէ
 միւսէպպիսլէրինէ լանէթ վէ ինքիզար էթմէյէ
 պաշար . ասլատէր խաթըր էթմէյէրէք քի գար-

շուսընտա պուլունտուզու տախի այնը գօմիթէյէ
 մէնտուլ տըր , ճէրարէթլի Մուշեզին գանը պա.
 շընա սըչարայը վէ մէրգուն օղլունուն եանընտա
 ճաղըր օլտուզընրտա լա՛ մէրթէպէսինտէ կէօզտէ.
 րէք ըէվօլունու յէքիպ պիր աթէշտէ եէրէ տէվի.
 րիր . մագթուլուն օղլունուն գօշուպ եագըն գարիյէ.
 լէրէ իմտոտ, փէտէրիմի վուրտուլար ֆէրիատընա
 գօշուպտա մէսէլէնին րուճունտան պիլասպէր քէօյ.
 լիւլէրտէն թիւյիւզ օղլու Սաստուր գաթիլին
 տէրտէսիինէ մուսֆիպագ օլուր . վէ քէնտիսինին
 թախիյէսինի իչուն քիմտէյէ զիանը օլմատըզընը
 իսրար էտէր իտէտէ մէրգաւմուն թէաննիւա էթտի.
 յինի վէ ճիւքիւմէթէ թէսլիմ օլտուգտա Նէթիճէ.
 սինին վէխամէթինի տէրփիշի Նաղարլէ թախտիսի
 ճան իչուն անը տախի թէլէֆ էտէրէք ֆիրարա
 գըյամ էտէր . ֆագաթ պու իքինճի գըթալըն իւ.
 զէրինէ ումումէն ճէվար գուրա էճալիլէրի տիւ.
 չարը թէլաշ վէ խէլէճան օլուպ պու ճինայէթլէ.
 րինտէ սէպէպի ճագըզընը պիլէմէյէրէք պիր
 թագըմ միւախտէզէ իլէ թագիպաթտա տէվամ՝ էտէր.
 լէր . օ՛ սըրտա Մաղար օղլունուն եարըմ սաաթ
 պուտը մէսաֆէսինտէ քեալին ինճիլլի գարիէսինտէ
 պուլունտան սէյեար սիւարի գապթիլէլէրի վագայա
 վագըֆ օլուպ պիրազ թագիպաթտան սօնրա տէր.
 տէսթ վէ ինճիլլի գարիյէսինտէ թէվգըֆ էտէր.
 լէր , սաաթտան սաաթա ճէր թարաֆտան մա.
 լիւմաթ ալմագտա օլան ժիրայը ճէրիան էտէն
 մուսամէլաթտանիս ապէրտար օլարագ մայէթինտէ
 9 - 10 գօմիթէ իլէ կէճէնին սաաթ իքի րատտէլէ.
 րինտէ գարիյէի մէզըլրէ տախիլ վէ մուզաֆիէր

սիւվարիւէրնն օտասընը պատրպ 15—20 տէֆա սիւ-
 ւահ էնտախթը իլէ մէվգուֆ գօմիթէնին թէսլի-
 մինի աքսի հալընտէ քեահֆֆէսինի տէ գուրշունա
 տիւզէ ճէյինէ տայիր թէհտիտլէր իլէ թէսլիդաթտա
 պուլուուուր հէյէթի գապըթա թէհլիքէնին վէ խա-
 մէթինի սլիլ միւզաքէրէ գօմիթէնին թէսլիմինէ
 մէճպուր օլուրլար, ժիրայր՝ քէնտի շիքեարընը
 գախաան սլիր տրալան միալի սիւրաթը հարա-
 քէթտէ իքէն՝ սլիր յօգ գարիյէ էսնիյէլէրինի գէ-
 մին իլէ միւսապի օլտուղունտան զաֆիլ պուլու-
 նարագ զուլմէթի շէսլի տէյճուրաա եօլ զաննը իլէ
 աթըլլէ մէան տամտան աշաղը եուվարլանըպ գա-
 պուրիւա քէմիքլէրի գըրըլմըշիտէտէ եարասընըն սը-
 ճագ հալինտէ օ՛ գատար մուղտարիպ օլմայուպ
 եինէ սլիլա փէրվա աթընա ըաքիպէն Տօղրուճա
 քէշլէրտէ էլէէվմ թարիխի հագիւգիսինի գալէմէ ա-
 ւան ըէֆիգլինին խանէսինէ վատը վէ 8—10 կիւն
 օրատա խթիրահաթլէ թէտապիրի լազըմէնին իյ-
 ֆա , վէ լայըզլը վէճհ իւզէրէ թէտապիսինտէ գու-
 սուր պրագմայարագ քեամիլէն շիֆաեապ օլտուգ-
 տան սօնրա՝ միւֆարէգաթ էնասարնտա «ընիէր Յով-
 հաննէս էօմրիւմիւնայու սօն գամընը տախի սանա
 պօրճուլուլմ» սէօզը իլէ մէմհունէն էլվէտա էթ-
 միշ տիր :

Ժիրայրըն պու տէֆաքի միւֆարէգաթը իտէ
 քէնտի մէնֆաաթը գաթիյէլէրի իյուն ումուլ միլ-
 ւէթ վէ վագանըն իզմիհլալի իլէ մէտուա վէ միւֆ-
 թէխիր օլան 19ընճը տէվրին փէամանտէ Մէրու-
 ժանլարը ալէյհլինտէիտի : Ժիրայրըն Քէլլէրէ միւ-
 վասէլէթինտէ էվվէլճէ մուգարրէր թէրթիպաթ

իւզէրինէ ճիվար գարիյէլէրին միւթէհայիզանընտան
 միւթէշէքքիլ հիյէթ ազալարընը օրատա մէվճուա
 պուլուպ Սաչըտան Փօսթլը օղու (հաֆըզ) Գուլ-
 վուլուտան Չագըր օղու Յովհաննէս քէհեա վէ
 ըէֆիքլէրինին զամաղըզլարը հագգնտա վիճտա-
 նէն սլիր թահգիւգաթը ատիլանէ վէ սլիրտէն զիատէ
 շահիպլէրին իսթիամա՛ը իլէ գանաաթը քեամիլէ
 նէթիճէսի օլարագ գաթլ օլունմալարը գարարկիւր
 վէ Տէրորլարո իտաա՛ էմըլէրի թէվաի օլունմուշ
 իտի . Ժիրայրըն մայէթինտէ պուլոււնան ֆէտայի-
 ւէրտէն սլիրիսի պու մուամէլէյի շու եօլտա նագըլ
 էթմիշ տիր :

Գաթլէ մահքիւմ պու ալչագլար հէր նասըլ
 իտէ քէնտի հագգլարընտա իտաա՛ գարարը վէրիւ-
 տիյինի սլիր եօլ իլէ իշիտէրէք վէ գաթէն իս-
 թիպտատըն սատրգ պէնտլէրինէ մախսուա օլան
 էնվայը թէգվիրաթ վէ ըիաքեարանէ էնթրիք վէ
 տէսիտէլէրէ վագըֆ օլտուգլարընտան տէրհալ
 քէնտի ալիլէլէրինէ էլվէտա վէ հայաթ մէմաթ եօլ-
 ճուլուղունա պէշարէթ էտէրլէր . աօղրուտան խա-
 գալարընը իթիրաֆիլէ ալֆըլըք թալէպիլնտէն պաշ-
 գա չարէ վէ իւմիտի խէլաա օլմատըղընը վէք ա-
 ւա՛ սլիլիլէր իտի . էնճամ մախֆիճէ կէլիպ ժիրայ-
 րըն պուլունտուղը խանէյէ էնէրլէր . վէ հուղուրա
 կէլմէլէրինի իսթիրհամ էլլէմէլէրի իւզէրինէ գա-
 պուլ օլունտուլար ագտէմճէ իշար օլունտուղու
 կիպի Քէլլէր ըէֆիգլէրի տախի օ՛ մէճլիտտէ պու-
 ւունուլօր իտի . թալիմաթ իգթիզասընճա 15 նէֆէր
 ֆէտայիլէր սէրափա միւսէլլահ հսիւհայէտէսթ
 մահքիւմլէրի մուհաֆագասընա մէմուրիտին միւճ

րիմլէր՝ ատալէթին Ելինատ քէսկին գըլըճ վաղի-
 ֆէսի իլէ միւքէլլէֆ ժիրայր Հագարշահըն ալազ-
 ւարընա գափանարող՝ «էօմրիւմիգիւ սիղէ աէյիլ՝
 պի սուչ օլան Էվլան վէ սիլէլէրիմիգէ սաղըշլա»
 աէյու աճը նէսամէթ կէօզ Եաշարը իլէ Ֆիղանա
 պաշլաարըար . ժիրայր ալազա գալգամալարընը Էմր
 Էսիսլ՝ քէլամա աղազ իլէ « պէն , սիղին տէյիլ ,
 զայրը նաթըզ վէ ուֆաճըզ պիր գարընճանըն պի-
 լէ նաֆիլէ Տէլաքընը արդու իթմէմ . ֆագաթ շու
 մուգատտէս մէսէլէյէ վէ վագան ու միլլէթին մէ-
 նաֆիլինէ թէօքէզ օլան հէր առէմգանունէն մէ-
 սուլ օլուպ գարտաշըմ՝ սախի օլտա պիլախսթիանա
 ավֆ իտիլէմէզ . պրա՛գ քի ճիւլլէնիգաէ պիրատէր
 վէ փէաէրլէրիսիսիգ , մատամքի միլլէթին թէ-
 րագգը վէ մէնաֆիլինէ խալէլ կէթիրախիգ . վէ
 ախը մագասաը քէրիհէաէ տէվամ Էտէճէյիսիգտէ
 շիւպհէսիգ տիր՝ ավֆ իտիլէմէզ» տէյինճէ , թէք-
 րար սէտայը Ֆիղան վէ կէրիան հագրունըն գալ-
 պինի խթիլա Էյլէտի . «պու խուսուտա պէյհուտէ
 կէօզ Եաշը տէօքմէյինիգ . Էկէր գապահաթընըզ
 շախսըմա ախա օլտա իտի՝ պիլա իմթինա ավֆ Էթ-
 մէյէ հագըր իտիմ . Լաքին միլլէթին մագարաթ վէ
 մագտուրիյէթինի մուճիպ պիր ճիւրմի խընայէթի
 ավֆ իթմէք գուարէթիմ ֆէվգինաէ սիր քէյֆի-
 յէթ տիր . հուգուգ միլլէթին տիր աէյուսլ՝ րէտա
 իյլէտի :

Թա՛մ պու տագըգա՝ հալը նէգաէ պուլունան
 պիր խասթէնին Էգրաիլին գարշընտա պուլուն-
 սուղու ճիկէրսուզ պիր մէնգարէյէ միւշապիհ րտի-
 արթըզ հայաթընտան գաթի իւմիտ օլան մահ-

քիւմլէրին կիրիֆթար օլտուղու հալի հիւզն իշթի-
 մալ՝ հիյէթի միւճթէմիանը ճէլա իտէրէք սն-
 լէրին տախի կիրիան վէ նալանընը պատի օլմուշ
 իտի . Էվվէթ , մէրհամէթ վէ մուհասպլէթին պիր
 ոսնէմի միւճէսաէմի օլան ժիրայր տախի ալլա-
 մագտա իտէտէ կէօզլէրին աէն Եուվարլանան կէօզ
 Եաշը տամլալարընը հագրունուն սէթր իյլէմէքաէ
 իտի . գարիունըն մալիւմիօ լան կէնճ միւսաա՛աէ
 ալարագ «Էֆէնաի շու հագիգաթ տըր քի՛ պաշգա
 գըթալ մատալէրինտէ օլտուղու կիպի պու Եարա-
 մաղարըն իտամլարը խուսուսընտա վէրիլէն Էմրի-
 նիգաէտախի ալա մէսուլ տէյիլ սիսիգ . վաղանըմըըն
 թախիսի ուղրունտա պէօյլէսի միւֆսիպլէրին փաք-
 լէնմէսի շարթը մութլագ իտէաէ մէպտէմիգ քիթա-
 պը մուգատտէսին ավֆ Էթմէքլիք բուհը իւզէրինէ
 վէ ուլուվի միւլէտտէս ճէնապ միլլէթիմիգէ մախուս
 պիր խասսիյէթ օլտուղունտան նիյէտէֆա պէօյ-
 լէ զամազ խաֆիլէլէրին ավֆա մագհար օլտուգ-
 ւարընը , վէ պատէմա՛ միլլէթիմիգճէ Եէնի Եէնի
 մագարաթլարընըն տա կէօրիւլաիլա ինքեար օ-
 լունմազ իտէ տէ - իտթիրհամ՝ օլունան ավֆագարը
 վիճտանընտա պիր կէճա աղրըզ գալմամաը
 իչուն հագըրուն րէֆիլլէր իլէ րէճա իտէրիգ քի
 նէ՛ Եափարըլարընը պիլմէյէն շու պիչարէլէրէ
 ավֆ օլունտուն , շու պէտապախթ միլլէթիմիգին
 հուգուղու մագտուլէլէրինին համրիսի օլտուղու-
 նուգ հալտէ ումումա վէքեպլէթէն ավֆ իթմէք
 սալահիյէթինի տախի հայիգախիգ» խիգապիլլէ օ-
 թուրտու . ժիրայր՝ շէֆիգ իւլ պալ գահրաման
 պու մէլունլարըն հիւքմի իտամընը համիլ ֆէտա-

իլէրաէն Էմբրինի կէրի ալարազ երբթաը վէ օ՛ լահ-
գէտէ կէրէք մահքիւմ՝ վէ կէրէք հազրունըն հիսս
էյլէտիյի մէսէրրէթ վէ պէշաշէթ հաստէն Էֆ.
զուն իտի :

Պատէզին հագիգի պիր Էօլիւմտէն թախլիտի
կէրիպան էտէն քիմսէլէրէ ըէսմի եէմին այնը իճ
րա Էտիլէրէք իլէլ էպէա մուգատտէս մագաստա
վէ միլլէթին մէնաֆիլինի մուաֆագա իչուն ճանլա-
րընը վէ մալլարընը ֆէտա իտէճէքլէրինէ գալիէն
վատլար ալընուպ օթուրմալարընը Էմր էտէրէք՝
շէօյլէճէ նասիհասթա պուլունտու . «պիզ՝ վատը-
մըզ մուճիպ մուգատտէս ումուրիչուն Էօլմէլիյիզ ,
Է՛վէթ , պիլիբիզ քի պիզիմ տէրազուշ Էթտիյիմիզ
Հնչակեան պալրաղը օ՛ արզուլու հիւրիյէթ ուզ-
րունա ճանընը ֆէտա էտէն գահրաման ֆէտայի-
էրին գանլարը իլէ պօյանմըշ տըր . վէ պու կիւն
եինէ քէնտի ճան , մալ վէ ըրզլարընըն մուհաֆա-
զասը իչուն Սասունտա պիր ալուճ Էրմէնիֆէտա յի-
լէրի նամալիւմ պիր Տօգթօրուն թահաը գօման-
տասընտա Միւշիր Ձէքի փաշանըն Համիտիյէ թա-
պուրլարընտ վէ իսթպտատըն Էլինտէ քէօր քէօ-
րիւնէ ալէթ օլան ճահիլ քիւրտ աշիրէթլէրինէ
գարշը մուհարէպէ Էտիյօրլար , Է՛վէթ՝ ինգըլապ
գանարը օլմազ . վէ հիւրիյէթ կէօքտէն Էնմէզ-
անճազ շէհիա օլան գահրամանլարըն միւպարէք
լաշէլէրի տիր քի պիր նէրտիվէն օլարազ պիզի
հիւրիյէթէ չըգարաճազ , 600 սէնէլէրտէն պէրու
հասրէթիմիլէ խունրիզ մաթէմնաթ վալիտէմիզ
Հայաստանըն կէօզ եաշլարընը սիլմէյէ մուաֆագա
օլաճաղըզ , նէ՛ գանն էտէրտիյիզ՝ գաթէն խրիսթի :

անլըգտա ֆէտաքեարըըը իւզէրինէ միւէտէս տէյիլ
մի . նէվի պէշէրին էն աիւշկիւն հալինատ անլէրին
ախլապի իւլվիյէթէ հայիլ օմալարըիչուն , էն էտ .
հա ճահիլէրին հատտա պէտ խուլարը իլէ մաա .
րո'ւֆ օլան պիչարէլէրին խմտաարնա եէթիշիպ' ան-
լէրին խէլաար իչուն քէնտինի ֆէտա էտէն քի'մ' տիր .
խէ պիզատ էտպիզ օ ֆէտաքեարըըըն տիքէնլի
եօլարընտա եէօրիւմէլի վէ ծնտա էօլմէլիյիզքի ,
սէմայա միւվատէլէթէմիզտէ հազարէթլի Յիսուսա
խիգապէն «Են' Յիսուս , պիրազ չէքիլ վէ եանըն-
տան պանատա պիր մէվզըվէր . զիրա սէն պիր իպ-
հուլլահ իքէն պէշէրիյէթին խէլաար իչուն գանընը
ֆիտիյէ թագտիմ էյլէտին , պէն խէ գայիֆ պիր
մալլուգ խուսուսա պիքէս պիր էրմէնի իքէն միլ-
լէթիմին հիւրրիյէթի , ճան , մալ վէ համուսընըն
հիմայէթի . հատտա սէնին վա'զ էյլէտիյին միւսա-
վաթ վէ ուխուվէթին թէէսիտի իչուն գուրպան օլ-
տում . շու հալտէ եանընտա օթուրմադա հագգըմ'
վար» տիմէյէ սալահիյէթիմիզ օլտուն . պու սրրատա
հազրուստան պիրիսինին «էֆէնաի , էճնէպի տէօլ-
լէթլէրտէն պիզէ պիր մուսվէնէթ վար մը» սիւվա-
լընա , «էվրօփա փօլիթիզատընա գաթիէն էմին օլմա-
նըզ , պիր գէման Ռուսիա , խրիմեանը մուսախէզէ էթ-
մէքտէ իքէն պու կիւն թիւրքիա փօլիթիքաար խիլա-
ֆընտա անըն կաթողիկոսլուզունութասաիգ էյլէ-
տի , շու հալտէ խարիճտէն պիր մուսվէնէթ իւ-
միտի իլէ սիզի իղֆալ էթմէք խիթէմէմ' , պիր
մատէն օճաղըյըզ քի տախիլիմիզտէ պիր չօգ պիզ զի-
գըյմէթ միւճէֆէրաթ փարչալարը պուլունուրիքէն
գըյմէթինի թագտիր էտէմէյիզ , իշթէ անլէր պու

տէն տիրկէրջի սրագը մահէլլէրտէ իշպու հասպէճա ուլիւնսուղուղար մէճպուրիյէթ թահտընտա իսթիմալ օլունումը իսէտէ եխնէ տէ ումում միլլէթին սինիթինէ տօղունումը օլտուղու ինքեսար օլունամաղ: Ձիրա պու վահճ իսնէ թէարրուղաթ քեսաֆֆէի թէֆէրուաթը իլէ ժիրայար մալլիւմաթ վէրիլմէքտէ վէ տէֆթէրի մախտուսունա գայտ օլունամաղտա իտի:

Իշլէր պու գէմինտէ իքէն էհլի թէտալիրգահրաման պիր թարաֆտան ումումի իսեսն վէ իսթիլալ գէմանընըն հէնուգ հասպէմէհալ օլտուղը տիրկէր թարաֆտան հիւքիւմէթին իթթիլալ էլլէտիյի հարաքէթի միւսթէպիտանէ թէտալիրի շէտիտէնին թէհամմըլիլ պէշէր ֆէվգինտէ օլտուղունում միւթէյաղգուղանէ միւթալտա՝ էթտիրքտէն սօնրա՝ էվվէլճէ թէրթիւլ օլունան փրօկրամ իլիւաֆընտա մէճպուր օլտու հուգուգում իլլէթի գահիրէ չըգարմագ իւզրէ էն միւշքիլ թէշէպ պիւսաթտա սուլունումաղ, վէ հիւքիւմէթի միւսթէպիտանին հալը հազըրընը թաալիր էտէն մունթազամ պիր լաիհա թանգըմ էտիլտի, վէ մագամաթը ալիլէյէ կէճտէրիլմէք մագստար իլէ պիր գաշ նիւսիէ գալէմէ ալընտը: պատէմա էօզղտա շընչակեսն շիւպէսի հիլէթի իտարէսինէ:

«1893 Հոկտ. 29 սուր կիսիւ կիւնտիւզին քիլիսանըն գամմիանտընը չէքիպ ումում էրմէնիլէր միւսէլլահ սիւրէթտէ իճթիւմա էթմէլլէրնի վէ պու թէճէմմիւլաթա հիւքիւմէթ վէ թիւրքլէր թարաֆընտան միւստաթէլէ օլունուրտա սիլահ իլէ մուգավէմէթ՝ տքսի հալինտէ իսթիարէ գստընլար

իթթիհատ սայէսինտէ գահիր օլարագ հիւրիլէթիմիգի ալլահըն ինայէթի վէ պագուլարըմըզըն գուվվէթի իլէ պիսուչ եէրտէ տէօքիւլէն գանլար սայէսինտէ էլտէ էտէճէլիպ» սէօզլէրի իլէ նութգունա իսթամ վէրաի:

Պու կիւնլէրտէ էրմէնի գարիլէլլէրնտէ ճէրիան էտէն մուամէլաթ վէ խարիգիւլտտէ թէպէտտիւլաթտան վէ գուլումճընըն թէլէֆիլլէ Սիմանըն գաթիլի օլան գօմիթէնին ճէպրէն գապըթա էլինտէն ալընմասը վէ խուսուսաթը սաիրէտէն հիւքիւմէթի մահալլիլէնին խապէրտար օլմասը իւզէրնէ հիւքիւմէթ վար գուվվէթի իլէ Մորիկ նամ ժիրայընը թէհարբիսինէ պաշտար, էրմէնի գարիլէլլէրնտէ էլլիշէր եիւզէր գապըթա վէթիւրը պաշը պօզուղար նիլէլլէրնի շէտիտէն տարպ. վէ նիլէլլէրն թարիֆի միւքին օլմայան էգիլէթլէ ըէնճիտէ էտէրլէր. հատտա կէլինլէրին սանարըլարընա վէ գըզլարըն գօլունլարընա գատար արարլար իտի. կիւնտիւզլէրի պու վագիֆէյի մէֆսէտէթվէ խապասէթին իճրասը իլէ վէ կիճէլէրի գէվալլը էրմէնիլէրն էվլէրնէ չէքիլէրէք անլէրն իտարէ իլէ հաֆթալար վէ ալլար թէայիւշ էտէճէլի էրգագը քէնտիլլէրնին վէաթլարընը ըահաթընա հատ էտէրլէր իտի. պուիլթիշաշ վէ հէյէճան արտաընտա ըրզ վէ նամուսա թատալլութ մագստար քէրիհիլէրի տէ աշիքեսարէն նիւմանն օլմամըլ իսէտէ. պու տալիսանճաք էրմէնի գատընլարընա մախտուս օլան իրսի ախլագ վէ նամուսը խուսուսունտա փաքտամէն վէ աֆիֆէ օլմալարը ճիհէթի իլէ անլէրն էֆքեսարը նամէրգիլլէրնէ թէմայիւլաթ կէօրիւլմէմէսին

Իշ պու 33իննի սանիֆէնին 32 սանիիէտէն էվվէլ օղունմար ըէճա օլունուր . 3

վէ երբէք չօճուգլար տօղրուտան հիւքիւմէթէ միւրաճաթլէ եպիւրմըզ վէ եպիւրմադտա օլանե զատտարլըգլար հագգլնտա շէտիտէն փրօթէսթօ էյլէմէլէրի, վէ տավալարընա իսպաթ օլմագ իւզրէ գարիյէլէրտէն կէլէճէկ 10 -15ն էֆէր նամուը փայիմալ օլան գատընլարըն իսրազը, վէ իրսալ օլունան մագպաթայը ումումիճին թագաթիմի» էմը օլունամուշ իտի. մագպաթանըն միւնտէրիճաթընա կէլինտիքտէ «մէմալիքի Օամանիյէնին հէր գըթա սընտա օլտուղու կիսի Եօզգատ վէ միւլհագաթընտա պուլունան 46 փարէ խըրիսթիան գարիյէլէրիտէ մէմուրիյնի հիւքիւմէթ թարաֆընտան իճրա օլունան վահշիաթ. ալընան բըշվաթ. էնվալը տէնայէթ վէ խըյանէթ եէկեան եէկեան թա՛տատ վէ պէրահինի միւսպիթէ իլէ իշար օլունամուշ. սաղիյէնին սաալէթսիզլիյի. միւքիյէնին գաստէն միւսամէհա վէ իհմալիէթի, գասըթանըն պիւլաիէրվա իճրա էյլէտիյի զատտարլըգ, հապսխանէլէրին ճէհէննէմ հալինի քէսպ իթմէսի. թահսիւտարլարըն ճանիլիյի, զարտիանլարըն կիճէլէրի գաթիլ վէ ճանի աշգըյա մահքիւմէլէրինի շէհըին տախիլինէ սալը վէրիպ մագլում էրմէնիլէրի սօյտուգտան վէ Պետրոս էֆէնտի Յակոբեանկիսի պիր թիւճարը միւլթէպէրի պօղտուգտան սօնրա թէքըրար մահպէտէ ավտէթ էյլէմէլէրի, վիւայէթլէրին պու գատար միւրաճաթլարա էհէմմիյէթ պիլէ վէրմէյիպ սիւքիւթլէ մուգապէլէ էթմէսի, աշար իլթիզամը վէ աղնամ թա՛տատը զէմանլարընտա վուգու պուլան իխթիլասաթ՝ էնճամ Եըլարգ գամարիլասընտան տտի պիր գասթիյէյէ գատար

ճէրիան էտէն քէյֆի մուսամէլաթ վէ իճրաթըն թէֆէրրուաթընտան իպարէթ իտի», վէ թալիմաթ մուճիպինճէ. հիւքիւմէթտէն գամփանա վուրուլմասընըն մագսատը սիվալ օլունտուգտա. «Ատալէթ էօլմիւշ, վէ պու մէմլէքէթտէ գաթէն գարիպ օլտուղունտան ճէնագէսի մէյտանտա գալմըշ, աշըն տէֆնի իշուն գամփանա շէքիյօրուգ » ճէվասընը վէրինիզ տէյու եագմըշ իտի :

Իշթէ թա՛մ պու թէրթիպ իւզրէ սալը կիւնիւ կիւնտիւզիւն սաաթ 5—6 բատտէլէրինտէ գամփանա ալըր վէ մաթէմհաք պիր սուրէթտէ հագին հագին ինլէմէսի իւզէրինէ էրմէնիլէր տիւքքեանլարընը գափա տարագ քիւմէ քիւմէ վէ աճէլէ իլէ Մայր Եկեղեցիյէ գօշմագտա իտիլէր. շէօյլէ քի իլը տէֆա գափուտան տիխուլէտէն գաթըն կէօզիւնէ չարփան 40—50 նէֆէր նէվճիվան կէնճլէրին պիր գըյաստա գամփանանըն իվինի թութուպ, մագմում պիր ահէնկ իլէ վուրմալարը իտի: Տախիլի քիլիսատա իտէ «Ատալէթին էօլաիւլի պիր մահալտէ հայաթ գասպիլ օլմատրղը ճիհէթլէ քէնտիլէրին տախի էօլիւմէ հագըր օլտուգլարընը» տիկէրլէրին իտէ ճէնապը հագգ քէնտիլէրինի մահգաատալէթ վէ հագգանիյէթ ուղրունտա ֆէտայի ճան էթմէլէրի իշուն իալգ էթմիւշ օլուպ սէլէֆլէրիմիգ օլան գահրամանլար կիսի էօլմէքտէն գօրգմայալմ. վէ գանլարըմըզ իլէ իսթիպտատը պօզուպ Հիւրիյէթի շախսիյէմիզէ մալիք օլալմ մէլէլինտէ» աթէշին, միւշէվիլիգ մուգնի վէ միւէսսիր նութգլար սէօյլէմէքտէի տիլէր :

Իշթէ պու ճէսարէթպաղշ թէշվիգաթ իւզէրինէ

հազարուն էհալի պու խոսոսուտա էօլմէյէ վէ գան-
լարընըն սօն տամլարընը տէօքմէյէ հազըր վէ
րազի օլտուգլարընը թէյի'տ իշուն ահա ու վէյ-
ման իթմէքտէիտիլէր . Առաջնորդարմատա իսէ
միւթէհայիզանը միլլէթ պիլ իճթիմա' ետիլըա-
ճագ վլան վէ թէրթիպաթըն ուսուլընը պիլ միւ-
զաքէրէ գարարար վերմէքտէ վէ խանէլէրտէ գալան
հիսա թաիֆէսի մատամլար վէ մատմաղէլլէր
սիւպեան իլէ մէսն մուհաֆագալը խանէլէրէ սօ-
լուպ վէ իհթիմալտէն օլան հիւճիւմ թէհլիքէլէ-
րինէ գարշու միւսէլլաճ տէօրտէր պէշէր նէֆէր ճէ-
սարէթլիլէրին նէգարէթի թահարնտա հէրարէթլի
տուալար էթմէքտէ վէ կէտօլէրինի հայաթ մէմաթ-
մէրքէզի օլան քիլիսայէ ջէվիթիպ հասրէթլէ պագ-
մագաա իտիլէր :

Թիւրք իգտիհամընա աթֆը հիկեաճ էտիլտիք-
տէ ճնլարտա ճէրիան էտէն մուամէլաթա չօգտան
վագըք օլմաղին հէր նէ գատար քիլիսայէ եագ-
լաշամայօրլար իսէ տէ պիրագ իլէրտէ կիրուհ կիրուհ
մօլլալար վէ սօֆթալար , պաշը պօզուգլար , ժան-
տարմա վէ բէժի գօլճուլարը ախը թէտարիքեաթ
իլէ միւտարէպէյէ հազըր վէ միւհէյյա իտիլէր :

Վուգուաթըն հիւքիւմէթէ իշիտիլմէսի իլէ
զայէթ հալիւմ վէ միւսթագիւմ էրպապը վիճտան
ասկէրի գօմանտանը լիվա փաշա տէրագապ մէր-
խասախանէյէ կէլտի'մէսէլէի սնլմագա իւզրէ կէլ-
միշ օլտուգուճու պէյան էտինճէ գարիյէլէրտէն
կէլէն գատընլարտան պագըլարը ալագ իշլէրինի
ջըգարըպ փաշանընէճիւնէ աթարագ վէ տիկէրլէրի
իսէ ահու էսին սէտալարը իլէ «եա' փաշա . Ալ-

լաճ աշգընա պիգտէ ըրգ վէ համուս գալմատը ,
սիգտէ ալալ վէ էվլատ սահիպի տէյիլմիսնիգ , պու-
րէզալէթէ թահամիւլ օլունուր մը . եա' գալթլիմի-
զէ ֆէրման , եա' տէրաթիլէ տէրման» տէյի պաղ-
ըրշմագտա իտիլէր . մէյտանտա աջըլան շու միւսհիշ
մէնգարէյէ վէ ճանխըրաշ ահ ու ֆիղանլարա թէ-
համիւլէ տէմէյիպ ճէհնէթմէքեան փաշա կէօգ
եաշլարը իլէ «էվլատարըմը իճա էտէրիւմ կէտի-
հիգ պէն սիզին հուգուգուճուգու մուհաֆագա էթ-
մէք իշուն հիշ պիր ֆէտաքեարըլը տիրիլ էթմէ-
յէճէյիւմ եօլունտա վատար վէ իճրա օլունան վահ-
շիաթա խիգամ վիրէճէյինէ տաիր եէմինլէր իտէր
իտի . քիլիսանըն խարիճիտտէ պագը իսլամ խըրի-
թիան կէնճլէրի արասընտա սէպգաթ էտէն գըզըն
միւճատէլէ վէ թահքիրամիլ թէֆէվիլէհաթ հա-
կէհան պիր սիլաճ փաթլամաը իւզէրինէ օրթալը-
ղը մէյտանը մուհարէպէյէ թահվլ էյլէտի , վէ գու-
հուր էտէն շամաթա իւզէրինէ քիլիսատա մէվճուտ
իգտիհամ տախի տըշարը հիւճիւմէտիպ թարա-
ֆէյտէն բէվոլ վէ մարթին սէպլէրի իշիտիլմէք-
տէ իտի , պու իղթիշաշ միյանընտա փաշայը միւ-
շարունիլէյին մէրքէպինէ պիր գամա սօգուլմուշ
օլմաղլէ եանան ֆիրարա մէճպուր օլտու . էրմէնի-
լէր հիւճիւմ մէսլէքինի իլթիգամ էյլէիպ թիւրք
իգտիհամընը թահիպլէ գուրշուն աթմագտա իտի-
լէր . շէհրին հէր ճիհէթիտտէ իսլամլար իխաֆէ
էթմէքտէ վէ էրմէնիլիլ իլէ չարփըշմագա իտիլէր-
սաղանագլը պիր եաղմուրն տէվամը վէ վագթըն
տարա կէլմէսի իլէ վուգուաա'թը էլիմէ խիթամ
պուլտու . թիւքլէրտէն 4—5 թէլէֆաթ էրմէնի-

լէրտէն իսէ պատէմա իֆգաթ պուլան պիր մէճ-
րուհ վար իտի :

Պու վագաս' իւեերինէ հիւքիւմէթ թարաֆըն-
տան վիլայէթ վէ սանճագլարա միւրասճաթ օ-
լունուպ մըգտարը քեաֆի ասկէր վէ ժանտարմա
կէթիրտտի . էրմէնիլէր խէվֆ ու տէհշէթ իչինտէ
15 կիւն տիւքեանլարը գափաարպ խտնէլէրտէ իճ-
թիւմ' պիրլէ վուգուս'թըն թէֆէրուս'թընտան
պահս էթմէքտէիտիլէր , ֆագաթ չարշու փողար
վէ ումուժ փիաչէնին գափալը օլտուղու ճիհէթլէ
հիւքիւմէթ թարաֆընտան տիւքեանլարըն : աչը-
մասը հագգընաա քիրարէն թէեքիա վէ վասլար
իճրա օլունմուշ իսէ տէ' էօթէտէն պէրու թիւրք
փօլիթիլգա վէ փլանլարընա վաղըֆ օլանլար աչը-
մանագ գարարը իլէ ճէվասլը բէտտ վէրմիշլէր
տիր . ֆագաթ ախիրէն թէշքիլ օլունան խու-
տուսի գօմիսիօն վասրթասը իլէ էրմէնիլէր թարա-
ֆընտան թագաթիմ' օլունան լաիհա միւնտէրիճաթը
միւրգաքէրէ էալիիպ վէ մէսաիլի մուհիւմէ իւզէրինէ
պիր թագըմ' միւրճատէլէտէն սօնրա «կիւյա էրմէն-
իլէր թարաֆընտան օլունան խտաա'լարըն ումուժն
մագրունը հագիգաթ վէ առալէթ օլտուղու հա-
գարը տիւգաթա ալընաճագ» մէէլինտէ ետիըլան
պիր գարարնամէնին իճրա օլունաճագը իւմիւտի իլէ
գէվալը էրմէնիլէր թէքրար իղֆալ օլուպ տիւ-
քեանլարընը աչմաղա մէճպուր օլտուլար . վէ պու
իղֆալաթըն հէթիճէսի հայֆա քի հագգարը վէ
միւրթէշի մէմուրէին վէ գապըթտան մատա հիշ
պիր գաթա խայըրը օլմատը . սնճագ էօլլէ եըր-
թըճը ճանկէրլէրին կիւնիւ սօղմուշ վէ կէնիշ

կէնիշ թիճարէթ գափուլարը աչըմըշ իտի . զիրա
մաղագա գափուլարընըն աչըլտըղը կիւնտէն պէտ
իլէ էրմէնիլէրի տէրտէսթ էտիպ փօսթա փօսթա
հաղաա իլգա վէ պագըլարընը սա պիր իքի կիւն
սօնրա կէօթիւրմէք իւզրէ ալուճ ալուճ լիրալար
վէ մէճիտիլէլէր բըշվաթ ալմագտա իտիլէր , հէր-
քէս հէօպէթինի կէօղլէմէքտէ իտի . հաղա օլան-
լար իսէ թէվգըֆաա պուլունան գաթիլլէր կիրուհ-
ինտէն ինսան շէքլինտէքի ճանվարըն էլիլլէ էն-
վալի սիատէթ վէ տարպլէլէր ալ թընտա էգլիտիք-
տէն սօնրա մահքէմէտէ տախի թագիգաթ ալ-
թընտա ճէպրէն իֆատէ ալընըյօր իտի , պու իֆա-
աէլէր հէթիճէսի օլարագ էօղղատ վէ հէվալէսի-
տէ գուհուրնիւմա' ումուժի իսեան վէ իշթիքեանըն
առըլ սէպէպ վէ եկեանէ մէնպալ'ընըն ժիրայր համ
գօմիթէ օլտուղու գաննընա գահիպ օլարագ հէր
հալտէ սնըն տէրտէսթ վէ մահքիւմիլլէթիլլէ հէր
ֆէնալըղըն հէր հէվ սէտայը իշթիքեանըն գա'թ
օլունաճագը գարարընա կէլիր :

Ժիրայր իսէ պու կիւնլէրտէ գէվալը էրմէնի
քէօլլէրինին իւզէրինտէ սօղմուշ պիր շէմսի հիւր-
բիլլէթ . պիր հուրը առալէթ կիպի' տախիլի ինգը-
պաթ վէ իսլահաթ մէսէլէլէրի իլէ մէշղուլ օլ-
մագտա , վէ սէմէրէլէրինի կէօրտիւքճէ վիճա-
նընտա պիր բահաթլըգ հիսա էլլէմէքտէ իտի . իս-
եան թէրթիպինին մուաֆֆագըլլէթի վէ թատալ-
վուրընըն գավիէն ֆիլլէ կէլմէսի իլէ հէնուգ մու-
հարէպէտէն պիր տէօլլէթին գուրթուլուպտա աչը-
լան եարէլէրինի գափաթմագ մագտատը իլէ եավաշ
եավաշ տախիլի հօգսան վէ գարար զիյանլարընը

Թէտապիլիյէ չալըմասընա պիր հիմունէի թիմապ
 ատա օլունապիլիր իտի . Պօզուգ ճիհէթիմաէ մէշ-
 հուտ օլան ախլագի վէ ատապի ուղղունսուղուգ-
 ար , ճիհալէթին միրաս պրագաըղը պաթըլ գիւ-
 իւմլէր , եհկտիլէրէ գարշըօլան տախիլի ատապիթ-
 ւէր : Նիսա թաիֆէսինէ գարշու օլան էրքէլէրին
 պէպէտիյի էֆքեար . եանի առի պիր պէպէմէ ,
 եա՛ թութմաքէօլէ եախօտ զայրը նաթըգ պիր հայ-
 վան մէսապէսինտէ հայսիէթ վէ գըլմէթի օլմա-
 յան գատըլարըն քէնտիլէրինէ միւսապի օլմասը .
 էվլատարըն օլլան վէ գըլ պիլա թէֆրիք թալմի
 վէ սաիրէ մրտիւ ու թէրագգըլթ ումուրունա չա-
 րըմագտա իտի :

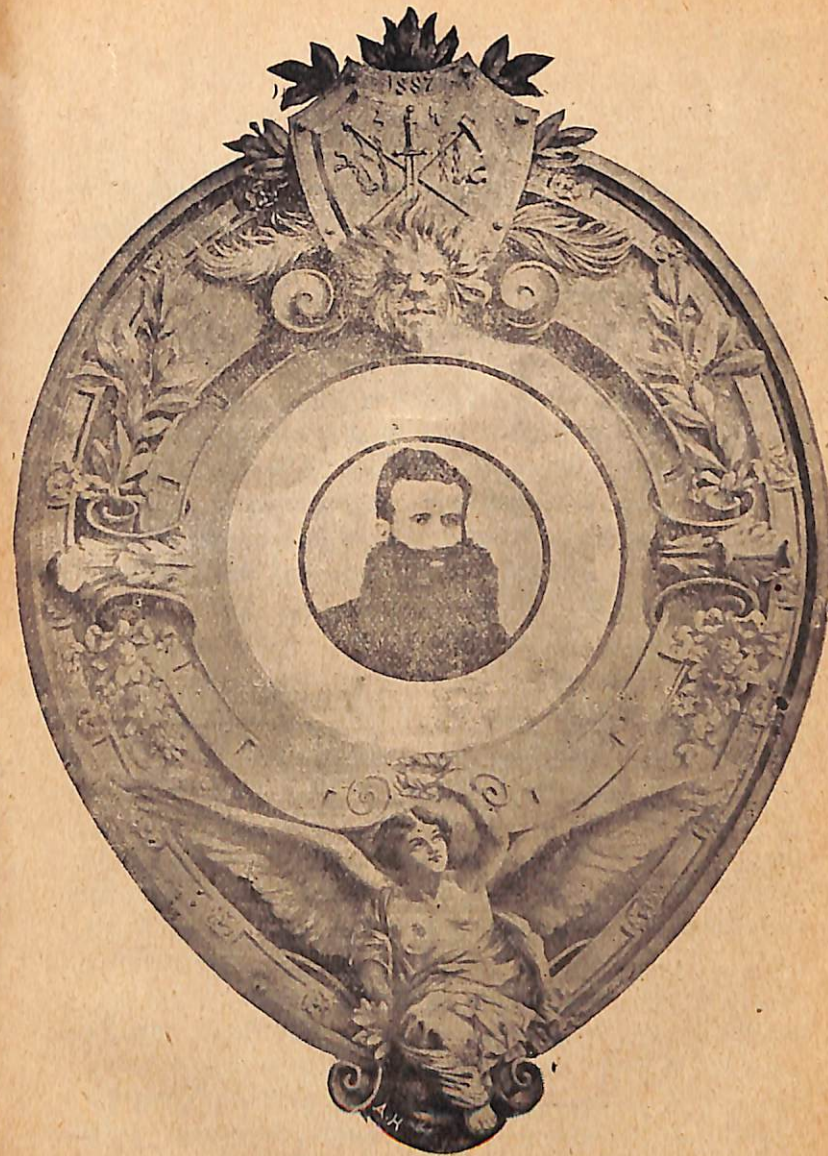
Գարիյէլէրին ահվալի փէրուշանիյէսինի ախէն
 միւշահէտէ էթմէյէնլէր իչուն պիր սէօղ իլէ ան-
 լէրին շայանը շէֆգաթ վէ մուսպիհէթ աճընագըլը
 հալլէրինին անլաշըլմասը փէք միւշքիւ իտի : Գա-
 տընլարըն նախօշ էլպիտէ վէ լիզումնը թէգեիմաթ-
 արընըն մէհնի իլէ նամղէտլի օլան կէնճլէրին կէ-
 րէք գըլ փէտէրի թարաֆընտան իճրասը միւշքիւ
 թէքլիֆաթըն ատէմի գապուլինտէն վէ կէրէք
 Փագը ուզարուրէթ սէպէպիմտէն ագալլի իքի իւչ
 սէնէ տիւլին էտէմէյիպ վէ պու երլգտէն հիւմա-
 յան օլան պիր թագըմ՝ մուղայիրի ատապ ու ինսա-
 նիյէթ սուլը հալլին տէ՛ֆ ու իլդասը իլէ վագան
 ու միլլէթէ ոմուտուլմագ խղմէթլէր էտիպ ճիչ
 թէճրիւպէսիղ կէնճլէրին նամուս վէ հայսիյէթինի
 խալլէտէն գուրթուլար : Իշպու ատէթի մէգմումէ-
 նին պիր անտէն մէյտանտան գալգմասը իչուն նամ-
 գէթլի օլանլարըն ճէտվէլինի եափըպ փէտէրլէրի-

նի թէճէմմիւ էթտի . ծուարա իճաս պտէն թէն-
 պիհաթտան սօնրա կէլվի օլաճագ գըլարը քիլի-
 սայէ տապէթ էյլէտի վէ «չէնտ կիւնտէն Սլահըն
 էմրի իւգերէ քէնտի հիւննի ըրգանըղ իլէ կէլին օ-
 լուպ եհնի էօմրտէ պիր ախլէ թէշքիլ էտէճէքսի-
 նիղ . մէսլէք վէ հարաքէթ իլէ մէսուս վէ պախ-
 թիար օլաճաղընըգա էմին . ըֆֆէթլի վէ իթաա՛թ-
 րը օլարագ մուհասպէթ վէ լէթաֆէթ իլէ մէ-
 սուս վէ պաթթիար օլաճաղընըգա շիւպէն էթմէ-
 յինիղ . սիղին սիւս վէ սալթանաթընըղ վագանա
 միլլէթէ թէրալիյէլի վէ Փայտէլի ազալար եթթիշ-
 տիրմէք օլուսն . ախլէ էօմրիւնտէ խանէլէրինիղի
 ճէհհնէմէ թահվիլ էտէճէք հալլէրտէն պիրտի-
 տէ միւղէվվրլիք վէ դամմաղըգ տըր . պու իլլէթ-
 տէն ուզագ գաչընըղ սըրր սագլայըճը օլընըգ» վագ
 ու նատիհաթլարընտան սօնրա խոտովանանք էթտի-
 ըիպ Ս . Հաղորդութիւնա հագըրլար իտի . քէգա էր-
 քէքլէրտէ այրուճա կէթիրիպ անլէրէ տախի մու-
 Փասալ սուրէթտէ վագիֆէլէրինի վէ գէվճէլէրինէ
 նամըլ մուհասպէթ վէ լէթաֆէթ իլէ մուսալէլէ
 էտիպ նագիք գապար մէսապէսինտէ իսթիմալ է-
 տիլմէլէրինի թալսիյէ վէ վէգայիֆի բուհանիլէրի-
 նի իճրա էթտիրտիքտէն սօնրա՝ Փագըրլէրի էմա-
 նէթ էլպիտէլէր իլէ վէ տիկէրլէրինի տախի Փագ-
 րա մէսարիֆաթա կիրիֆթար էթմէտէն տիւ-
 յին զիյնէթինէ թէշէպպիւս օլունտու . հէր նէ
 գատար պագը էսկի գաֆա միւթթէպիա պապալար
 պու թէրթիպաթտան մէմնուն օլմատըլար իստէ
 էմր էտէն պիր փափագ եախօտ պիր մուրախտա
 օլմայուպ գուվվէի մատտէյէ վէ մանապիլէ իլէ

միւճէհհէզ ժիրայր խոի չարնագար էմրէ պաշ իթ-
մէյէ մէճպուր խոիլէր :

Շու հալտէ 1894 Յունվ. 17 թէրզիլիտէ 17 Յունվ .
22 Պուրուն գըլլատա 22 , վէ Յունվ. 24 Քէլլէրտէ
24 Պասկ ալիլէրի իճրա օլունտու խէ , մուսայէն
կիւնլէր իլէ պասկարըն ատէթի եէքաիկէրէ միւ-
սավի կէլտիյի մէրհում ժիրայրըն տիգգաթընը ճէլպ
էտէրէք պու թարիլէրի վէ իլլա շու վազիֆէլէրի
խիթամ էթաիլիմ կիւնիւ խաթըրտան չըգարմայը-
նըդ տէյու թավսիյէ էթմիշ խոի . վէ իլավէթէն
իշտէ 63 կէնճլէրին իգտիվաճը իլէ կէլէճէք սէնէ
միլլէթէ օ՛ գատար տահա ազալար արթարճագ վէ
պու մուգատտէս ումար աշգընա շէհիտ օլանլա-
րըն եէրինի տօլտուրաճագ տըր տէմիշ խոի , հէյ
վա՛խ քի թամ իքի ա՛յ սօնրա ախը կիւնտէ քէնտի-
սիտէ զիքը էյլէտիյի շէհիտլէրտէն պիրիսի օլտու :

Էվվէթ , հիւքիւմէթի միւսթէպիտէ զուլմէթին
տօսթու , Ֆագաթ հուրը ստալէթին տիւշմանը օլ-
մազլէ գայրիլէլէրտէ իճրա օլունտան իսլահատ վէ
ասարը թէրագգըլթըր զայէթ միւսպաղաղալը սու-
րէթտէ մագամաթը ալիյէյէ պիլտիրմէքտէ՝ վէ
ժիրայրը այըր պիր հիւքիւմէթ թէշքիլ էթմիշ
կիպի անըն էլտէ էտիլմէսի իչուն Ֆէվգէլատտէ
սալահիլէթլէ գուլվէի ասկէրիյէ թալէպ էթ-
մէքտէ խոի . ագտէմճէ Եօզդատըն գամփանա մէ-
սէլէսի գաթէն իսլամիլէթ թարաֆընտան հազմ
օլունմազ պիր սուրէթտէ քէմալը ինթիգամ վէ
մուսաֆիադըլլէթլէ հուսուլիէզիլը օլմուշ խոիլին .

տէն անըն ինթիգամընը ալմաղա ֆուրսաթ արա-
յօրլար իտի :

Տիւքեանլարըն աջլտըղը կիւնտէն ճէլախամէ-
լէր քէսիլիպ հէր քէս գօյուն կիպի սալխանէյէ
տօլտուրուլմագտա իտի . ճէլախամէ թէպլիղինտէն
սօնրա եէվմի մուայյէնտէ մահքէմէտէ պուլուն-
մագ գանուն իգթիգասընտան իքէն գայըն փէտէ-
րինին իխարաթը իւզէրինէ մահալլտէտէն Աթթար
Մկրեան խաֆիէ Ղազարոս պիր ծն պաշը թագըմը
վէ պիր գօմիսէր իլէ Գրիգօր Քէհրպարճեանա
պիր ճէլպ կէթիբիբ վէ խիլաֆը գանուն տէրհալ
կիտէճէյինի թէէքիտ էյլէր . մէրգում ուտուլէն ի-
շար օլունան կիւնտէ կէլէճէյինի իֆատէ էյլէր ի-
սէտէ մուխթար Ղազարոսուն տահա զիեատէ իճ-
պար էյլէտիյինի կէօրէրէք , « փէք ալա՛ մութլագ
պէրասլէր կէօթիւրմէյի արղու էտիյօրսընըզ , իչեր-
տէն փալթօմը ալայըմտա կիտէլիմ » տէր . իչերի
կիրինճէ իքի էլինտէ պիրէր րէվօլվէր թութարագ
ջըզպ խաֆիէ Ղազարոսահ Տիւճիւմլէ աթէշլէր ի-
սէտէ քէնտի հիտտէթ վէ թէլաշընտան վէ ալչագ
միւզէվվիրին գօմիսէրին արգասընա գաջմասընտան
նաշի գուրշուն գօմիսէրէ խասլէթլէ գօլունտան
վուրուլուր :

Իշթէ Եօզդատըն չար էթրաֆընը իհաթէ էթ-
մէքտէ օլան սիյահ պուլութ նակէհան փաթլա-
յուպ իւք իշարէթի պէքլէմէքտէ օլան թիւրք իգ-
տիհամընըն մագսատը եէրինի պուլմուշ իտի . ար-
թըգ պունտան մինասիպ պիր ֆուրսաթ օլամագ ի-
տի . զիրա գօմիսէր վուրուլմուշ պէհանէսիլէ պի-
տուշ էհալիյի աթէշլէրէ եագմագլըղըն նէ՛ գատար

վիճտանաբզլբզ հնէ տէրէճէ վահճի ճանապարհբզ
օլտուղունու պիր տիւշիւնէն եօգ խտի :

1894 Յունի . 21 եէվմի ճիւմա , մէլուն օլտուն
օ' կիւն , դանն էտէրսին պիր գաչ սաս'թ սօնրա
իճրասը մուսամմէմ' օլան գաթլ ու ճինայէթ դասպ
ու դարէթ - վէ էնվայը խապասէթտէն տօլայը ու-
մուժ թապիթ մադմուժ պիր հալտէ մուզլիմ վէ
մէյուս խտի . Ֆագաթ պիր կիւն էվվէլ եէքտիկէ-
րին գանընը իչմէքլէ իֆթիխար էտէն ճանիլէր
գան պայրամընտա միւթէթէֆիգէն շէն ու մէս-
րուր օլմալարը իչուն եէք տիկէրի իլէ պարըշըպ
պիր վիճուտ թէշքիլ իթմիշլէր խտի , չիւնքի օ'
եէվմի միւպարէքտէ գաթիլի մուժ գզամ իլահլարը-
նա տիրի գուրպանլար թագտիմ էտէճէքլէրի իրա-
տէի սէնիյէ իլէ թագտիա օլունմուշ խտի : Մագ-
լում էրմէնիլէրին պու անէ գատար տէօքիւմիւշ
վէ էլան տէօքիւմէքտէ օլան սըճագ գանլարը-
նը լաթիֆ բաիհալը պուխուր միսալի վէյղամ-
պէրէ մագպուլ գուրպան սայըլաճագ խտի . թէ-
րէննիւմիւ էլգէմ' օլան իլահի վէ թէմճիտ նաղմէ-
լէրինէ մուգապիլ մէմաթնիշուր ասկէրի պօրու սէ-
տալարը վէ եարը ճանլը ալգանլար իչնտէ չըրիւ-
նան մագթուլ վէ մէճրուհլարըն ճիկէրսուչ ֆի-
ղանլարը երլարգ սէրայընըն իլգէրինէ ճէմ' օլարագ
սալթանասթ թախթընտա ճիւլուս էտէն դատտարըն
պաշընա շէրէֆ թաճը օլարագ . վէ սատըգ գուլ-
լարընըն պու Ֆէտաքեարլարըղը պիլա գուսուր իճ-
րա էթմէլէրինտէն տօլայը՝ ծնլարա սէլամը շահա-
նէլէրինի թէպլիլ , վէ եապէր , միւշիր մայէթ վա

շալարընընտա կէօքիւլէրինտէ փարլայան իֆթի-
խար նշանլարը օլաճագ խտի :

էնճամ Գրիգոր Քէհրիպարճեանըն տէրտէսթի-
իչուն հէր թարաֆ ասկէր , ժանտարմա , գապըթա
վէ պաշը պօգուգ իլէ իհաթէ էտիլմիշ . եօլլար
քէսիլմիշ օլտուղունտան պիր քիմսէնին չարշուտան
էվինէ կէլմէսի միմքին տէյիլ խտի . շու հալտէ
Գրիգոր քէնտինի մուհաֆագատան գաթի իւմիտ օ-
լարագ՝ մուհասէրէ էտէն ասկէրլէրէ պիր գաչ էլ
սիւհա հաթըպ ֆիրար ազմինտէ իքէն պիր մարթին
գուրշունու իլէ տիւշեր վէ մէճրուհէն թէվգըֆ
էտիլիլ . պու արատա պիր ճէնագէ տէֆնինէ կի-
տէն էհալի արասընտան վիճուտլարընն իրի թէշ-
քիլաթը իլէ կէօգէ չարփան Յակօբ Մաղաքեան վէ
Սքիկեան նամ քիմսէլէրի էհալիտէն թէֆրիք պիր-
լէ կիւյա ճէպէլի Լիպնանտան պիր գօմիթէ տէր-
տէսթ էթմիշլէր կիպիէն զիեատէ իգտիհամլը օլան
մէյտան եօլլարընտան հապսա կէօթիւրմէտէ վէ
զաթէն տագիգալարը սայմագտա օլան վահճիլէրին
զամիլլէրինի պիր գաթ տահա սէրթ իշտիլիպ թէշ-
վիգ էթմէքտէ խիլէր , հիչ պիր շէյտէն մալիւ-
մաթը օլմայարագ նակէհան թութուլուպտա սըյրա
գըլըճ վէ սիւնկիլիւ մարթինլէր ալթընտա հապ-
սա կիտէն՝ գաստի վէ դարագի օլարագ գամալար
սօգուպ , պօղաղլարընա գայիշլար թագըլըպ սիւ-
րիւքլէնէն էրմէնիլէրին շու հալինի կէօրէն պար-
պար թիւրքլէրին իղթահը աչըլըպ պիրան էվվէլ
իթթիլալ վէ իշթիշաշա պէշարէթ էտէճէքլէրի
մալիւմ խտի .

Թամ պու տագըգատա ճամիի՝ քէպիրտէ խութ-

պայը տինլէմիշ . Ապտիւլ Համիտին միւզտատը էօմը
րիւնէ տուա վէ համազընը գըլմը տինի պիւթիւն
միւսլիւմանլար ճամիտէն չըգուսլ տօղրուճա մա-
հալլէլէրէ հիւճիւմ պիրլէ վուրուսլ գըրմազա
եաղմա վէ թալանա պաշլատըլար . եօլլար գափան-
մը վէ չարշու իլէ Ֆիրար էտիսլ ճանընը գուրթար-
մազ իսթէյէնլէր աղըր սուրէթտէ եարալանըրլար .
վէ պալըլարըտա քեամիլէն մահվ ու թէլէֆ
օլտուլար . պաղը մէվգըլարա մուհաֆագա իչուն
կէօյա տսկէրլէր վագ իտիլմիշ իտի իսէտէ տիքէն-
լէրտէն իւզիւմ պէքլէնիլմէտիյի կիսլի սու պօ-
րուքըր տէօքիւնթիւլէրիտէ փալթա գամա վէ սա-
թըրլար իլէ ճանլար եագան խուճիլշանլարա սիւ-
քիւթլէ՝ մուհաֆագասընա մէմուր օլտուկլարը գէ-
վալըլարա «քեաֆիրլէր . խարիճտէքիլէր փաքլէն-
տիքտէն սօնրա սըրա սիգէ կէլէճէք տիր» տէյու
թէհտիտ էտէրլէր իտի :

Չարշուտա գան, էվլէրտէ Ֆիրան ազշամա գա-
տար տէվամ էտիսլ սասաթ 12 էգանը Մուհամմէտի
սէտասը իլէ հիւճիւմ թա՛գիսլ . վէ իղթիշաշ թէս-
կին օլուսլ՝ հիւքիւմէթ իտէ ումումի մուհաֆագայա
պաշլամըլ իտի , զիրա վագթը մուսայէն խիզամ
պուլմուշ իտի . ֆագաթ՝ փէտէրին էվլատտան, գա-
րընըն գսճատան , վալիտէնին գըզընտան , գարտա-
շըն գարտաշընտան խասպէրլէրի եօգ իտի . աճէպա
քիւմլէր էօլմիւշ քիւմլէր սաղ գալմըլ մալիւմ տէյիլ
իտի , զիրա հէրքէս խանէսինէ եթիշէմէյիսլ . բասթ
կէլտիյի խանէյէ սօգուլարագ ճանընըն խէլասընա
պագմըլ իտի , քեամըքի ճիւմլէսի պէօյլէ օլա իտի .
պագըլարըն սէլամէթ կէլտիյինի հասրէթլէ սէյր

խտէն փէտէր վէ վալիտէլէր քէնտի ճիկէրփարէլէ-
րինին էպէտի մէհճուրիյէթի իլէ թէսէլլի գապուլ
էթմէգ եաա ու մաթէմլէրէ զարղ օլտուլար :

Պու ճիհէթլէ էօլիւլէրին մըգտարը համալիւմ
օլուսլ հէր խանէ Ֆիրան իչնտէ վէ մէճուհա-
րըն ֆէրեատը արշա չըգմագտա իքէն պիրտէ սէ-
լամէթ մէլաիքէսի վագիֆէսիյլէ միւքէլլէֆ Գայ-
սէրի Առաջնորդը Տըգաա վարգագեա Պալեան
կէլտի, իշթէ սէֆիլ միլլէթին իւմիտի՝ . . . իշթէ
գալսլի սուզանըն եէկեանէ թէսէլլիտի՝ . . . Տախի-
լիյէնէզարէթիտէն «Պու խամէթինիզ ինտէլ տէօվ-
լէթ թագաիր օլուճաճագ» թէլէկրաֆընըն խէ-
յալը իլէ ֆիլիսայէ էնէր էնմէզ գամփանայը
վուրտուրուսլ ճիւմլէ ֆէլաքէթգէտէ տիլխուն
ճանլար՝ ճիկէրկեահլարընտա աշըլան եարէլէրէ
մէլհէմ ալաճագլար իւմիտի իլէ ֆիլիսայէ տօլ-
տուլար , պիր տէ քիսըր ու ագամէթ վէ անճագ
քէնտիսինէ մախտուս հաշմէթ վէ տարաթ իլէ մէյ-
տանա չըգուսլ՝ փիւր հիտտէթ «Հէյ ճահիլ էրմէ-
նիլէր , միլլէթին իսմինի լէքէլէտինիզ . Մօրուք
տէնիլէն պիր չափիլընըն իղինտէն կիտէրէք տօլան-
տըրըճըյա իղֆալ օլուճտուճուզ , վէ ոուր միսալի
կէլինլէրինիզի գըզլարընըզը ծնա թէսլիւմ էթտինիզ
ֆրօթէսթանլար իլէ ալագա էտիսլ Աւետարանը
օգուտուճուզ , օ՛ քիթապըր բուհանիլէրտէն մատա
քիմսէնին օգումասը իճապ էթմէգ իտի , Շէվ-
քէթլու Գութրէթլու ճէմիի ալէմէ մէրհամէթ-
լու Փատիշահըմըզ վէլիւննիյմէթի պլմիննէթիւմիզ
Սուլթան Համիտ խան էֆէնտիմիզ հազրէթլէրինին

հիւանի նազարընաան տիւշտիւնիդ . քեամիլէն մահզ
 օլմանըդ իչուն ուֆաճըդ պիր ըւզկեարըն էամէսի-
 նի պէքլէյօր . պէօյլէ միւզիւրր էֆքեարլարտան կէ-
 ըրի սուրուն . սօզան տիքին , փաթաթէս էքին , թի-
 ճարէթ մէնֆասթ չըգաճագ իշլէրէ պագլն ,
 աքսի հալինտէ հարաքէթ էտէնլէրին կէօզիւնիւ
 փաթլատըրըմ » եօլլու պիր թագըմ շարլաթան-
 րըգտա սուլունարագ քիլիսա ախը իճրասընա պաշ-
 ւատը . վէ պիր գաչ տագըգա էվիլէլ մուհարէպէ-
 տէն գուրթուլուլայ հէնուզ էօլիւսիւնտէն տիրիւն-
 տէն խապէբտար օլմայան զէվալլէլար պիր իմտատ
 վէ թէսէլլի պէքլէմէքտէ իքէն էաստէն էարէլի օ-
 ւան գալսլէրինէ պիր գաթ տահա խանչեր սօգուլայ
 մէյուս պիր հալտէ տաղըլմայա պաշլատը :

Շէհրին տախիլինտէ թէրթիպ էտիլէն գըրկըն
 հապսխանէտէ տախի ճարի օլուլայ իւմմէթի Մու-
 համմէտին պու սէվապտան մահրում գալմամալա-
 րը իչուն Արթաքի Այվազեանըն գաթլինէ վէ գար-
 իունա մալիւմ մուհաֆագալարը իչուն կիւյա մի-
 սաֆիրէթէն թէվգըֆա գապուլ էտիլէն Քէհրի-
 պարճեան , Մաղաքեան վէ Աքիկեանըն տախի կար-
 տիանլար էլիյլէ թէլէֆինէ գարար վէրիւմիշ վէ
 վահշեանէ պիր սուրէթտէ էօլտիւրմիւշլէր իտի .
 տիշարըտա վուգու սուլան գըթալլար հագգընտա
 պու կէճա իթիրագ էտիլէպիլիւր . ֆագաթ հէր
 սուրէթլէ վէսաթիթի միւտաֆաստ'տան մահրում էլի
 գօլու պաղը պիր մահպուտուն թէլէֆի նէ իթի-
 րագ գապուլ էտէպիլիւր . արթըգ վահշիաթըն պու
 մէրթէպէսինէ . տէնայէթի զատաարանէնին պու

տէրէճէսինէ զէրթէթէն վիճտան վէ իման սահիպի
 օլան թէհամիլլէլ էտէմէգ . . . :

Յէրտասը կիւն շէհրին վէ հապսխանէնին տէ-
 բունինտէ վուգու սուլան թէլէֆաթըն մգատը
 ճա իւչէ վէ մէճրուհլարընքի եիւզ եկիրմիյէ պալիզ
 օլտուղը անլաշըլուլայ ճէնագէլէրին տէֆնինի իճրա
 վէ մէճրուհլարըն թէտապիսինէ պագըլմագտա
 իտի :

Հիւքիւմէթի միւսթէպիտէ վէ մըլլէթի միւս-
 լիմէ միււքինի մէրթէպէտէ ինթիպամընը ալմըշ
 խէտէ տահա ինթիլալ ճըլարըն սէրֆիրագը ֆէսատ
 մէնագալը մօրուք էլտէ օլմամըշ , վէ պուտուն տէր-
 տէսթի իտէ վէխիմ պիր զտիլէի միւնթիճ օլաճագը
 իհթիմալը իչուն թէտապիլի գաթիէ իթթիխագընա
 լիւզիւմ կէօրիւպիւ . իսթանպօլտան պիլիսասա
 կէճասէրիլէն սիւվարիլէր վէ երլազըն պիլիլէրճէ
 ճինայէթիյլէ միւճէրթէպ էավէբանը շէհրիարիտէն
 միւլագըմ նուրի էֆ . գուվվէթլի պիր սաղու , վէ
 մահրէմի մուհիպալի Տրգատ վրգ . իտէ միւտէպալիւր
 իշտաշ վէ մէլս'ւն պիր սըրրատաշ իտի . շու հալտէ
 պու միւշքիլաթըն հալլ օլունաճագը տա թահալը
 թէէմիւնաթա ալընմըշ իտի :

Պէրի թարաֆտա իտէ ժիրայր - Տրգատըն գաթ-
 լի իչուն Եօզգատ գօմիթէսինէ կէճասէրաթի էմըին
 իճրասընը պէքլէմէյէ մէճպուր օլուլայ Պասի ալին-
 լէրի իճրա էթտիրմէքլէ մէշղուլ իտի . ժիրայր
 քէնաի հայաթընըն օ' մէլունուն էէտիլլէ գաթ օ-
 ւունաճագընը թէէմիւնէն պիլիւր իտի . վէ ճունն ի-
 չուն իտի քի Տրգատըն Եօզգատա կէչտիյինի իշիթ-
 տիլի կիպի տէրհալ Չագմագտան Գէլլէրէ կէլմիշ

վէ վիտուաւէն 8 սասթ մուգաստէմ Եօզդատա միւ-
 ֆարէգաթընը անլամը2 վէ գաթլինէ էմը վէրմի2
 խաի . ֆագաթ մէքոուպու կէօթիւրէն պիշարէ շէ՛-
 րին քէնարընա եթիշտիյինտէ վուրիւն . գըրըն ,
 տէ՛ճէթ վէ վա՛ճէթ իշինտէ կէօրմէսի իլէ կէրիյէ
 գաչար , վէ կէլիպ վուգուաթը ժիրայրա խապէր
 վէրմէսի իլէ թէրթիպաթընըն սէմէրէսիզ գալմա-
 սը քէնաի հայաթընը թէ՛ճլիքէյէ պրագմը2 օլտու-
 դունը ալէնէն սէօյլէր իսէ տէ միլլէթին շէվգընա
 խալէլ կէթիւրմէմէք իւզրէ «Մէյուս օլմայընըզ ,
 իշթէ սալթ պուրատա 24 նիքեա՛ճ եափաըրտըմ ,
 ինշալլա՛ճ կէլէ՛ճէք սէնէ 24 նէֆէր սիւպեան . սօ-
 ղարազ , հիւրբիյէթ ուզրունա ֆէտայը ճան օլան-
 ւարըն եթրինի սօլտուրուրլար» տէմի՛2 վէ քէնտի-
 սինի դապթ իթմէյէրէք աճը կէօզ եաշարըյէ
 Եօզդատ նա՛հատալլարընըն իսթիրա՛հաթը բու՛ճլարը
 իչուն Հոգե՛հանգստեան պաշտօն իճրա իթտիրաի ,
 վէ ֆէլլէրտէն Պուրունգշլա , Թէրզիլի վէ Փէօ՛ճրէկ
 գարիյէլէրինի զիարէթ էյլէտի :

Տրդատ վարգապետ իսէ Եօզդատա այագ պաս-
 սըզը տագիգատան պիլ իթիպար կէրէք միւնֆէ-
 րիաէն կէրէք քէնտի էֆքեարը մէզմու՛մէսինէ միւ-
 շարէքէթ էտէն պիլը թագըմ տէնիլէր իլէ միւթ-
 թէֆիգէն վէ կէրէք հիւքիւմէթի միւսթէպիտէ
 իլէ պիլ իշթիշարէ օլանճա գուվվէթի իլէ ժիրայ-
 րըն տէրտէսթ վէ իտամընա սարֆը զայրէթ վէ
 հիւմէթ իյլէմէքտէ իտի . գարիյէլէրին փափազ վէ
 մուխթարը իլէ պագը միւթէհայիգանը Եօզդատա
 ճէլպ էթտիրիպ նիշէ հաղարէթամիզ քէլամլար
 իլէ մութլագ շու մէնպար՝ ֆէսատ վէ իթիլպ

Մօրուքուն էլէ վէրիւմէսինի թէհալա էաէր վէ տի-
 կէր թարաֆտան գուպըզ գանատարզ գալան ա-
 վամը նասըն իւզէրինէ թէհարրիյաթ պէհանէսիյ-
 լէ սիվարի վէ դապըթանը կէճատէրիպ ճիհիկիլան,
 Լէնիլթիմուր վէ Շահաբաս վազիֆէլէրինի իճրա
 էթտիրմէկէ պիլա վիճտան ֆուրաթ վէ մէյտան
 վէրաիլէր :

Իսլամ պաշը պօզուգլարը Չէրքէզ վէ Մուհա-
 ճիլէր տէ գուվվէի միւսէլլահայէ տէսթիկըր օլ-
 տուար . վէ էրմէնի գարիյէլէրինին բուէսալարը
 զաթէն իքինճի Յազիբրա բօլընը օյնայան Տրդատըն
 նէգալինտէ ըէ՛ճին օլտուդունտան տիկէր կէօզէ չար-
 փան նիշէ մէրա արսլանլարը տէրտէսթ էտիպ՝ պա-
 ղըլարընը ույգուտուզ վէ պագըլարընը աճ-սուտուզ
 տիկէրլէրինի սիճիմլէ պաղլայըպ գըվրատարագ
 գապուրզա քէմիլքլէրինի գըրմագ-օ՛ պիլրինին թէ-
 փէսինտէն տըրնազընա գատար սօղուգ սու տէօ-
 քիւպ տէօյմէք , սայրըլարըն տըրնագլարը արա-
 սընա չամ չիվիլէր չագարագ սէօքմէք վէ տահա
 պունլարտան պէտթէր վէ անճագ գուրունը վիւս-
 թայա մախտուս օլան հեֆիզիսիօն ճէզալարը իլէ
 միւճագաթ էտէրլէր՝ ելինէ տէ պէշ ալթը սիննին .
 տէ օլան սապի չօճուգլարըն աղզընտան օլտուն
 ժիրայր հագգընտա պիլը ուֆարճըզ մալիւմաթ ալ-
 մագ շէրէֆինէ նայիլ օլամատըլար , էվվէ՛թ , նի-
 հայէթինէ գատար օլամագ իտիլէր , էկէրչի շու
 զալիմ գուլմէթ էվլատլարընա՝ սիյահ էլպիտէլէր
 ալթընտա իխթիֆա էտէն մուրտար գալպլէր ,
 սիյահ բու՛ճլար վէ մուզլիմ ֆիքըլէր մէտէտրէս
 օլարագ տէլալէթ էթմէսէ իտիլէր :

Պու կիւնլէրտէ ելլարզ համի իլէ մարուֆ վէ կիճէլէրի համիլէ օլուպ կիւնտիւլ օտոզուրոն ճի-
հայէթ քլիւլին բէիսի էքսլէրի թարաֆընտան
զանն էտէրսին մուճիսի իսլահաթ, մէնպար հազ-
գանիլէթ վէ հաքիմի առալէթ մագամընտա տինի
պիւթիւն Մուսթաֆա փաշա ըիասէթի թահարնտա
պիր տիվանը հարպ հիլէթի. ճէգաիլէսի կէճոտէ-
րիլմիշ վէ քէմալը շէրէֆ ու սալթանաթլէ իս-
թիգպալ էտիլէրէք հիւրմէթ վէ իլթիֆաթը լա-
զըմէնին իճրասընտա գուսուր էտիլմէմիշ իսի :
Շէօյլէ քի փաշայը միւշարուհիլէյճ միւտտէթի
գալիլէ գարֆընտա իսլամիլէթին օ՛ գատար էմ-
հիլէթինէ մազհար օլտու քի իտարէի էօրֆիլէ ա-
գալարը մէօհիւրլէրինի քէնտիսինէ թէպիլմ վէ իս-
թէտիլի վագըթ իոթիմալ էտէպիլէճէյինի իհթի-
րամաթը ֆաիգա իլէ արզ ու իսթիրհամ էյլէտիլէր
քի շու էմհիլէթտէն աօլայը տինի պիւթիւն իւն-
վանընը տաիի գագանմաղա մուսաֆիագ օլտու :
Իշթէ տիվանը հարպ տէնիլէն ճինայէթ գուլմ-
փանեասընըն տինի մէսլէքի պուշտան իսլարէթ
իսի . ժիրայըն թագիպաթը վէ սէրեան տէրտէս-
թի հագգընտա օլան թէտապիր սայէսինտէ գարի-
լէլէրին բուէստաը չօգտան հասար օլմուշ, վէ
պագիլէրի իսէ գէնճիրպէնտ օլարագ աճ վէ իւր-
եան , գար վէ չամուրլար իչինտէ եանան քէօյաէն
քէօյէ սիւրիւքլէնմէքտէ , գամչը վէ տիպճիք
տարպէլէրի ալթընտա էգիլմէքտէ իտիլէր , հէլէ
մըրըգլար Չաթընտան Յարուլթիւն ֆալագեանըն
պէլինտէն պիր սիճիմ պաղլայըպ մէվսիմի շիթտ-
նըն շիտտէթի պէրուտէթինտէ ըրմաղա աթարլար .

աօնմագ տէրէճէսինաէ մօսմօր օլուճու չըգարըպ
տարպ էտէրլէր . պիլմէմ ճէվապընը ալտըգճա
հիլէ տէֆալար շու ինսան գուտարէթինին ֆէվ-
գինտէ օլան սիյասէթլէ միւճագաթ էտէրլէր իսի-
հիլէլէրի պու եիւզտէն ըլլէթ սահիպի օլուպ պա-
զըլարը իսէ միւթէէսիւրէն վէֆաթ էթտիլէր :

Թէհլիքէնին վէխամէթինի թագիպաթըն շիտ-
տէթինի վէ թէհարրիյաթ վէսիլէսի իլէ էհալինին
ֆէլաքէթինի միւշահէտէ էտէն ժիրայըն արթըգ-
օրալարտա գալմասը գապիլ տէյիլ իսի . վէ Եօզ-
գատ մէրքէգի իտարէսինտէն պիր թարաֆա սա-
վուշմասը պիլտիրիլմիշ իսի , ֆագաթ գահրաման
ժիրայը քէնտիսի պուլուճամաղը հալտէ պու գէ-
վալը էրմէնիլէրին մահվընը մուճիպ օլաճաղըն
գաթիլէն էմին օլտուզուճտան , եավաշ եավաշ մա-
լէթինտէքի գօմիլթէլէրի միւլթէլիֆ մահէլլէրէ
կէճոտէրիպ իճապ էտէն թալիմաթը վէրտիքտէն
սօնրա . «Մէրա չօյան քէնտի սիւրիւսի ուզրուճա
ճանընը ֆէտա էտէր» քէլամը ահքեամընա թէվ-
ֆիգան մուգատտէրաթը իլահիլէյէ մուճաղըր
օլտու :

Տըգատ վարդապետ Առաջնորդարանտա պիր
թէլաշ իչինտէ իսի . թահրիրաթը ումուլիլէ իր-
տալը իլէ բուէստայը բուհանիլէրլէ միւթէհայէի-
գանը միլլէթի հուզուրընա ճէլպ իլէ . «Կէլաինիլ
մի էնիլէրէք ելլանիլարը , տահա շու մէլուճ Մօ-
րուքուճ եագասընը պրագմա՞ղ մընընըգ . . . շիմտի
սիգէ իթթար էտիյօրում . վալլահի մահվ օլուր-
տուճուգ . եթթիշիր արթըգ միլլէթի պաթըրտընըգ
էկէր շու սալը պէլլիսիլ պիր աօլանաըրըճըյը էլէ

վերմէզոսէնիզ էլիմտէն գուրթարամագորնըզ . . . սծոուհուու տիւշիւնիւն հաւ . . . թէհատիալէրի իլէ սալը վէրիը . վէ եանընտան չըգանլար՝ իւմիալէրինին սէր հաւա օլտուղուհու կէօրէրէք հէտամէթ վէ մէյուսիյէթլէ ալտէթ էտէրլէր իտի : Պագաթ էօթէտէ քէօր Ֆիքրի համը իլէ մարուֆ Ռուբէն Արդանեան իշպու թէշէսլիւսաթըն միւսմիրէն գուվկէտէն ֆիլիլէ իկրաճը իչուն հիւքիւմէթին էլինատ սլր ալէթ օլուսլ սլր թագըմ սիւվարի իլէ Գէլլէրէ կէլտի . վէ օրատա քէնտիսինէ հէմէֆքեհար սլր տէնի իլէ սլիլ իսթիշարէ Չ ստաթ մէսաֆէտէ քեաին Գարապաճագ համ Չէրքէզ քէօյիւնէ կիթտի , վէ օրատա քէնտիսինի չար չէշմ իլէ պէքլէմէքտէ օլան , սիւվարի , զապըթա , Բիւրթ , Չէրքէզ վէ սլինլէրճէ պաշը սօզուզ վահշիւէրէ սլրլէշտի . վէ եէտիտէ օլան խաֆիէ իմթիաղընը իպրագ իլէ սլր չօք թէգէքքիւր հէթիճէսինտէ Յուգա միսալի էօփտիւլիւմ ատէմի տէրտէսթ էտինիզ թէնտիհաթընը թէէքիալէ աթընա րաքիպէն Բուն Բարեկենդանըն Կիրակի սապահը էրքէն Պուրուհզշլայը մուհասէրէյէ սլտըլար , Փագաթ՝ հիւքիւմէթի զալիմէնին գուլմ ու ատա . վէթ վէ ֆիլլի ճինայէթ ու հագարէթինէ զանն էտէրսին սլր զամիմէի ֆէլաքէթ օլմաք մագսատը իլէ թագալիթ մուզլիմ սլր վէրտէ ալթընտա իխթիֆա էտիպ գարիյէի իհալթէ էտէն սլինլէրճէ էհալիի կէօսթէրմէմէք իւզէրէ գօյու սլր տիւման էնմիշ իտի . զաթէն րէհալէրլէրինին զայպուսէթինտէն սօլայը տիլլուէն վէ մահգուէն միլլէթ Բիլիսատէն չըգար չըգմագ քէնտիսինի սլր

աֆէթի հակէհանի ինտինտէ սուլտու . համալիւմ սիւվարիլէր սօլմուշ հէր քիմ օլուրսա օլտու հէման կէօլլէրինէ կէօրիւսէնլէրէ վուրմագտա վէ տիսլճիքլէր իլէ չամուրլարա միւլէմմա էթմէքտէ իտիլէր , իշթէ եէվմի մահշէր . իշթէ ստալէթ թէրագիտի , արթըգ շու հալի տէհշէթէֆգայը կէօրէն գիւքիւր վէ հիսա մատտէնին վէ մէրամլարընըն հէ՝ օլտուղընը սլիլէմէտիքլէրինտէն շաշըրըզ կիզլի մահէլլէրէ իխթիֆա իլէ կէօլէ կէօրիւմէյէ ճէտարէթ էտէմէմիշլէր . վէ էհալի թարաֆընտան սլր կէօնէ խեան վէ մուգավէմէթ էմարէլէրի կէօրիւլէմէտիլինտէն սանաքգ , սէփէտ , քէօշէ , սուճագ , անսար , գույու վէ սայիր իխթիֆայա գապլիլի իմքեան մահէլլէր թէհարրի էտիլիպ պատէմա Չաթ , Թէրգիլի , Գարա Եազուզ , Գարահալլը , Եահեալը , Պէսլէք , Փէօհրէնիլ , Սարը Համգա վէ սաիր գարիյէլէրին քեաֆֆէսի աալի ախը իգպալը ֆէլաքէթ վէ էնվայը հագարէթէ կիրիֆթար օլտուլար . Փագաթ ժիրայը հագգնտա սլր իխարաթ սլր մալիւմաթ ալմագ շէրէֆինէ հայիլ օլամատըզլարընտան միւլազըմ՝ վէ րէֆիգլէրի ժիրայըն խարիգ իւլ ատէ սլր մախուզ օլմաք վէսվէսէսի իլէ ճէվքէթմէապ էֆէնտիսինտէն վատ օլաւնան իրթպէ նըշան վէ իհասնը շահանէտէն մահրուլմ օլաճաղընտան գօրգարագտահա զիտտէ գուտուրուր վէ հիտտէթինի սլիքէս վէ սլիչարէ մազլուլմ քէօյ էհալիսինտէն սլըր իտի : Մէրա ժիրայը քէնտի սէսլէսլիլէ մէյոսանտա իճրա էտիլէն թէգալլիւմ վէ թէատտիյէ վիճտանը րագի օլմատըղընտան վէ իլէրուտէ էվկէլա քէնտի

վիճառներ սլատեմա միլլէթ ինտինատ վէ թարիկ սահիֆէլէրինատ՝ իւզէրինէ պիր կէճնէ մէսուլլիէթ սավէթ էթմէմէք մազաստը իլէ կիճէնին գուլմէթինտէն պիր իսթիֆատէ թէրզիլի գարիյէսինէ կէճիլ համիլ օլտուլու հազարը էվրազ վէ սիւաՏլարը էմին պիր մահէլէ պրազարգատն սօնրա թէսլիմ օլմազ իսի . իշթէ պու միւթալտա իլէ մույթինտէ գալան Հաճի սէյ , Գրիգոր վէ Մանուկու ալարազ պիր սասթ մէսաֆէտէ քեալին Չամազասաղընա չէքիլմիշ իսի . ֆազաթ մէզքիւր տաղ տախի հիւճիւմ ալայը թարաֆընտան սալլօգա էսիլմիշ իսի :

Ժիրայր սիւվարի վէ բիատէլէրտէն միւթէչէքքիւլ շու իզտիհամը կէօրտիւլիւնտէ՝ մայէթինտէ պուլուճան գօմիթէլէրին հիտտէթ վէ հէրարէթինէ , ինթիգամ ալմազ իւզէրէ սանիյէտէն սանիյէյէ թէսլէտտիւլ էթմէքատ օլան ահվալը բուհիյէլէրինէ վազըֆ օլուսլ անլէրին հիտտէթինի թէսլին վէ իթիտալը տէմէ տավէթ էթմէք իւզէրէ «Ֆէտաքեար վէ գահրաման րէֆիլէրիմ՝ մուգատտէս սամուր իչուն շու ճահիլ էհայլիտէն վէ հազարը հիւքիւմէթ թարաֆընտան թագիպ օլուճասուղոճուգա մէյուս վէ մէֆթուր օլմայընը . պիլիրիմ քի սիզ էօլիւմտէն գօրգմազընը . վէ ճանընը ֆէտայա հազըրընը . ֆազաթ իլթիգամ էյլէտիլիմիզ վազիֆէտէ մուգատտէս օլտուլու նիտայէթատ վէիսիմ վէ թէհլիքէլի օլուսլ հայաթ մէմաթ մէսէլէսի տիր . հիւքիւմէթ իսեան վէ ինթիլալըն սէսլէպինի արամազըը իչուն հազարը տըր , սաիլ տավամըը գան իլէ պօղմազ

ազմինտէ տիր . էհալի իսէ գուլմէթի ճէհայլէթինտէն ճինայէթ մուալլիմի զատար Համիտին թալիմ էթտիյի թէասիւպաթը արնիյէ իլէ պիր թագըմ շէրէֆիէրէսթ բիւթսլէ վէ իֆիթիլսար տիլէն . ճիսի միւքիյէ վէ սակէրիյէ մէմուրիյն վէ գասըթանը էլլէրինտէ ալէթ օլմուշ տըրլար , պինտէն ալէյճ օ՝ զէվալլըարա հիտտէթլէնմէքտէն զիտտէ աճըմալըըզ - պիլիմ տավամըզ հազգ վէ սաիլ վէ լէքէսիզ օլուսլ հիւքիւմէթին հասազգլըընա գարըը վրօթէսթօ էտիյօրուզ . էօյլէ իսէ սուչտուզ գան տէօքիւմէսինէ սէսլէսլ օլուսլ տա մուգատտէս տավամըը լէքէլէնտիլմէյէլիմ . էհալի իլէ տավամըզ էօգ . ճուլար տա պիլիմ գարաաշ վէ վագանտաշարըմըզ տըրլար . շու կէօրիւսլ տէ սիզի իսլէլէճանը գալսլէ կիրիֆթար էտէն վահշիտնէ հալէր ճէհայլէթին աճը սէմէրէլէրի տիրլէր , վագըթ կէլէճէք քի անլէր պու խազալարընը անլայարազ հատիմ օլաճագլար . վէ պիլիմ իլէ էլ էլէ վէրիպ շու խարասլէզար օլան վաղանըմըըն թէրագգը վէ թէալիտինէ չալըշաճագլար տըր . ճէնապը հազգ պիլի պու մուգատտէս տիւլիւն իչուն խալզ էթմիշ տիր . էօլիւմ , պիլիմ իչուն էօլիւմսիւզիւքտէ գարար գըլաճագընա էմին օլտըըընը իչուն՝ էօլիւմտէն ֆիթուր էթմէյինիզ , ֆազաթ , գարանըզ սրասանա գատար պիր ճան պիլէ թէլէֆ էթմէմէք շարթը իլէ հէվայա սիւաՏ սըգարազ վագթը գագանալըմ . » վէ սաիր միւլէս սըգարազ վագթըն իլէ նութգուճա իսիթամ վէրտի : ճէք քէլամլար իլէ նութգուճա իսիթամ վէրտի :

Պու էմնատէ ճն պինի միւթէճագըզ էհալի Չօ .

մագ տաղընըն հէր տէրէ վէ թէփէլէրինի սարմըշ
 գարննա քէօրիւլիւ կիպի գայնամագտա վէ պիր
 գաշ քիշիլէր օ՛ գատար եագըն կէլմիշլէր իտի քի
 հատտա ժիրայրըն «ուխուվէթ վէ միւսամթ վէ վա-
 դանըն թէրագգըսը հագգընտա հէրարէթլէ սէօյ-
 լէտիյի սօն իպարէլէրի իշիթմիշ իքէն ճան ու աիւ-
 տէն գուհուր էաէն հագիգաթ քէլամլարընտան միւ-
 թէսսիր օլարագ մահէլի իթիթիֆատէն պիր թա-
 րաֆա սավուշմուշ տըրլար . էնճամ սիւվարիլէր
 թարաֆընտան գօմիթէլէրին պիր տէրէտէ գայա
 տիպինտէ սիքէր օլտուգլարը կէօրիւլէրէք սիւահ
 էնտախթընա թէշէպպիւս օլունտու . ֆագաթ պէր
 տէվամ 8 սասթ իմթիտաա էտէն պիր մուհարէպէ
 մէյտանընտա պիր ճան պիլէ թէլէֆ օլմատը .
 գիրա ինսանիյէթփէրվէր օլան ժիրայր՝ քէնտի հա-
 յաթընա գաստ էտէն ճահիլլէրէ պիլէ նագարը շէֆ-
 գաթլէ պագըպ գաթիէն գան տէքիւլմէմէսինի
 էմր ու թէնպիհ իթմիշ իտի , էկէր քօմիթէլէրին
 մէրամընտա ճան թէլէֆ էթմէք օլտա իտի , էէվմի
 մէգքիւրտէ պինյէրճէ ճանըն թէլէֆինտէ հիշ պիր
 միւշքիլաթ եօգ իտի : Գարանլըգ պասըպ կիճէ
 իւթէ կէլտիքտէ ժիրայր նիհան օլմուշ վէ իգտի-
 համ տաղըլմըշ իտի , միւմայիլէյս պիր տէյիրմէն
 արղընա էնէրէք կէօրիւլմէմէք արգուսու իլէ սու-
 յուն իչինտէն էէօրիւլմէյէ մէճպուր օլուր . սէլա-
 մէթլէ թէրգիլի գարիյէսինէ վասըլ օլուպ մէգքիւր
 սու քէնարընտա քեաին պիր խանէյէ իլթիճա էտիպ
 օրատա սասլահա գատար եաթար . գուրպինտէ պու-
 լունան տիլէր պիր խանէտէ իտէ քէնտիպինին տէր-
 տէսթինէ խահիշիլէր վէ մուվագգաֆ սիւվարիլէր մի-

սաֆիր օլտուգլարը հալտէ արատըգլարը ֆէտայի-
 նին քէնտի էլլէրի ալթընտա պուլունտըլընտան պի-
 խապէր իտիլէր :

Ժիրայր՝ մուգատտէմճէ թատավուրը իւզէրէ
 եանընտա մէվճուս էմանէթլէրի թէսլիմ էտիպ
 վէ թաշրատա ճէրիան էտէն մուսամլաթա վագըֆ
 օլմագ մագսատը իլէ Սարը փափագ նամը իլէ մա-
 րուֆ Տ . Գրիգորուն պիրագ եանընա կէլմէսի իշուն
 խապէր էտէր . մէլո՛ւն ալչագ քէթմի էսրար խու-
 սուսունտա էթմիշ օլտուգու ահա ու էէմին խիւա-
 ֆընտա պիր խաղինէյէ մալիք օլմուշ կիպի գօշուպ
 ժանտարմա գապիթինէ «թէսլիլ էտէրիմ . արա-
 տըղընըր պուլտում . Մօրուք պուրատա իմիշ պա-
 նա խապէր կէճուտէրմիշ» տիյէ իխպար վէ գապիթ
 իտէ ումում թագիպաթտա պուլունան վահշիլլէրին
 իգտիհամը իլէ կէտիպ ժիրայրըն պուլունտուգու
 խանէյի գօրտոն ալթընա ալարագ թէսլիմ օլմա-
 սընը թէէքիտ էտէր : ժիրայր գաթէն անլէրին պար-
 պարըղընա վագըֆ օլտուգու ճիհէթլէ «պիր սա-
 կէրիյէ գապիթի կէլմէտիքճէ , քէնտիլէրինէ թէս-
 լիմ օլմայաճաղընը գաթի սուրէթտէ պէյան է-
 տէր» : Իշթէ եարրմ սասթ սօնրա պիր գապիթ կէ-
 լիպ անըն հիւլէյյէթինէ էմին օլտուգտան սօնրա
 սիւահլարընը վէ քէմէրինտէ մէվճուս 183 սօման-
 լը լիրասընը 1894 մարտըն սէքիգինճի կիւնինտէ
 մէրգում գապիթէ թէսլիմ էյլէտիլինտէ տօղրու-
 սու գապիթ գայէթ միւլթէֆիտանէ պիր մէսլէք
 իթիթիխագ էտիպ վատը մուճէպինճէ սալիմէն եօգ-
 գատ Տիվանը Հարպ մէճլիսի բիւպրասընա թէսլիմ
 էյլէտի :

Շուրասընը ունութմայալըմ ժիրայրըն Տէրաէսթ
 օլունմասը խապէրի ումուճէն իշիտիլմիշ օլաու-
 դունտան Եօզղատա տախիլ օլաճաղը սըրատա
 «ղիւքիւր վէ նիսա , վիյր ու նէվճիվան , տապի սիւպ-
 եան սիւր սէֆա շու Մօրուքուն հաճըլ ատէմ՝ օլ-
 տուղունու կէօրէլիմ» մէրամը իլէ շէհրին քէհա-
 րընտան թա՛ հիւքիւմէթ գծուպընա գատար տօլ-
 մուշար խաի : Ֆազաթ՝ միւմայիլէյին հըստիյաթը
 ինանիյէթփէրվէրանէսինի . հուրրիյէթ ուխուվվէթ
 վէ միւտաթաթէ Էսապարը իւզէրինէ գաիմ թէշէպ-
 պիւսաթը իսլահիյէ վէ վազանըն թէալի վէ թէճէլ-
 լիսի ուղրունտա սարֆ . Էյլէաիյի ֆէսաքեարըզ-
 լարընը պիլէն վէ անլայան էրմէնիլէր մէյուս վէ
 միւքէտատէր գալպի պիւրեան վէ տիտէլէրի կիւրեան
 իքէն՝ տիկէր թարաֆտա սյու գաթը Օսմանըլ սէօվ-
 լէթինին տիւշմանը . վազանըն խայինի պիւր սար
 ճանի գօմիթէ սէյու թէլապգը Էտէն իսլամ պա-
 շը պօղուգլարը իլէ մէմուրիյի հիւքիւմէթին
 բույլէրինտէ պէշաշէթ . գալպլէրինտէ մէսէրէթ
 նիւմայան օլմապտա , վէ սիւվարի վէ գապըթանըն
 մուսաֆֆապըյէթինտէն տօլայը անլէրի թէպըրիք
 էթմէքաէ խալէր :

Իշթէ քէհաի հուգուգու մազուպէսինի խթիր-
 տաա . հիւրրիյէթի շախիյէսինի խտէ . մէարիֆ ,
 սէհաա թ վէ թիճարէթլէրի խուսուսունտա ճէրիան
 Էտէն մէվանի վէ թէարրուգաթըն իլգա վէ թէ-
 րապգըյաթը իքթիսատիյէ վէ սիասիյէլէրի հագ-
 գընտա սայ ու գայրէթ Էտէն պիւր ֆէսաքեարա
 գարշու զաֆիլ Էհալինին վէ ճահիլ թիւրքլէրին

թազաիրաթ վէ միւքեաֆաթը սյունտան իսլարէթ
 խաի :

Ժիրայր տօղրուճա Տիվանը Հարպ ըէլաի Մու-
 թաֆա վաշանըն հուգուրունա շաղրըլըպ պիւրազ խ-
 թիճվապտան սծնրա պիւր շայ կէթիլիլմէսինի թալէպ
 վէ իշմէքլէ տէրհալ պիսուչար մէքեանը օլան վօ .
 լիթիգա միւթթէհիմլէրի տաիրէսինէ թէվգըֆ
 Էտիլմիշ տիր . սյու սըրատա Էրմէնիլէր խանէլէրի-
 նէ շէքիլմիշ մահգուն վէ տիլխուն եէ՛ս ու մաթէմ
 իչինտէ իքէն՝ տիկէր թարաֆտա իքի ըէամի տա-
 իրէլէր , պիւրի Մուսթաֆա վաշանըն օ՛ պիւրի Տրգատ
 վարգապեաին՝ թարիֆի զայըլ միւքին պիւր շէվգ
 ու շէթարէթտէ խալէր : Ֆէրտասը կիւն ժիրայրը
 թէքրար իսթիճվապա չըգարըպ՝ մազատարը վէ իճ-
 րա օլունան իթիլլալըն սէպէպի սիւալ Էտիլտիք-
 տէ , ժիրայր ֆուրաթտան պիլ իսթիֆտաէ իւ-
 թիլլալըն մազատարընը եէկեան եէկեան թարիֆէ
 պաշաար : «Մազատարըլը նէ՛ իսեան արը նէ՛ տէ
 իթիլլալ , իլլա միլք ու միլլէթ վէ վազանըն խա-
 րապընը թաճիլ Էտէն քէյֆի խտարէնին ինգըլապը
 տալտար արը , մէմլէքէթիմիլգաէ գանտու վէ հը-
 գամ ճարի օլմայուպ միլլէթին իգպալը մէմուրիյ-
 նին եէաի իթիլլարընտա արը . անըն իչուն մըլիճն-
 լարճա Էհալի՝ միւսլիմ գայրի միւսլիմ հիւքիւմէթի
 միւսթէալիտէնին զուլմունտան թախլիս Էտիպ գա-
 նուն իլէ խտարէ վէ հէր քէսին հուգուգ ճան վէ
 մալընը թէարրուգտան արի գըլարապ ասայիշ վէ
 րահաթընը թէէմիլն Էթմէք տիր . Էլեէվմ մահքէ-
 մէլէրտէ օլան ասալէթսիլլիլի . մէմուրիյնին քէն-

տի վաղիֆէլէրինստէ օլան սուլը իսթիմալաթ վէ ին թիլասաթը, հիւքմֆէրմա օլան ուսուլը իրթիքեալ վէ բըշվաթը, վէ պու սէպէսլէրտէն տօլալը գէ- վալը հհալինին տիւչար օլտուղու սէֆալէթ վէ վէրուշանիլէթի ինքեար էթմէք գտալիլ մի . . . զաթէն հիւքիւմէթի մահէլլիլէ իլէ մադամաթը ա- լիլէլէլէ թագաթմ օլունան մուֆասալ լաիհալար- տա տախի եալընը շու մէղալիմ վէ մաղտուրիլէթ- տէն պահս էտիլմիշ, վէ միլլէթին սահիլի սէլա- մէթէ չըգարըլմասը թալէսլ օլունամուշ տըր . . . » մէ- էլինստէ պէր թաֆսիլ իգահաթլար վէ արա սըրա օլունան սիվալարա ճէվասլ վէրտի :

Սայքի 16 կիւն իմթիտատ էտէն մուհաքէմաթ- նէթիճէսինստէ միլլէթ վէ վաղանըն թէհլիքէտէն խէլասը իլէ թէրադգը վէ սէլամէթինին թէէմի- նաթ խուսուսլարընտան մատա ժիրայր կիսի պիր վաղանվէրվէրին խամընը տէլիլ մահքիւմիլէ- թինի պիլէ թէճվիլ գըլաճագ պիր թալը ու հա- րաքէթ եախօտ էֆքեարը ճինայէթ պուլունմա- յուսլ մահքէմէի քիւլարատան հուզուրը շահանէլէ չըգարըլմասընը թալէսլ վէ օրատա տահա մուհիմ էարարլարը արգ էտէճէլինի պէյան էտէր իսի : Տիվանը հարսլ հէր նէ գատար քէնտիսինի իսթան- պօլա կէճուտէրիսլ հուզուրը շահանէլէ չըգարըլա- ճաղընը վատ էտէրէք, աղընտան պաշգաճա սըրըլար ալմաղա չալըշըյօրլար իսի իսէ տէ . տա- խիլի թէգէքքիւրլէրտէ վէ Տրգատ վարգապեա իլէ սէսլգաթ էտէն մախֆի իսթիշարէտէ պէօյլէ էֆ- քեարը միւսթագիմէ սահիսլի, վէ քեաֆֆէի իտ- տաալարընտա հագըլը . պէլաղէթի լիսանիլէ, վէ

գուվվէի ճաղիպէլի հայիզ մուզըրը պիր գօմիթէ- նին հուզուրը շահանէլէ կէճուտէրիլմէսինստէ հա- րիսի շան ու շէօհրէթ վէ միւրթէքիսլ միւրթէշի մէմուրիլինի միւրթէլէ վէ սաքէրիլէտէն հիշ պիլի- սինին ուսուլունա էլ վէրմէլէճէլինստէն անճագ անըն իտամ էմրինի էլտէ էթմէք թէտապիրինէ թէշէսլիւս էթտիլէր :

Մատամ քի պու իլթիլալըն պատարըլմասը խուսուսուտա պիլխասաա Տրգատ վարգապեա կէլ- միշ իսի . էվվէլա ճուուն իսթիմալաճը էֆքեար վէ ինզըմամը բէլի լազըմէտէն իսի, իմտի տիվանը հարսլ բէլիլ իլթիֆաթը մախսուս օլմագ իւզրէ էրմէնի մէրխասախանէսինէ կիտէրէք Տրգատ է- ֆէնտիլէ պիր վիզիթա վէրիսլ, պիրագտա մահ- րէմանէ կէօրիւշմէլէրինի իիլթար էլլէտիքտէ հէ- ման օրատա հազըր պուլունան աղալար թագքմը գահվէ օճաղընա չէքիլիսլ միւմայիլէյհիւմը թէն- հա սլրագալըլար :

Համիտին սատըգ պէնսէլէրի ուզուն պիր միւ- լապաթտան սօնրա էնճամ շու նէթիճէլէ միւն- ճէրը օլմուշյարքի «Մէմալիքի մահրուսէի շահա- նէնին հէր թարաֆընտա էմհիլէթ վէ առայիշի ումալինին պէրքէմալ օլտուղու հալտէ . չէտ մահանէն պէրու Եօզլաա սանճաղը տախիլինտէ միւթէվաթթուն ճահիլ էրմէնիլէր հիւվիլլէթի մէճհուլ Մօրուք նամ պիր իլթիլալճը միւրթէթ- թիսլի գօմիթէնին աղալալը սէսլիւքմաղանընա իղ- ֆալ օլունարագ հիւքիւմէթի սէնիէնին իշլալ վէ էհալինին առայիշին իիլալընը մուճիսլ օլտու-

ղունտան՝ ճանիի մէրգուսունն վիճուարննն օրթա-
տան գալգմաար իլէ հէր կէօնէ էֆքեարը մու-
զիրքէնին տէ մէսն ըէֆ ու իլգաար մարուզը պէն-
տէկեաննէմիգ տիր» մէէլինտէ Տրգատ վէ հէմէֆ-
քեարլարը օլան 16 չօրպաճը աղալարըն վէ սէրմա-
յէսիգ էֆէնտիլէրին թարաֆընտան պիր թէլէկրաֆ
թէրթիպ վէ մապէյնի հիւմայուն պաշ քիթապէ-
թինէ քէշիտէ էտիլմիշ, պիթթապի տիվանը հարպ
տախի քէնտի թարաֆընտան անը մուսատարգ վէ
միւէյնիտ շիֆրալար իլէ տէրհալ իտամ ֆէրմանընը
պա՛ թէլէկրաֆ իսթիհալ վէ հիւրրիյէթ գաս-
րամանը իչուն տար աղաճը հազըրլանմըշ իտի:
Ստիլ հիւքիւմէթ: կիւյա վիճաանընտա պիր սըգ-
լէթի իգտըրապ հիտ էթմէմէք էմէլի իլէ տիվանը
հարպ ըէիսի Մուսթաֆա փաշա մէգհէպի այն ու
ատէթին իճրաար զըմ նընտա Տրգատ փարգապե-
տէն պիր փափազ իսթէմիշ, օ՛ տախի օ՛ կիճէ իգ-
թիգայը վազիֆէ քիլիսէտէ պուլունան Տ. Յակոբ
քահանայ Տ. Մինասեանը կէօնտէրմիշ, պիչարէ
փափազ պիր դաշ ժանտարմա ըէֆազաթընտա կի-
ճէնին սաաթ 7 բատտէլէրինտէ հապիսանէյէ տա-
խիլ օլուպ աօղրուճա ժիրայընն մէվգուֆ պու-
լունտուղու օտայա գըլաղուղանըր, փափազըն
պու զիարէթի հակէհանիսինտէն ժիրայը մէսէլէ-
նին վէլամէթինի անլայըպ «Տէր Հայր, թապիլի
պիր վազիֆէ իլէ կէլմիշ օլմալընըր» սիւալինէ
«էլվէթ, օղուլ, էմը էթտիլէր կէլտիմ» ճէվա-
պընը ալտըգատ, ժիրայը, «Իշթէ իսթիպտատըն
սատագաթը, իշթէ տիվանը հարպ մահքէմէի
քիւսըրաարնըն ատալէթի, զաթէն հէր սէիյաթըն

մէնպար օլան հահագգ հիւքիւմէթ տէն պունտան
ֆէրկլի պիր միւքեաֆաթ պէքլէնիլէմէգ. գաշ
կիւնտէն պէրու պէնի իսթանպօլա կէօնտէրէճէք-
լէրինի վատ էթմէքտէ իքէն պու կիւն հակէհան
տար աղաճընըն եաղլը սիճիմլէրի իլէ էպէտէն ս-
սիմի քէսմէք իսթէյօրլար. ֆազաթ՝ գուլում
աուրմատըգճա շիքեայէթ տուրմազ. հազգսըզըգ
գալգմատըգճա՛ սէսայը ատալէթ սիւքիւթ էթ-
մէգ: Տէր Հայր՝ միլլէթիմին էֆրատընա սէօյլէ-
յինիգ, պէնիմ իչուն մէյուս օլմայուպ պիլաֆի-
թուր մուգատտէս ումուրուն թէրազգընտա չա-
լըշընլար. պէն վագան վէ միլլէթէ օլան պօրճ-
լարըմը իյֆա էթաիմ. վիճաանըմը պիհուզուր է-
տէճէք հահագգըլըգանս իհթիւրազ էտէրէք. միլ-
լէթին գալպինէ հիւրրիյէթ, ուխուվվէթ վէ միւ-
սապաթ թօխումլարընը զէր էյլէտիմ. էր կէճ սէ-
մէրէսի կէօրիւլէճէք վէ օլ զէման ատալէթ վէ
հազգանիյէթ զահիրէ չըգարազ պէնիմ կիպի հիւ-
րիյէթ ֆէտոյիլէրինին մէգարլարը պիրէր գիա-
րէթկեահ օլարազ լահութիլիքտէ գարար գըլա-
ճազ» աէյուպ, տիգ իւզէրինէ կիլէրէք «Մեղայ
ամճնասուրք Երրորդութեան Հօր եւ Արղույ եւ
Հոգւոյն Սըբոյ» հէտամէթ իգբարընը սէօյլէմիշ.
վէ Արճակուստան սօնրա փափազըն էլինի էօփիւպ
Հաղորդութիւն իչուն իսթիտայը թահգըգաթտա
40 կիւն էվվէլ ալտըղընը, վէ շիմտի թէքրար է-
տիլմէսի ատըլարըլմ զէման վուգուր մըհթէմէլ
պիր թագըմ վըսիըրմազ իարաֆ էթմէք կիպի
հալլէրտէն Ս. Հաղորդութիւնա հիւրմէթ սիլիք
օլուր իթիւրազընտա պուլունուպ վազիֆէսինի իք-

մալ էլլէտի. զէվալլը փտորագ տիւլտուն պիր հալտէ կարտիան օտարնտա մէվգուֆ իքէն հիւրրիյէթ գահրամանը, էֆքեար գուրպանը ժիրայը-Մարտիրոս հիւքիւմէթ գօնաղընըն գարշըսընտա տիքիւէն տար աղածընա չըգարըլըպ սալպէն շէհիտ օլմուշ խի . . . :

Պու ճինայէթ 1894 Մարտ 24 վէնճէնպիւհ կիճէսի վագը օլուպ 25ինճի միւպորէք ճիւմտայա ալտընլանաճագ կիճէտէ իրատէի սէնիէ ահքեամընճա միւմաիլէյհ սալպէն խամ օլմուշ խի. ֆուգաթ սապահ օլտուգտա ալէմի քեախնաթը շուայը զէրինի իլէ թէնպիր էտէն աֆիթապը ալէմթապ տախի զաւտարանէ վագը օլան շու զա. հիրի նահագպըղա բազի օլմաարընտան զըյալա. բընը սէթը ու ինֆա էթմէքլէ ատալէթի իլահի. նին եաս ու մաթէմինի իարագ էտիյօր խի. հատիտէի միւէլլիմէնին խապէրի հիւն էսէրի երլտը. բըմ սիւրաթը իլէ էրմէնիլէրէ վաթը օլուպ պու. զըլարը խէվֆիտէն հաշի խանէլէրինէ շէքիլիպ կիզլի կիզլի կէօզ եաշարը աէօքմէքաէ. վէ պա. զըլարը իսէ սօն տէֆա օլարագ էթիրայըն մէլէք. սիմաթընը կէօրիւպ էլվէտա էթմէք իւզէրէ Նէնի Գողգօթայա շիթապան օլմագտա խիլէր, Փիւ. վագը էֆքեարը սլիյէ սահիպի հիւրրիյէթ գուր. պանլարընըն սօն արտմիեահը օլան շու միւահիշ տար աղածընա աթֆը նիկեահ էտէնլէր ժիրայըն հագրունը սէլամլամագտա, վէ փարլագ սիմա. սընտա կէօրիւլէն նիմ թէպէսիւմլէրի իլէ սնլէրէ ճէսարէթ պաղշ պիր լէթաֆէթլէ «թէէսիւֆ էթ. մէյինիզ. Նագարէթլի Յիտուսըն էպէտիյէթ իչուն

էօլիւպ՝ մէվթին թէէսիւրինի գըրտըղը կիպի. պէն տախի էօլիւմիւմ իլէ էօլիւմիւգլիւյէ նաիլ. վէ իսթիպտաաըն գանատլարընը գըրմաղա մուահֆապ օլտոււմ, սիզ հագրուն իլէ էբգապը ֆիքրի սալիմ. գալպի սամիմ վէ գանաթը վիճտանիյէսի իլէ հագիզի էրմէնի օլան պիրատէրլէրիմ իլթիգամ է. տիլէն պու մուգատտէս մէպլէքի մուհաֆագա ի. չուն էօլիւմաէն գօրգմայընը, էվվէթ, պիզ էօ. լիւրիւզ, ֆագաթ նամ ու էսէրլէրիմիզ եէնի նէա. լին հիւրրիյէթ էվաալարընա միրաս վէ էպէտէն պազի գալաճագ տըր» տէյու անտըրմագտա խի. զիրա հայաթընտա վիրտի զէպանը օլան պու քէ. լամլար մէմաթընտա տախի յէյր էտէնլէրին գալ. պինաէ եանգօ վէրմէքաէ խի: Սաաթ ալթըտա շէհիտի շէհիրին վիճուար նուր ալուար տար աղա. ճընտան էնտիրիլիպ տտի թաթար արապասընա վագ էտիլէրէք էրմէնի քիլիսասընա թէսլիմ օլուն. մագ իւզէրէ պիր ալայ սակէր վէ ժանտարմալար մուհաֆագասը ալթընտա հագլ օլունմագտա խի. ճէնագէ քիլիսա գափուսընա վաթը օլտուգտա՝ ժիրայըն սագլըղընտա ալմըշ օլտուզու ինթիգամ. լար իլէ իքթիֆա էթմէյէն գալիմ Տրգատ հահա. տալըն ճէսէտիւնի տախի թէրզիլ էթմէք մագսատը մէլուճանէսիյէ, Առաջնորգարանըն բէնճէրէսինի տչարագ, «Աման, Գօմիսէր էֆէնտի, ալպլա. բընըղը էօվիէյիմ. շու լէքէյի պիզիմ ալնըմըգա սիւրմէյինիզ. պու քէրաթանըն քիմ օլտուղունու պիլմէյիզ, պիզտէն տէյիլ տիր, ֆրօթէսթան օլ. մալը, կէօթիւրիւնիւզ, ծնլարա կէօթիւրիւնիւզ»

տէյու կիւրէմէսի իւզէրինէ, ժանսարմալար մէֆ-
թայը ալըպ ֆրօթէսթան ժողովարանընա նազլէն
հավլիտէ սօղուգ աէօշէմէ իւզէրինտէ եաթըրըր-
լար, պու տէֆա անճուգ 12-20 խանէտէն իպարէթ
ագալլիյէթատ պուլունան ֆրօթէսթանլար Տրգատ
վարդապետին գապուլ էթմէտիյինաէն իխաֆէ է-
տէրէք Մօրուքըն ֆրօթէսթան օլմայուպ էրմէնի
օլտուղունտան պահս իլէ իմթինա էլէտիլէր .
պատէհու հիւքիւմէթտէն վարիտ օլան պիր էմրէ
կէօրէ ժանսարմալար մէֆթայը պիր նազլիէ ա-
րապասընա գօյուպ ֆրօթէսթան գապրիսթանընա
տէֆն էլէտիլէր . ֆէրտաը կիւն ժիրայըըն գապ-
րիսթանընը գիարէթէ կիտէն պիր գաչ կէնճլէր
կէօրիլէր քի միւպարէք ճէտէտի մէզարտան չը-
գարըլմը, էլպիտէսի սօյուլմուշ, սաղ էլինին ի-
շարէթ վարմաղը ալթուն խաղգանըն սէպէսիյէ
քէսիլմիշ վի ալնընա պիր թաշ պրագըլարագ եա-
րէլէնմիշ . վէ քէսիլէն վարմաղը խէ եանընա գօ-
նուլմուշ խոի . վէ պու մէրտանէ ֆաղիլէթին .
ֆաիլէրի խէ շէհրին մուհաֆագաընա մէմուր
աիլագ վէ համրիյէթի իլամիյէնին նիմանէսի օ-
լան նիգամիյէ ապէրէրի խոի, միւք ու միլլէթ
վէ վաղանը մուգատտէսիմիլզին իսլահ վէ սէլա-
մէթի իչուն ֆէտայը ճան էտէն պիր գահրամանը
նահաղգ եէրտէ սալպէն խամ էթտիքտէն սօնրա
մէզարտա պիլէ րահաթ պրագմատըլար . . . : Մէր-
գուլմ կէնճլէր խէվֆ ու տէհշէթ իչինտէ թէքրար
տէֆն էտիպ սէրիան ալտէթէ մէճպուր իսիլէր .
գիրա ժանսարմալար պաշըարընտա տուրմուշ պիր
ան էվվէլ չէքիլմէլէրինի թէհաիա խոիյօրլարտը:

Տրգատ տալսի արթըգ քէնտիսինէ իհալէ օլու-
նան պու պէօյիւք վազիֆէի քէմալը սատագաթլէ
իքմալ էթմիշ վէ արգուսանա մուհաֆագ . օլմուշ
խոի . պինաէն ալէյհ Յօղղատտա գալմասը մուխա-
թարալը . վէ իհթիմալ քի էհալինին թուլթուշ-
մագտա օլան պիր հիտաէթինէ թէսատիւֆէն թէ-
լէֆ օլմասը իճապ իտէր, իշպու թէխայիլլաթը
մէճնունանէ իլէ պիր գաչ գապթիյէ ըէֆագաթըն-
տա էրքէնտէն Յօղղատտան չըգուպը էլլէր գարի-
յէսինէ վասըլ օլուր, մահպուստան խալի օլան
զէվալլըլար քէնտի էֆէնտիլէրինին գաթիլի օլան
մէլու՛նըն սէյրինէ չըգարլար, Տրգատ քէնտի մէրա-
լիյինի ծնարա տա կէօսթէրմէք իչուն, պիր թավ-
ըմաղրուրանէ իլէ ճէ՛ պիրիքէյօրտունուգ . առէմ
կէօրմէտինիգ մի՞ . իշթէ պիր վարդապետ տիր .
տէֆ՝ օլուն շուրտան . իթիմատ էթտիյինիգ քէվա-
զէյի քէօփէք կիպի աստըրտըմ . հէլէ շու գըլըգ
գընտֆէթինիգ հիչ խրիսթեանա պէնզէյօ՛ր մը .
սիյոհ եազմա պաղլանըն, մավի էլպիտէ կէյինին»
տէյիպ, հիտաէթլէ օգատան իչէրի չէքիլմիշ տիր :
Յօղղատտա ժիրայըըն ճէտէտի խուսուսի էլլէր
իլէ էվվէլա մէրհուլմ Ստեփան էֆ . Գաիլանեան
խանէսինտէ մախֆիէն տէֆն էտիլիպ . պատէմա
աիլէսինին Ամերիգայա հիճրէթի վուգուինտէ Կա-
րապետ աղա Պարսամեան խանէսինէ գալտըրըլմը
օլմաղլէ, իլլանը մէշրուլիյէթտէն իւչ ա՛յ սօնրա
1908 Սեպտեմբերինտէ ճէհիտի շէօհրէթշուար լա-
հուլմ վէ լաեմուլթի ժիրայըըն մուգատտէս քէ-
միլքլէրի խանէի մէզքիւրտէն գալտըրըլպ Առաջ-

նորդ Տ. Խորէն Եպիսկոպոս Դիմաքսեանն թահար
 րիասէթինստէ քահանայար, տիրացուար Ելպիսէի
 րուհանիյէլէրի միւլէպպէս, խաչալէմլէր, մում-
 ւար վէ Ելվան չիչէքլէրտէն միւթէշէքքիւլ սու-
 քէթլէր վէ զէվաթը հիւրրիյէթփէրվէրանն րէ-
 ֆազաթը իլէ քիլիսայէ կէթիլիլտի, վէ Պատա-
 րագ խիզամընտա եէնի պաշտանս պիր ճէհագէ
 ախը իճրասը իլէ մուլլիմլէր թարաֆընտան
 միւէսսիր նութգլար իյրատ Էտիլէրէք մութան-
 թան սուրէթտէ քիլիսա ավուսուստա քեախն մագ-
 պէրէտէ տէֆն Էտիլտի. վէ ումում հազրուն թա-
 րաֆընտան թէհասսիւր կէօզ Էաշլարը իլէ օլ զաթը
 շէրիֆին ճիտտի պիր ֆէտայի օլտուղու թագալիր
 վէ թահասին օլունարագ շէտիտէն ալգըշլանտը :

Խուսուսի Էօմրիւնէ կէլինտիքաէ. Էվսաֆը ճէ-
 միլէ սէճիյէի հասէնէսի անճաղ ֆէտաքեարլարա
 մախսուս սէպաթ. մէթանէթ վէ ճէսարէթ իլէ
 մէմլու, պէլաղէթտէ միւճէզզիպ. ֆսալիյէթտէ
 միւտէպպիր. մէքիւլաթտա զանասաթքեար, մէշ-
 րուպաթտա փէրհիգքեար իտի. սիյրէթի հալինտէ
 ախէն կէօրտիւլիւմիւզ ամէլ ու հարէքէթլէրիտէ
 հագիզի պիր տինտար իտի, շէօյլէքի հէր հանլը
 պիր քէօյէ կիրէրտէ, իլք տէֆա քիլիսայը աջաը-
 րըպ ճէհասար հագգտան մուաֆֆազըյէթինի միւ-
 պէյին տուա վէ թէմէհնիյաթընը արգ Էյլէտիք-
 տէն սօնրա թախտիս օլունան մահէլէ կիտէր իտի.
 հագիզաթէն շէհիտի մէրհումուն թէրտիմաթը
 Էօմրիւնտէ գուսուր Էթմէմէք աճիզլէրինին գայիֆ
 գալէմինէ մախսուս տէյիլ տիր. չիւնքի սու գաթը
 մէլաիքսիմաթ ախլագը համիտէ, քֆֆէթի հէֆ-

սիյէ, սաֆվէթի գալպիյէ վէ շէֆգաթը վիճա-
 նիյէնին պիր հիմաւնէի միւճէստէմի օլտուղու
 կիպի, ումուրը ինգըլապտա տախի ֆրիտոս կիպի
 միւճիգաթյար, Լուսաուորիչ կիպի իսլահաթլար,
 Պարգան կիպի ֆիթուհաթլար իճրա Էյլէտի :

Ճէնասը հագգ շէհիտի մէրհումուն գէր Էյ-
 լէտիյի հիւրրիյէթ, ուխուվվէթ վէ միւսապաթ
 թօխոււլարընը միւսմիրը, վէ ազրապա վէ Էֆ-
 քեար րէֆիզլէրինէ թէսէլլիաթը սամէտանի իհ-
 սանը իլէ, անըն թարիգինտէ սալիք վէ ամալը
 փէսէնտիտէլէրինին թէրագգը վէ թէճէլլիտինտէ
 շէրիք օլմալարը թէմէհնիաթը իլէ իշպու գըմըն
 խիզամը իլէ իքինճի մանգում վագաալարըն թահ-
 րիլինէ իպթիտար Էյլէտի :

ՊԻՐԻՆՃԻ ԳԸՍՄԸՆ ԽԻԻԱՄԸ

Գ Ը Ս Մ Ը Յ Ա Ն Ի

1892—1912 երկիր մի սենեկ գարձընսա սեպգաք ԷճԷն վեգայիի միւխքիլիճե հագգընսա գալպի սուգանրմսան նեպան ԷճԷն Ֆեյգանը ազգըն գարեկերինսեն միւքեեհ. Բիւլ Էճարը մանգումեկերիմ :

Վ Ա Ս Ա Կ Լ Ա Ր

1. Տինլէյին սիգլերէ Թարիճ Էտէյիմ Միւնքիլիէ միւնաճըգ հալը նատանըն Էարը պիլիը Էարը պիլմէգ ն'էյլէյիմ Ագիգ մէսէլէյի ալէթ Էտէնին :
2. Իլիլըտա նէ' հիքմէթ վար պիլէմէգ Մերալիը Էափըգ միլլէթ իչուն էօլէմէգ Սըրա կէլսէ պէշ փարայը վերէմէգ Վասփըն Էտէմ սիգէ պէօյլէ կէտանըն :
3. Իւլիււ պէշի պիը արայա կէլիլըսէ Մէսէլէյի օրթալըզա ալըրսա Էալան Էանլըշ պիը հավատիս օլըրսա էօլիւմ իչուն տինին ինքեար Էտէնին :
4. Փօլիթիըա տաիմ պէր քէմալ օլսա կիւնտէ հէր Թարափտա էյիլքլէր տույսա Էան Էաթըպտա մատամայա գուրուլսա Պաշլար վասփըն Էտէր Էէտի ատանըն :
5. Ալլահ վերիը պիը քէօթիւլիւը տույարսա Օմէճլիստէ քէնտ ա'գընա ուլարսա Գըրգ անպարը տիշէղիյէ գոյարսա Իքի պէլիպ Էսկի տինտէն Էտէնին :
6. Տէսէն , գուզում պիը սգ կէվշէթ սէն իշի կէնիշ վագիթը սէնտէն չօգ տըր խահիշի կէօզիւ կէօրմէգ մուխթար , մէճլիս, քէշիշի Տարըլպտա Չերքէգլէրէ կիտէնին :

7. Միլէթ տէյու կէօղէթմէյին շունլարը
Տամարընտա եօգ տըր Արմէն գանլարը
ձէնապը Հազգ գահը էյլէտին օնլարը.
Մախֆի սըրըր թիւրքէ իսպար էտէնին:
8. Էրմէնիյէ սէպամ լազըմ պիլմէլի
Էյնապ էթսէ միլէթ իչուն էօլմէլի
Թիւրքէ նիչո՞ւն մուհիմմ սըրըրն վէրմէլի
Վասակ տըր շէօհրէթի պէօյլէ նամէրտին :
9. Միլէթ իչուն էօլէնլէրէ նէ՛ մուծլու
Նամուսը , սէպամը հէմ թէմամ վատը
Ժիրայր իլէ Թորոս Կիւպէնկ իքի ամը
Տավէթ օլտու սաղ Եանընա խիւտանըն :
10. Սէպամընը պօզմագ քէնտինի պիլէն
Սաստէթին պուլուր պու հազգա էօլէն
Պիշ Ֆէտա սալպ օլտու մէրտ Թորոս իլէն
Եէրի եօգ ձէնէնթտէ իսպար էտէնին :
11. Պէշ օն սէնէ պու մագոստա չալըշտըմ
էյլիք քէմիլիք հէր նէ կէլսէ ալըշտըմ:
Թահպըգ, Թէվգըֆ, զինճիւր չօք տարա տիւշ-
տիւմ
Հազգը ինքեար օլմագ էյլիք իտէնին :
12. Գըսա քէստիմ արթըգ սէօզ ուզնմմասըն
Աշգ էլինտէն քիմսէ նարէ Եանմասըն
Նամէրտլէր գարա կիւն կէչմէզ սանմասըն
Խասմի մէվլա դամմագլարըն նատանըն :
13. Էֆքեարի տէր պունլար նասըլ իշ իմիշ
Պու ալէմտէ հէր նէ Եարսան պօշ իմիշ
Թէհլիքէտէն խալի տէյիլ պաշըմըզ
Պէն իսկեամըմ գարարընա խիւտանըն :

Ժիրայրն սեքսոքի իչուն ֆեօլէրինքարրիսի
սիւվարիլէր իլէ Եեմի՛ դահիրին հարաֆէրի

1. Պահս էտէլիմ Անատուլ հալինտէն
Նէսլի ձէտիա պիլսին կէչմիշ պուհրանը
Ապտիւ Համիտ օլ գալիմին էլինտէն
Չէքիլէն ձէզանըն իտէմ պէյանը :
2. Էրմէնիլէր իսլահամը արար տը
Կիւլհանէտէ ահանամէի գարար տը
Պու Թանգիմամ ասըլ թիւրքէ Եարար տը
Իպմալ օլտու Սուլթան Մէճիտ Ֆէրմանը :
3. Ժիրայր կէլիպ մէսէլէյի անլամտը
Թալիմ Թէրթիպ նիչէ սըրլար տինլէթտի
Թէշքիլթ իսլահամ ֆիլլէն էօյրէթտի
Օլ տէմ պիլտիք վագիֆէյի ինսանը :
4. Հիւրըիլէթ ուլուվլէթ աու ու միւսավլթ
Չիգըյմէթ տիր ամմա կէլ Թիւրքէ անլամ
Էրմէնիլէր հազգա օլունտու իրշատ
Տիլտէ տէսթան գօմիթէնին ինվանը :
5. Պիր էմր իլէ Տըգատ եօզգատա կէլտի
Ալչագ վասակլարը պաշընա տէրտի
Իսթանպօլանն սիւվարիլէր Եէօրիւտի
Անլատըլար ձիւմլէ սըրը փիւնհանը :
6. Վալի էմրի շէտիա վէրտի լիվայա
Սիւվարի ասկէրի կէլտի պուրայա
Սէֆիլ Էրմէնիլէր սուրտու տուվայա
Ղամմագլար կէրիտէն Ետէր սէյրանը :

7. Վաղան խարապ օլտու միւշքիւլ Թամիրի
Ուզուն օլտուն Լիվա փաշանըն Էամրիւ
Նուրի Էֆէնտի սիւվարիլէր մէմուրու
Օ' Եափտըրտը մէմլէքէթէ Թուֆանը :
8. Մարտ պիրինտէ հէփ իճթիմա' իԹտիլէր
Կիւրուհ կիւրուհ հէր քէօյլէրէ կիԹտիլէր
Աչըգտան միլլէթէ զարազ Էթտիլէր
ՕրԹալըգտա գալաը ըրզ ու այալը :
9. Քէլլէրտէն պաշլայըլ Թահգըգէ Թտիլէր
Պիր կիճէ միւսաֆիր օլուպ ԵաԹտըլար
Գարա պահագ Չէրքէգինէ կիԹտիլէր
Օ' կիւնլէրտէ տողաու Թիւրքիւն իգպալը :
10. Գարապահագ ԹահգըգաԹըն մէրքէգի
Ճէմ Էթտիլէր օրատա Թիւրքի Չէրքէգի
ԱԹըլ ԹուԹտու Եազըր իլէ Թիրքէշի
Ղատտար Համիտ արաԹտըրտը հէր Եանը :
11. ԱԹըլեաԵան հէր Թարաֆը գուշաԹաը
Հէյ վախ միւք ու միլլէթ Թիւրքիա պաԹտը
ՊիւԹին պաշը պոզուգ Եաղմայա կիԹտի
Մահվ օլտու Էրմէնի շէօհրէթ ու շանը :
12. Չօգ Նամէրալէր չըգուպ իզ արատըլար
Էֆրատը միլլէթի իզալատըլար
Նիչէ սուսուզ ճանլար ճէզալատըլար
Արշա չըգտը չօգ քէօյլէրին ֆիղանը :
13. Թէտպիր իչուն մէքԹուպ Եազտը պիր քիշի
Ասը գատէ ֆէտայի հէմ էր քիշի
Իխպար Էթտի Թէրգիլինին քէշիշի
Գալմատը ըուհանի սըֆաթ կիւմանը :

14. Փազար շաֆագ Պուրունգըշլայը պաստըլար
Հէր Թարաֆտան Եօլճուլարը քէտիլէր
Պէօլիւք պէօլիք զօգագլարա տիւշտիլէր
Սայքի օ' կիւն իտի ախըր զէմանը :
15. Ժիրայր նէրտէ' տէյու Եէրին սօրարլար
Էվէ կիրիպ սանտըգ սէփէթ արարլար
Ինճիտէն ինճինիր տէմիշ Էրէնլէր
Ասլա պիլմէզ պարպար Թիւրքլէր ամանը :
16. Եէթիշ իմտատընա ճէնապը պարի
Գալմատը վաղանուա միլլէթին Եէրի
Թիւրքլէր փայմալ Էթտի նամուսը արը
Սօյուպ արատըլար նիչէ նիպանը :
17. Ատէմ օլանլարը տէրտէսԹ Էթտիլէր
Հէր պիրին պիր Եանա փէրիքտիրտիլէր
Ձէնճիրպէնտ Շահլըյա ԵէօրիւԹտիլէր
Չըգուպ Եազըր տաղա Էթտէն սէյրանը :
18. Եաս ԹուԹույօր Գարահալը Եահեալը
Ճան օլան տայանմազ կէօրսէ պու հալը
Արալըգտա գալաը ըրզ ու այալը
Հէփ օ' քէօյտէ ԵաԹտը Թիւրքիւն ճէնանը :
19. Ձէվալը Եհալի շաշտը պու իշէ
Կիրիպ արատըլար հէփ քէօշէ քէօշէ
Նէլէր կէլիր իմիշ սաղ օլան պաշա
Գավուրուպ ճիյէրի օլտու պիւրեանը
20. Նասըլ արզ Էտէյիմ օլան ահվալը
Յովսէփլէ Երեմիա պիրտէ գամալը
Տիգրան վէ Բիւրա իքսիտէ Եարալը
Եօգ աըր մէրհամէթի Թիւրքիւն վիճտանը :

21. Նէ տիր պու ղստտարըն պիլմէմ քի տէրտի
Նիչէ պապա երկիր թ պէլինի գըրտը
Զամտա Յարուժիւնը սույա ամտըրտը
Ժիրայը իչուն օրտա իտի կիւմանը
22. Պիր գաչ տէֆա սույա ամտը չըգարտը
Քէնտիր սիճիմ պօղազընա դագարտը
Հէր քէս գօրգուպ ուզագարտան պագարտը
Թէփէսինտէն չըգտը աճը տիւմանը :
23. Օլ փէօհրէնկէ չօգ էթտիլէր ղարագը
Գալգտը օրթալըգտան նըզամ Թէրագի
Եաս իչինտէ գալտը կէլինի գըզը
Եօգ տըր Յանվէրլէրին տինի իմանը :
24. Կէտիպ կէլիպ տաիմ արարլայ իտի
Սապի չօճուզլարտան սօրարլար իտի
Սօգագտա կէչէնի տէօյէրլէր իտի
Թէասիւկամ Թուժմուշ իտի հէր Եանը :
25. Պիր խապէրտէ ումուժ Թէլըքլէր տէրիլտի
Զօմագ սալըն գարա նիւման պիւրիւտիւ
Արսլան ժիրայը օ՛ կիւն Եան Եէօրիւտիւ
Պօզուգ Էօլքէսինէ սալտը Էֆղանը :
26. Օ՛ կիւն Զօմագ տաղտան Թէֆրիք օլտուլար
Սէքիզ սահամ Թիւրքէ գարշը տուրտուլար
Հաճը պէյի Եօրուպ տաղտա գոյտուլար
Բըգգատա կէթիրտի չէշմի կիրեանը :
27. Գրիգօր իլէ Մանուկ Քէօհնէլի Պըտիչ
Նն պիր Յանավարա գարշը անճագ իւչ
Զօգ գուրշուն ամտըլար պատիհավա հիչ
Ատէմ վուրսա կէօրիւրլէրտի Եամանը :

28. Ալթը Եան Զօմագ տաղըն գուշամտը
Մարթին սէտալարը տիւնեայը Թուժտու
Ժիրայը Էմրի հէր քէս հէվայէ ամտը
Եէվմի մահշէր պուճտա ախըր զիմանը :
29. Սու իչինտէն Թէրգիլիյէ կէլտիլէր
Խարգա Եագըն պիր խանէյէ կիրտիլէր
Քիմսէ պիլմէգ իտի խապէր վիրտիլէր
Սիւվարի վար , Էթմէզլէրտի կէւմանը :
30. Վուգոււթը Փափագ խապէր ալընճա
ձիւմհուրիյէթ ալըպ օրա վարընճա
Գափույը պաղլամտը հէման կէօրիւնճէ
Գաչմագ իչուն զամէն Եօգտը իմքեանը :
31. Սարը Փափագ տույուպ կէլմէսէ իտի
Սիւվարի օրտա օլմասա իտի
Քիմսէյէ մալիւմաթ վիրմէսէ իտի
Կէչմէզտի պաշընա պէլքի Թուֆանը :
32. Տէտիք կէչտիք ամմա չօգ նէլէր օլտու
Նօգթալար տէօքիլիւպ օրտու գուրուլտու
Պաշգա չարէ Եօգտը Թէսլիմ օլունտու
Թահրիր Էթմէք միւշքիւ պու իմթիհանը :
33. Ճէմի դաֆիր չըգարտըլար օրտան
Թէրգիլտէն քէօյտէն քէօյէ գարտան
Քէմէրտէքի Եիւզ սէքսէն իւչ լիրտան
Մատա վէրտի մարթին Ֆիշէնկ ճէպխանը :
34. Խապէր կիթտի պիւժիւն պօշալտը Եօզլատ
Արշ ալայա չըգտը Ֆիղանը Ֆէրեատ
Խայու ասկէր տէօրտիւ Եօլա իքի գամ
Արաբմըսըն Թիւֆէնկ տիպճիք վուրանը :

- 35. Տիվանը հարպ օրտա իշի սալլատը
Էվրագլարը Իսթանպօլա եօլլատը
Սալպ օլունճա տավա պիթէր պէլլէտի
Իսլահաթա թէմէլ ժիրայրըն գանը :
- 36. Ցուա էթսին Տիվանը Հարպ նէ' իսէ
Մուհնիմիզ օլտուն Հազրէթի Իսա
Էօլսին իլսիլալա սէպէպ պու իսէ
Ահլը մագլում թէսկին էթմէզ իսեանը :
- 37. Սաա'թ սէքիզ Մարտ իիրմի տէօրթ կիճէսի
Բամագանտա թէմճիտ օգուր հօճասը
Զալիմ Մսթաֆա Տիվանը Հարպ փաշասը
Սայքի իհեա էթտի խունխար սուլթանը :
- 38. Տինլէյին գարիուն իշին սօնսնու
Նիմտի Տիվանը Հարպ ալտը ինիւնիւ
Զանն էթմէն պու պաշգա , միլլէթ տիլիւնիւ
Խարապընա սէպէպ ալը օսմանը :
- 39. Վասակլար Տէվլէթէ էյիք էթտիլէր
Իխպար էտիպ օլ ժիրայրը թուլթուլար
Իտամ իչուն տար աղաճը եափտըլար
Սալպ էթտիրէն սօնրա օլուր փիւլմանը :
- 40. Նէ' օլուր ժիրայրլար սալպ օլմա իլէն
Գուլըրուրն քէստիքճէ աճըշըր ելլան
Հիւքիւմէթէ իլսպար հէմ էլէ վէրէն
Ասըլ օլ տըր պու վադանըն տիւլմանը :
- 41. Նէ' տիր պունճա գուլում ճիյերէ կէչտի
Պու աշգըն տալդասը պօյուլտան աշտը
Հիսս ինթիգամ սինիրլէրէ եէրլէշտի
Էթտիյին պուլտուրսուն խալիք եէգտոնը :

42. Պին սէքիզ եիւզ սօգսան տէօրտին հիսապը
Տօվանը Հարպ էրմէնիլէր դասապը
Զօգ եօրուլտում պուլամատըմ հիսապը
Էֆքեարի , կիւն օլուր տէրլէր ա'մանը :

Ժիրայրն Զօմագ սաղընսա մուհարկե վհ սկրսքի

- 1. Մագսատ իչուն կէլմիշ իտիմ Պօզուդա
Նամ ու շանըմ կիթտի սաղ իլէ սօլա
Վասակ էլի իլէ տիւշտիւմ տուզաղա
Միլլէթ իչուն շէհիտ օլտու Հազարշահ :
- 2. Օլ Զօմագ տաղընտա գաժղա գուրուլտու
Թիւրք Զէրքէզ սիւվարի հէփսի տիրիտի
Համիտ Թարաֆընտան Ֆէրման վէրիտի
Վաթան իչուն շէհիտ օլտու Հազարշահ :
- 3. Տուրպին իլէ պագտըմ թիւրք քիւմէ քիւմէ
Քիմսէ տայանամագ պունճա սիթէմէ
Ալտանըպտա գատէր վստի տիր տիմէ
Էֆքեար իչուն շէհիտ օլտու Հազարշահ :
- 4. Թէրզիլի քէօյիւնիւ մէսկեանըմ սանտըմ
Պէն սարը քէշիշի ճիտտի տօսթ սանտըմ
Էլիմ իլէ էթտիմ ամէշէ եանտըմ
Հուրըլլէթէ գուրպան կէթտի Հազարշահ :
- 5. Թէրզիլի քէօյիւնտէ թուլթուլար պէնի
Քէօլէ տէյու թիւրքէ սամըլար պէնի
Իսթիպտատ ուղըրունա գամտըլար պէնի
Մէշըրուլլէթ իչուն էօլտիւ Հազարշահ

6. Թէրզիլի քէօյիւնտէ պէնի պաստըլար
Եօզդատա կէօթիւրիւպ կիճէ աստըլար
Գաստ Էտիպ ճանըմա Թէլին քէտիլէր
Վաթան իչուն շէհիտ օլտու Հազարշահ :
7. Տրդատ ճէնազէմի գապուլ իթմէտի
Պէնի ասմատրգճա պուրտան կիթմէտի
Չօգ իմզա Թօպլատը ինսաֆ Էթմէտի
Միլլէթ իչին շէհիտ օլտու Հազարշահ :
8. Վուրտուլար չօպանը տաղըլը գոյուն
Պանա օլտու անճազ Տրդատան օյուն
Պիրի սարը փափազ Թէրզիլի քէօյիւն
Էֆքեար իչուն շէհիտ օլտու Հազարշահ :
9. Գօմիթէ ուշաղը եասըմը Թութսուն
Ալչաք խաֆիլէլէր միւրա՛տա եէթսին
Էֆքեարի տուրմայուպ մէթհիմի Էթսին
Միլլէթ իչուն շէհիտ օլտու Հազարշահ :

Թասսիզնամե

1. Պիր եիկիթ տիւշերսէ աշգը ամէշէ
Ճան գուրպան տըր հասսի հալտէն պիլէնէ
Էօլիւմ իչուն ասլա իթմէզ Էնտիշէ
Շիւպիէն մի վար արգասընտա կիլէնէ :
2. Միւթալայա շայան իմիշ պու իշլէր
Հալիմ սօրմազ օլտու եարան Եօլտաշլար
Ագըթտըմ տիտէմտէն գան իլէ եաշլար
Ճան Ֆէտայըմ միլլէթ իչուն Էօլէնէ :

3. Էֆքեարի ալէմէ պիր սըրը պիտիրտի
Ղատտար Հոմիտ կիւլտէսթէմի սօլտուրտը
Տրդատ կէլտի Հազարշահըմ Էօլտիւրտիւ
Ճէվապընը վէրսին սօնրա կէլէնէ :

Վասսիշար

1. Քիմէ արզ էլլէլիմ գարտաշ հալիմի
Խաֆիլէլէր եափտը պանա զուլումը
Պէն քէնտիմէ տավէթ Էթտիմ Էօլիւմիւ
Վասակը վուրմալը տէօյմէլի տէլիլ :
- Կէլմէզ զանն Էթտիլէր գարա կիւնլէրի
Էվրօփայա գատար կիթտի իւնլէրի
Միլլէթ լանէթ իլէ անսըն ծնլարը
Վասակը վուրմալը տէօյմէլի տէլիլ :
3. Խայըն չըգըպ տօսթլար պէնի ամտըլար
Յովսէփ կիպի Մըսըրըլայ սաթտըլար
Եագըն կէլիպ Յուրա միսլի Էօփտիւլէր
Վասակ կէպէրմէլի Էօլմէլի տէլիլ :
4. Տիվանը Հարպ Էֆքեարըմա պագտըլար
Միլլէթ իչուն պէնի նարէ եագտըլար
Նէօպէթ Յիլէր սիւնկիւլէրի Թագտըլար
Վասակ սիւրիւնմէլի Էօլմէլի տէլիլ :
5. Պագը տօսթլար խայըն չըգտը սէվինտի
Անա օլան տիզլէրինէ տէօյիւնտի
Քիմի ինքեար Էթտի սօնրա Էօյիւնտի
Վասակ Էօլտիւրմէլի տէօյմէլի տէլիլ :

6. Նէ՛րտէ գալտը օլ եհմինլըր օլ շարթլար
Պիզ հազըրըզ տէյէն պապա եիյիթլըր
Նէ՛րտէ գալտը նասիհաթլար էօյիւտլըր
Վասակը վուրմալը տէօյմէլի տէյիւ :

7. Պու էֆքեարի էր օղլու տըր էրլըրին
Քիմսէյէ վիրէմէզ կիզլի սըրըլարըն
Ալըպ իչտիմ տօլուսունը փիրլըրին
Վասակ կէպէրմէլի էօլմէլի տէյիւ :

Մահգուցիյէր

1. Տօգսան տէօրթտէ պիր հալ կէլտի պաշըմա
Աղլամա կէօզլըրիմ մէվլա քէրիմ տիր
Ջալիմ Վասակ աղը գաթտը աշըմա
Աղլամա կէօզլըրիմ մէվլա քէրիմ տիր :

2. Իսթիպտատ էլինտէն չէքտիք ամանը:
Մարտ պիրինտէ էվվէլ պահար զէմանը
Հէր քէս սաղըրընտան քէստի կիւմանը
Աղլամա կէօզլըրիմ մէվլա քէրիմ տիր :

3. Կէլտի կէչտի էվլիալար կիւլմէտի
Տիւնեա սուլթան Սիւլէյմանա գալմատը
Եուսուֆ պիլէ պու զընտանտա էօլմէտի
Աղլամա կէօզլըրիմ մէվլա քէրիմ տիր :

4. Մահգուն տըր էֆքեարի պէօյլէ պուլուրտը
Աշգա կէլտի գարալատը քեաղըտը
Ջալըմ Տըդատ Ժիրայըրնտան այըրլըր
Աղլամա կէօզլըրիմ մէվլա քէրիմ տիր :

Տուրնայար

1. Գաթար գաթար օլուպ կիտէն տուրնալար
Տուրնա պէն մահպուսըմ ավճը տէյիլիմ
Եագըն կէլին գօնուշալըմ սունալար
Տուրնա պէն մահպուսըմ ավճը տէյիլիմ :

2. Փէնճիրէտէն պագըպ տուրնայը կէօրտիւմ
Արթտը տէրունիմտէ ֆիղանըմ տէրտիմ
Եարատան աշգընա պիր սէլամ վիրտիմ
Տուրնա պէն մահպուսըմ ավճը տէյիլիմ :

3. Տուրնամ եագըն կէլտէ տէրտ տանըշալըմ
Հասպի հալ էտիպտէ պիր գօնըշալըմ
Վաղանտան այըրլըրմ փէք փէրուշանըմ
Տուրնա պէն մահպուսըմ ավճը տէյիլիմ :

4. Տուրնամ գալպպէնտիմ պուրաաա տուրուրուլմ
Լալէ պօղազըմտա կէզլըր էթօրիւրուլմ
Սաղ օլուրսամ վաղանըմը կէօրիւրիւմ
Տուրնա պէն մահպուսըմ ավճը տէյիլիմ :

5. Պիլիրիմ տուրնալար եիւճէտէն ուչար
Սէօյլէտիքճէ գուզուլմ տէրտ տէրտի աչար
Գարա կիւն տէտիյին թէզ կէլիր կէչէր
Տուրնա պէն Մահպուսըմ ավճը տէյիլիմ :

6. Եօլունուզ տիւշէրէ պիզիմ էլլէրէ
Նասիպ օլուր գօնարսանըզ կէօլլէրէ
Տուրնա պէնտէն սէլամ կէօթիւր ֆէլլէրէ
Տուրնա պէն մահպուսըմ ավճը տէյիլիմ :

7. Ջաղըրտըմ տուրնայը մէրամ անլաթտըմ
Հալիմտէն պահս էթտիմ հէմտէ աղլաթտըմ
Տիւ վէրտիւրտիմ տուրնալարը սէօյլէթտիմ
Տուրնա պէն մահպուսըմ ավճը տէյիլիմ :

8. Հագգ սելամէթ վերսին տուրմայըն կիտին Պէնտէն էշէ տօսթա չօգ սելամ էտին Բէնտիմ Բլլերլիյիմ Յովհաննէս ատըմ Տուրնա պէն մահպուսըմ ավճը տէյիլիմ :
9. Էֆքեարի տուրնանըն մէթիինի էտէր Տէսթուր արը տուրմագ եօլունա կիտէր Հէմ մէքթուպուն վէրիը հէմ սելամ էտէր Տուրնա պէն մահպուսըմ ավճը տէյիլիմ :

Հիւֆմի զեհուս

1. Պօշա մէֆթուր օլմա կէլ գարա պահթըմ Դահյար փատիշահյար միւրատ արմատը Օգուտում Թարիխի մագիյէ պագտըմ Թախթ սալթանաթ գալմատը Սիւլէյմանա :
2. Պու տէվրի Համիտ տիր էթմէլի սիւքիւթ Պուրճ հիւքմիւնիւ իշլէր կիտէր պիր վագըթ Սօյտու էհյալիյի գօյմատը նագըտ եօլուու գանատ գուլըուգ Թիւլիւ գալմատը :
3. Խարապ օլտու վադան գալմատը տատը եօգ պիր տինտար վէգիր պիր տօղրու գատը Ասիւմանա չըգտը խալգըն Ֆէրեատը Տօղրու հիւքիւթ հագգ շերիաթ գալմատը :
4. Էֆքեարի պիր քէնտինի' տէրալիյիմ սաննա Ջէմանը իսթիպտատ գուսուրա գալմա Սէօգ սէնին տիր , պըրագ տօղրուսուն ամմա Համիտ էօլիւպ մագամը պօշ գալմատը :

1895 Կուզուսըր

1. Թարիխիմիզ տօգսան պէշէ գօնուլտը Լահեա' Թագտիմ օլտու Պապը Ալիյէ Գաստի հիւճիւմ պիգէ պէլլիկ տէնիլտի Աման Ալլահ սէն իմտատ էթ Հայլարա
2. Սէֆիլ էրմէնիլէր տարտա գալտըլար Իսմի լէքէլէնտի հէր քէս էրտիլէր Սապըըն սօնու սելամէթ տիր տէտիլէր էօլէն էօլտիւ պիր Թէսէլլի սաղլարա :
3. Օսմանը ասկէրին չէքտի իւսթիւնէ Պագալըմ ասէպա իշին ասլը նէ՞ էրմէնի միլլէթին մահվը գաստինէ Ֆէրման վէրտի փաշալարա պէլլէրէ :
4. Մէյտանտա Էաթըյօր գանըլը մէյիթլէր Հիւրըլիյէթէ դուրպան կիթտի եէյիթլէր Էճէլ կէլտի ճիւմլէմիգի տավէթլէր Պիր ինայէթ օլսա սաղ գալանլարա :
5. Չօգ անալար տիգլէրինէ տէյիւնտիւ Չօֆ օճագլար Թիւթմէգ օլտու սէյիւնտիւ էրմէնիլէր կիրեան Թիւրքլէր սէվինտի Վիրան օլտու քիմսէ կիրմէգ էվէրէ .
6. Տրապիզոն իսկէլէսի վուրուլտու էմը օլունտու վահշի Թիւրքլէր տիրիլտի Միլլէթ խասըր կիպի եէրէ սէրիլտի Յիւթըլար չօգլարըն սաղ սաղ չայլարա
7. Տիւմանը տըր Հայաստանըն տաղլարը Ղայպ էյլէտի փաշալարը պէլլէրի Թաճը Թախտը խարապ էթտի քէօյլէրի Մէյտան գալտը քիւրտէ պարպտը պէլլէրէ :

8. Ես ԹուԹուչօր Էրմէնիստան օվասը
Իշիտիմէզ Էրմէնին սէտասը
Էմրի խիւտա հագգ վէ ատիւ աավասը
Միւքեաֆամըն սիւպհան վէրօին Հայլարա :
9. Շարգտա պէօյիւք գըրղըն հէմ եաղմա վէրտի
«Գահրը ԹէԹմիր» խարապ էյլէտի եուրտու
էօյլէ պիւր աֆէթ քի տիւնեայը սա
ԱԹէշ տիւշտիւ օվալարա տաղլարա :
10. Նէ պիւր շէհիր գալտը նէտէ գասապա
Մալ Յան Թէլէֆամը կէլմէզ հիսապա
Նէրտէ գալտը պիւմէզ անա վէ պապա
Չօգ հագարէթ օլտու էօքսիւզ տուլարա :
11. Ճէմի ղաֆիր պաշը պօզուգ եէօրիւտիւ
Հայաստանը գարա տիւման պիւրիւտիւ
Քիմին վուրտու երգտը քիմին սիւրիւտիւ
Պէլանըն ագիմի գալան սաղլարա :
12. Պու նասըլ մէնզարէ նասըլ աճըլար
Քիւրտէ Թիւրքէ եէօիր կիթտի պաճըլար
Միլլէթին գալպինէ տիւշտիւ սանճըլար
Իշլէտի հէփ սինիրլէրէ սօյլարտ :
13. Աչըգտան տէօվէթլէր էթտի ղարազը
Օսմանլըյա եավէր օլտու պիրազը
Հագգտան պէլա կէլսին կէօրպին մարազը
Նըշանլար վէրիտի լօպանօֆլարա
14. Վիճտան Հանօթօ էլ աման ղայրը
Պրագըն գալմատը միլլէթին խայրը
Թիւրքէ նէ՞ պէհանէ սիզէ տիր գահրը
Իսլամ էտիպ իմամ սալտը քէօյլէրէ :

15. Տիարպէքիր, վան, Սըվազ, Կիւրիւն, Գայսէրի
Պիւթիւն գաքիյէլէր խարապ տըր շէհրի
Տիւվէլի մուազլամ ինսաֆ էթ ղայրի
Նասըլ տայանըյօն չըգան վայլարա :
16. Սաման կիւպրէ օլտու եօրկան տէօշէյի
Վարիտաթ գալմատը էօլտիւ ուշաղը
Սըրթտան փալթօ կիթտի պէլտէն գուշաղը
Էլ ամա՛ն չաղըրըպ աղլայանլարա :
17. Հէփ ագըլտան խարիճ պու օլան իշլէր
Պունա ինսան տէյիլ տայանմազ Թաշլար
Չօգ կէօրիւմըշ կէշմիշ պէօյլէ սավաշլար
Եագըլմըշ Թարիսի չօգ քիթապլարա :
18. Պօզուգ իւքեասընա կէլտի պիւր ուճու
Սաղ օլտուն Օսման պէյ կիթտի տույունճա
Շան ալաճագ պիւր սըրա տըր տէյինճէ
ԱԹլը սալտը Չաթա եագըն քէօյլէրէ :
19. Ասկէր իլէ հըճգ էյլէտի գաղայը
Վաղան միլլէթ խարապ օլմասըն տէյի
Սըրայա կէթիրտի տէտիրտի տայը
Փօլիթիքա ֆուրսաթ վիրտի պէյլէրէ :
20. Հէր կիւն իգա իլէ կէչտի կիւնիւմիւզ
Սէմավաթա գատար չըգտը իւնիւմիւզ
Էվրօփատան Թալէպ օլտուն գանըմըզ
Էօլէն էօլտիւ տէրտի միրաս սաղլարա :
21. Սահիպսիգ պիւր միլլէթ գըրըյօր հէր քէս
Հիւճիւմ էթտի ումոււմ Քիւրտ իլէ Չէրքէզ
Գարշը կիթտի հէփսի պօշալտը մէրքէզ
Մէվլամ էօմիւր վէրսին էնճամ էյլէրէ :

22. Ելպէթ պիր հիւրընդէմ էլտէ Էտէրլէր
Պիր կիւն օլուր կէշէր տէրալէր քէտէրլէր
Միւսմէպիալէ զէվալ պուրուկ կիտէրլէ
Տիւրբիզ ահլարը չըգար կէօյլէր ւ :
23. Էֆքեարի տէր պուր տէրտ պէնի ալըյօր
Ինսան օլլու արսըզ օլուկ կիւլիւյօր
Պօշտա տուրմագ գայըթընը կէօրիյօր
Անը տուլար տահա չօգ շէյ սէօյլէր ւ :

Եաղմա խարրիկերի

1. սմլար պէն պիր տէրտէ կիրիֆթար օլտոււմ
Համիտ փէնչէսինի ձիկէրէ սալուր
ձան Թէհամմիւլ էթմէզ սարարտըմ սօլտոււմ
Մէլիէմ գապուլ էթմէզ Լօգմանէ գալուր :
2. Եաղմա օլտու նիչէ քէօյլէր շէհիրլէր
Ձիքրին էթսին Թէվարիլէր տէհիրլէր
Իսմիպտատ էլինտէ իշտիք զէհիրլէր
Կէմիմիզ տէրեատէ ղարգ օլտու գալուր -
3. Էօլիւմ պիզիմ իջուն կէօգէ կէօրիւնմէզ
Վիրան օլտու վաղան իմար Էտիլմէզ
Եաղմա օլան մալլար կէրու վէրիլմէզ
Հիչ խամըրտան չըգմագ աճըլար գալուր :
4. Էֆքեարի տէր Եինէ տէրտ պէնի ալուր
Եաշ Եէրինէ տիտէմ գան իլէ տօլուր
Թարիֆի միւշքիւլ տիր հալ Եաման օլտու
Թիւրք էլինտէ Ե սիր պաճըլար գալուր :

1896 Սենեսիւնի իսպիսալարնրսա Չագմալլը պէշկէն-
ձիւն պիր սասարլըզ Եօլունհիսար սէյիրմէնիսէ ուն
իւշիւրմէֆսէ իֆէն քիւրֆէր կէշիպ փաշրս գամս
վէ սօփս իլի Պէշիւնի սախի Քանիսէ սու-
րէքսէ գարլ՝ վի գանլը կրպիսէրի կվէրիւն-
սէն պուրունմուշ իֆէն միւսքանըզըն քէշ-
վիզի իլի ինֆեար Էրիկէրի միւնայէրի
իւզէրիւնէ սէսսան

1. Նասըլ Թարիֆ Էտէմ օլան հալլէրի
Պու տիյարտա հասպիհալունէն պիլէն Եօգ
Սաա՛թ պէշտէ տէյիրմէնի պասմըլար
Անլատըզ քի Էճէլ կէլտի կիւլէն Եօգ :
2. Մատթէոս տէր արգատաշլար նիտէլիմ
Քիմսէ Եօգ քի քէօյէ խասպեր Էտէլիմ
Հէփ տօսմըլարտան հասիթէմմի կիտէլի
Պիր կէլիպտէ հալլէրիմիզ կէօրէն Եօգ :
3. Տրդատ տէր քի կէ՛լ գարտաշլըմ աղլամս
Հօլիւրսէքտէ մուհաննէթ սէօզ սէօյլէմէ
Չալիմ տիւշման խանչէր սօգտու պինիմէ
Ա՛հ Եօլտիւրտի վատէսիլէ Էօլէն Եօգ :
4. Մկրտիչ տէր պիր մուրատա Էրմէտիմ
Էլ ուզատըպ ղօննէ կիւլին տէրմէտիմ
Չօգ չարշտըմ Եագամ Էլէ վէրմէտիմ
Եարան Եօլուաշ պիր իմուտա կէլէն Եօգ :
5. Պետրոս տէր քի պէն պանթըմը սընատըմ
Էվվէլունէ գըրրգ տըր գօլում գանատըմ
Չօգ ուրրաշտըմ հէր Թարաֆա ինլէտիմ
Ամա՛ն իմուտա տէտիմ սէսիմ տուլան Եօգ :

6. Գիրգոր տէր սըրա պանա կէլիյօր
Շաշըրմըշտա պունու վատէ պիլիյօր
Խաամ էլինտէն պէշի պիրտէն Էօլիւյօր
Եէթ իշիպտէ գուրտ աղգընտան ալան եօգ :
7. Զօգ եալլարտըգ ամմա գապուլ օլմատը
Տիգտէն տէրման կիթտի չարէ գալմատը
Գաբմագ իլուն չօգ չալըշտըգ սալմատը
Ինանըն գարտաշլար պունտա եալան եօգ :
8. Պարսպար տիւշման կիթսին հէման Էօլիւնսին
Անա օլան տիգլէրինէ տէօլիւսին
Անպարը տօլտուրտըգ հէման իւլիւնսին
Ունլուք տօլտու պիր գալքըպտա չալան եօգ :
9. Խապէր կիթտի ումում քէօլլու եէօրիւտիւ
Գօլուն գուգու պիրպիլինէ գարըշտը
Հէր քէսին գալպինտէ պիր ամէշլ տիւշտիւ
Միլլէթ Էօրսիւգ գալտը սահիւլ օլան եօգ :
10. Չրգարտըլար մէփիթալարը տիշարը
Գամա պըջագ իլէ եիւգիւլմիւշ տէրի
Եէթիլ սէն իմտատ էթ եարատան պարի
Խալիքիմիլ սէնսին պաշգա պիլէն եօգ :
11. Սէնտէ օլտուն պիզէ իհանն ինայէթ
Վիճտանսըգ տիւշմանտա եօգ տըր համիլէթ
Եըրմըքը ճանաւար միւնքիլի նիյմէթ
Սիւրիւն պաթտը արայըպտա պուլան եօգ :
21. Պիւթիւն միլլէթ պիրպիլինէ գարըշտը
Պօզուք քէօլլէրինէ պիր զէհիր սաջար
Նիչէլէր շաշըրպ տաղըսրա տիւշտիւ
Նէ՞ տիր պու հալ տէյու սալս սօրան եօգ :

13. Նէ իսէ ասալէթ սալըն պիլտիրի
Պիր կիւն մէվա Էլալէթ պիզի կիւլտիրիւ
Քէօթիւլէրին պէլարմըր պուլտուրուր
Ատալէթիւն հիքմէթիւնի պիլէն եօգ :
14. Հագգատն կէլսին պարսպարըլըն պէլար
Թիճարէթ տիր հագգըլըրն հիլլէսի
Հէփ հագգարգ տըր պէօլիւք քիւշիւք ալսըր
Սալէսինտէ շիւքը Էօլիպտէ կիւլէն եօգ :
15. Էփքեարի պիլլիլիմ տէրուլիսին ամմա
Քէրվանէլէր կիպի օմլար եանմա
Պու խաամ իլէ գարտաշ օլտըրում սանմա
Իշլէր պօզուգ հագգ շէրիւթ կէօրէն եօգ :

Շիխայէք

1. Կիւնտէն կիւնէ արթտըր տէրտի սիլաիլմ
Աճէպ վար մը պախմըր գարա պէն կիպի
Աօիւմանէ ջըգտը սէտայըր աիլմ
Տուրմալ ագտը ջէշմիմ եաշը գան կիպի :
2. Պիհուգուրմ լէլ ու Նիհար աղըսըրմ
Պարսնրմ չօգ տիւմանըր տըր տաղըսըրմ
Մաթէմաագրմ լէլ ու Նիլար աղըսըրմ
Տէրունիմտէ եարէլէրիմ խան կիպի :
3. Վար իսէ պիր խաթամ եարատան պիլտիր
Չէշմիմ եաշըն սիլիպ պիրագտա կիւլտիր
Եա՛ մէրհամէթ էլլէ եա՛ չափուգ Էօլտիր
Էլէգտէն Էլլէլէ գօյտուն ուն կիպի :
4. Էփքեարի ալէմտէ մուրաւ ալմատը
Կիւլմէք եասագ պիր տէմ ղէմսիլ գալմատը
Սապըր կիպի սէլամէթ եօլ պուլմատը
Պիւթիւն Էօրիւ կէլտի կէջտի տիւն կիպի :

Հիւմի գիւմս

1. Զեմանեան իսթիգամէմ գաւառար Պիւմէմ քի ասալէմ ներսէ գալլոյր Բիթապրն սեօզլէրի եւրինի պուլոյր Կին սէ կին շերարէմ մէնգիլ արլոյր
2. Հիւրմէմ եագըրը մը քէնտին պիւմէգէ Հագգը պիլիպ տողրու եօլա կէլմէգէ Միւնաֆրղա էլի սեօզլէն արնաղա Բէնտի կիպի ուղուրսուգու պուլոյր :
3. Նիլէ էնիլի ֆէսատ մէյտանա ջրգալը Միւնաթիմ էօմրինտէն օսանալը պրգալը Իթիպար մալա տըր ասալէմ գալգալը Զեման իգթիգալը պէօլէ օլրիյոր :
4. Տօսթ կիպի կէօրիւնիւպ ֆուրսամըն արար Պաշա պէլա կէլսէ էթսէն պիլ զարար Բէյֆ օլուր կէօնիւլտէն իշինէ եարար Պիւմէմ քի գօմշուլուգ ներսէ գալլոյր :
5. Լէյլ ու նիֆար տուրմազ տիտէմ գան աղլար Բէմէնտ ամըպ տիւշման գօլլարըմ պաղլար Մէլէնա'րմը օլուր աղլար պէլլէր Զեման պիլիլ Թաշտան Թաշա ջալլոյր :
6. Հագգա պիլը արգուիալ վէրսէմ օլուր եա' Բիւլիք էտէն պէլսարըն պուլուր եա' Պէնիմ ինթիգամրմ քէնտի արըր եա' Էֆրեարի սապը էլէ զեման կէլիյոր :

Չէյրունըն 1895 մուհարհպիսի

1. Զէյթուն տէտի պիլը արայա կէլլիմ Պիսուսսւլլարըն ինթիգամըն ալալըմ եա' մաղլուպ էտէլիմ եա' մաիվօլալըմ Համիտին ֆուրսամընը պուլան Զէյթուն պու :
2. Պիլ շէրիքիլ Հայաստանըն տէրտինէ Ասկէր չէքտիք ասը տաղըն արտընա Գիմ տայանըր շու Զէյթունըն մէրտինէ Մէյտան ամըր դահրաման տըր Զէյթուն պու :
3. Եսկի եէկիթլէրի էլէ ալտըլար Արսլան կիպի ամէշլէրէ տալտըլար Էմնէպիտէն ժէնէրալլար կէլտիլէր Միլլէթին շէրէֆի Թաճը Զէյթուն պու :
4. Հիտտէթ իլէ երգալը պիլը գաջ քէօլլէրի Ինիլէթտի տէրէրի տաղլարը Էօլէն Էօլտիւ Էսիւր ալտըր սաղլարը Տօսթ տիւշման ղայրէթի չէքէր Զէյթուն պու :
5. Օն պին ասկէրինէ չալտըր ղալէպէ Եարը ճանլը ասկէր տիւշտիւ Հալէպէ Զէյթուն նամը շա'յ օլունտու ալէմէ Միլլէթ ինթիգամըն ալան Զէյթուն պու :
6. Հէփ կէլտիլէր ժէնէրալը փաշասըն Մէրտ եաթաղը Զէյթուն իէր պիլը քէօշէսին Տիւնեալար տուրտուլքա պինլէր եաշասըն Զալիմին կէօզիւ կէօրմէգ արսլան Զէյթուն պու :
7. Գօնսօլօսլար կէլտի արա պուլմաղա Իսթէտիլէր սիլաիլարըն ալմաղա «Թէսլիմ օլուն պիլը ֆէրտինիլ Էօլմէյէ» Պու Թէքլիֆի Թանըմայան Զէյթուն պու :

7. Էնվէր իւլէ Նիազի, իցեա էթտիլէր պիզի .
Միննէթտարըզ էպէտէն . քէօր օլտուն տիւշման
կէօզիւ :
Նագարաբ

8. Օլ Խըյանէթ վէզիրլէր , ութանսըն րէզիրլէր ,
Խարապ էթտիլէր միլքի, եէրէ կէչսին միւզիրլէր :
Նագարաբ

9. Ա.ի նէլէր էթտիլէր , միւզէվվիր խաֆիյէլէր ,
Պայգուշլարա իլթիճա , վիրան գալան խանէլէր :
Նագարաբ

10. Արշա չըգտը իւնիւմիւզ, գարա կէչտի կիւնիւմիւզ.
Մէշըուլթիյէթ ուղըունա , ֆէտա օլտուն ճանըմըզ :
Նագարաբ

11. Մուլթուլ պէօլէ գալըրսա , Թամ ուխուվվէթ օ-
լուրսա .
Օսմանլը գուվվէթլէնիը, զուլմ րաիամ տուրուրսա :
Նագարաբ

12. Էֆքեարի տէր նէ կիւն տիր , կիւն , իսէ պու կիւն
տիր .
Ատալէթին աշգընա . եափըլաճագ տիւլին տիր :
Նագարաբ

Եաշասըն Հիւրըիյէթ , Միւսավաթ , Ուխուվվէթ
Եաշասըն միլլէթ :

Ասանա հասիսեսի

1. Պիր տիւման վար Ատանանըն պաշընտա
Սիյահի փէրտէ Թօփրաղընտա Թաշընտա
Խատտար Համիա էրմէնին քէշինտէ
— Եանկըն Եաղմա օլտու կիթտի Ատանա
ձիհանըն տիլինէ տիւշտիւ Ատանա :

2. Սիյահի էլտէն մախֆի վո'ւր էմրի չըգտը
Խարապ էթտի միլք ու միլլէթի եըգտը
Սէրփտի կազ Եաղընը պինալար Եագտը
— Նագ. Եանկըն Եաղմա—

3. Եաս Թուլթույօր Գիլիկեանըն տաղլարը
Թէլէֆ օլտու փաշալարը պէյլէրի
Վիրան գալտը շէհիրլէրի քէօլլէրի
— Նագ. Եանկըն Եաղմա—

4. Ատանա օվասըն տիւման պիւրիւտիւ
Եաղմաճըլար հէր Թարաֆտան Եէօրիւտիւ
Սաղը քէստի , մէֆթալարը սիւրիւտիւ
— Նագ. Եանկըն Եաղմա—

5. Քէօր օլտուն վալինին իքի կէօզլէրի
Եէվմի մահշէր գարա չըգսըն Եիւզլէրի
Տէրտէ սալտը զատտար էլլէր պիզլէրի
— Նագ. Եանկըն Եաղմա—

6. Քէստիլէր անասըն չօճուղու աղլար
Ֆիրիատա պաշլատը տէրէլէր տաղլար!
Սօլտու վէրան օլտու պաղչէլէր պաղլար
— Նագ. Եանկըն Եաղմա—

7. Եա' Բապպ սանա մալիւմ օլտուն հալիմիզ
Նամուս կիթտի Եաղմա օլտու մալիմիզ
ձիհանը պօյատը ազան գանըմըզ
— Նագ. Եանկըն Եաղմա—

8. Նէ' քէօյ շէհիր գալտը նէ' պիր գասապա
Պէքեար մագթուլլարը կէլմէզ հիսապա
Ջալիմ ֆէլլահլարա տիւշտիւ պիր չապա
— Նագ. Եանկըն Եաղմա—

9. Քիմի Մէրսին Թարսուս Մըսըրա գաջտը
 Զօղու Էմլագընտան սէրվէթտէն կէջտի
 Ժէօն-Թիւրք ասկէրլէրի չօգ եարէ աջտը
 —Նագ. Եանկըն Եաղմա—
10. Պունա շահիտ կէօքտէ մէլէլքէր գուշլար
 Ֆիղանա պօյանտը տաղ իլէ Թաշլար
 Տիւնեա գուրուլար օլմատըգ իշլէր
 —Նագ. Եանկըն Եաղմա—
11. Օրման Եագար կիպի Եագտը ինսանը
 Ըրմաղա ագըթտը սէլ կիպի գանը
 Սապի սիւպեան սուչսուգ պինլէրճէ ճանը
 —Նագ. Եանկըն Եաղմա—
12. Էօթմէ Ատանանըն Էօրտէյի գազը
 Ավլամա ավընը շահանը պաղը
 Թիւրքլէրէ նիայ օլտու կէլինի գըզը
 Նագ. Եանկըն Եաղմա—
13. Պինլէրճէ չօճուղու նարլարտա Եագտը
 Թսւնա սէլի կիպի գանլարը ագտը
 Էճնէպիլէր տուրուպ սէյրինէ պագտը
 —Նագ. Եանկըն Եաղմա—
14. Գան աղլատը Ատանանըն օվասը
 Սէֆիլ էրմէնիլէր չէքիյօր Եասը
 Քիմսէ կէօրմէգ պիսուչլարըն տավասը
 —Նագ. Եանկըն Եաղմա—
15. Եանկընըն Թիւթիւնիւ չըգտը սէմայէ
 Պաշլատըլար Ալլահ Ալլահ տիմիյէ
 Գալմատը պիր տիլիմ էքմէք Եէմէյէ
 —Նագ. Եանկըն Եաղմա—

16. Էճնէպիլէր Թէլ վիրտիլէր գարէլի
 Քիմի շէհիտ տիւշտիւ քիմի Եարէլի
 Մահվ օլտու տիւքեանլար պիլմէմ նէրէլի
 —Նագ. Եանկըն Եաղմա—
17. Զալիմ Համիտ Էթտիյինի պուլասըն
 Սալթանաթըն գատար մահպուս գալասըն
 Իմանսըգ, գուրանսըգ մուրտար էօլէսին
 —Նագ. Եանկըն Եաղմա—
18. Իսա կէլսին պու տավայը կէօրմէյէ
 Սապըր լագրմ օլ միւրատէ էրմէյէ
 Եիւգ պինլէրճէ շէհիտ էլտէ սէրմայէ
 —Նագ. Եանկըն Եաղմա—
19. Էֆքեարի իսթիտամ Ալլահա վէրտիմ
 Լօգման ֆայտէ իթմէգ Եիւրէքտէ տէրտիմ
 Հետայէթ Ալլահտան էյլէսին Եարտըմ :
 —Նագ. Եանգըն Եաղմա—

Իսթիպսաւըն մաղուպիյէթի

1. Պէ' հէյ ատէմ նագար էյլէ
 Պու կիւն Եէվմի մէսէրրէթ տիր
 Նէ' աճայիպ հալ տըր պէօլէ
 —Նագարաթ —Պու պիր հիքմէթ ազամէթ տիր
 անլաշըրմագ քէրամէթ տիր :
2. Կէօզիւն գալտըր պագ հէր Եանա
 Պիր պիր անլատայըմ սանա
 Թիւրքիա պօյանտը գանա
 —Պու պիր հիքմէթ

3. Արշա չըգտը իննւերիմիզ
Գարա կէջտի կիննւերիմիզ
Շէհիտ տիւշտիւ ճանլարըմըզ
—Պու պիր հիքմէթ—
4. Իսթիպտատ օրթատան չըգտը
Հէմ միլք ու միլլէթի երգտը
Ատանայը նարա եագտը
—Պու պիր հիքմէթ—
5. Համտ օլտուն պու կինն կէօրտիւք
ձիւմլէմիզ միւրատա էրտիք
Համիտ թախտտան էնմէզ տէրտիք
—Պու պիր հիքմէթ—
6. Օ՛ տէվրի իսթիպտատ կէջտի
Վիւքէլա մանսըպտան տիւշտիւ
Համիտ թախտը գօյտու գաջտը
—Պու պիր հիքմէթ—
7. Պիթտի Համիտ տէվրի պիթտի
Սէլանիյէ մէնֆի կիթտի
Օլ երլտըգտա պայգուշ էօթտիւ
—Պու պիր հիքմէթ—
8. Գարա կէջտի գըշըմ եագըմ
Ալտըրտըմ շահանըմ պագըմ
Ահ, Հիւրիյիթ իքի կէօզիւմ
—Պու պիր հիքմէթ—
9. Տօլու վէրտի իջտիմ փիթիմ
Սէօզ չօգ ամմա տար տըր եէրիմ
Ատալէթէ գուրպան սէրեմ
—Պու պիր հիքմէթ—

10. Շիւքիւր կէօզիւմ իլէ կէօրտիւմ
ձէննէթ օլտու եէրիմ եուրտում
Միւսավաթա եիւզիւմ սիւրտիւմ
—Պու պիր հիքմէթ—
11. Պու թէքքէնին ուլլուսույում
Պօշ պիլմէյին տօլլուսույում
Պէն ուխուվլէթ տէլիսիյիմ
«Պու պիր հիքմէթ ազամէթ տիր
անլաշըմմազ քէրամէթ տիր» :
12. Էֆքեարի մէշըութիյէթ էօյէր
Թամ ուխուվլէթ օլսա էկէր
Թիւրքիա ճիհանը տէյէր .
«Պու պիր հիքմէթ ազամէթ տիր
անլաշըմմազ քէրամէթ տիր» :

Միւշահագարը եեվմիյէ

1. Նակէհան պիր պէլա կէլիրսէ պաշա
Պիրազ սապը էթմէլի հէփսիտէ կէջէր
Տիւզ երտէ այաղըն տէյէրսէ թաշա
Ինսան իյգազ օլուպ կէօզիւնիւ աջար :
2. Կէլէճէք պէլատան գաջարըմ սանմա
Օլուր օլմազ սէօզիւ իւսթիւնէ ալմա
Ինսան պէնի պէշէր , ալտանըր ամմա
Մէվլամ տօղըուլարը սաղ եանա սէջէր :
3. Օլուր քի պիր եօլտուզ գարշընա չըգար
Եկիտէ եարէ հիջ , քէմ սէօզտէն պըգար
Պէնլիք քէթիւ շէյ տիր ատէմի երգար
Միւսթագիմ խաթատան ուզաղա գաջար :

4. Էֆքեարի տիր հագգա իտէրքէն վիրտի
Արթուր տէրունինտէ ֆիղանը տէրտի
Տէվրի իսթիպտատտա չօգ սիթէմ կէօրտի
Հէյպէսի տէլիք տիր . հէփ տէօքէր սաչար :

Տիւնեանըն փանիդի

1. Տիւնեա հալի պէօյլէ օլուր
Կիտէն կէլմէգ գալան սէյօլէր
Պու ալէմտէ մուրատ օլմագ
Ալտըմ տէյէն եալան սէօյլէր :
2. Սէվինճ իլէ կէլիւր ատէմ
Շու ճիհանա պասար գատէմ
Նէ՞րտէ պապամ հա՞նը տէտէմ
Էօլմէմ տէյէն եալան սէօյլէր :
3. Քիմսէ գալմագ պուրտան կէօչէր
Մալ ու միլքտէն հէփ վա՛գ կէչէր
Սօն գատէհտէն հէր քէս իչէր
Իչմէմ տէյէն եալան սէօյլէր :
4. Տիւնեանըն սէֆասը խօշ տըր
Ալտանմայըն տիպի պօշ տըր
Էֆքեարինին կէօզիւ եաշ տըր
Սիլտիմ տէյէն եալան սէօյլէր :

Պեօպիսըրը

1. Կէօնիւլ եէթէր էթտին պանա
ձէվր իլէ ճէֆան չէքիւմէգ
Եիւզ պին աման տէտիմ սանա
Սէնին ղայրէթին չէքիւմէգ :

2. Էլինտէն պէզտիմ օսանտըմ
Պաշըմը տէրտլէրէ սալտըմ
Սէնի քէնտիմէ տօսթ սանտըմ
Սէնին ղայրէթին չէքիւմէգ :
3. Էլ աման ղայրու էլինտէն
Պըգտըմ օսանտըմ տիլինտէն
Քէմէրիմ սօյտուն պէլիմտէն
Սէնին ղայրէթին չէքիւմէգ :
4. Հատտինի պիլ արթըգ եէթէր
Վիրան պաղտա պիւպիւլ մ'էօթէր
Պէնի սօյտուն ֆիւրտտէն պէտթէր
Սէնին ղայրէթին չէքիւմէգ :
5. Շէքվամը քիմէ էտէյիմ
Եագամ գօյ վէր կիտէյիմ
Սէն կիպի տօսթու նիտէյվմ
Սէնին ղայրէթին չէքիւմէգ :
6. Էֆքեարի տէր տարտա գալտըմ
Եէթէր էթտին նարէ եանտըմ
Փիյր էլինտէն պատէ ալտըմ
Սէնին ղայրէթին չէքիւմէգ :

Իղպրարը սի

1. Տինլէյին հալիմտէն պիր պահս էտէյիմ
Օսանտըմ տիւնեատան վա՛ր սիզին օլտուն
Պըրագտըմ հէր շէյի արթըգ նիտէյիմ
Սօվվուտում հէր շէյտէն գար սիզին օլտուն :
2. Ագշամ սապահ մէքթէպիմէ կիտէրտիմ
Իֆթիխարէն տուրմագ խըզմէթ էտէրտիմ
Գարտաշսընըգ տէյու ղայրէթ կիւտէրիտիմ
Պէն վարմայըմ ղայրը Եէր սիզին օլտուն :

3. Չօգ եօրուլտոււմ էմէքլէրիմ հեվա տըր Պիհուգուրըմ իշիմ Հազգա տուա տըր Պաշընըզ բունար հէմ եօլտա օվա տըր երգտընըզ պաղչէյի նար սիզին օլսուն :
4. Կին պայրամ տըր գարա լիպաս կիյէմէմ Հալիմ Հազգա մալիւմ էլէ տիյէմէմ Բէթմ էթմէմ տօղըու ասլա էյէմէմ ձանըմ Հազգա դուրպան ա'լ սիզին օլսուն :
5. Իշլէր պիթտի մուտարանըզ գալմատը Շահլար պու ալէմտէ մուրատ ալմատը Եիւզ պին էյլիք եափտըմ քիմսէ պիլմէտի եարըզ պէնիմ ամմա եօլ սիզին օլսուն :
6. Թէրագգը մէֆթուճու կիլիբսինիզ պէնի Վագֆ էթտիմ միլէթէ ֆան իլէ թէնի Մահճուպ էթմէ եա'րապպ շէրիաթ կիւնիւ Պանա իհսան լազըմ մալ սիզին օլսուն :
7. Հազգընըզտա չօգ շիքեայէթ իշիթտիմ ճէրի էթտիմ հէփսինի կէրի իւշիւթտիւմ Պիր սէպաթ ուղըունա եափտըմ պաշ էթտիմ Աթըմ արապիսթան նա'լ սիզին օլսուն :
8. Համտ օլսուն մէվլայա չօգ սիթէմ կէօրտիւմ Թահսիլէ Թագվիյէթ մէքթէպ տիր տէրտիմ Պու արզուտան էօլիւմ այըըր տէրտիմ Աըըը պէն պուլտոււմ պալ սիզին օլսուն :
9. Հէր քէս պիլիբ մէնֆաա'թըմ արամամ էյիլէր էյի տիր ասլա գընամամ Պու Թէքքէյի զիարէթէ վարամամ Իսթէմէմ իտտաա' տուը սիզին օլսուն :

10. Պէշ ճն սէնէ պիր մագսատա չալըշտըմ էյլիք քէմիմ հէր նէ կէլէտ ալըշտըմ Սիննիմ գըրգ պէշ օլտու էօմիւրտէն տիւշտիւմ Թէրկ էթտիմ շէրէֆի շալ սիզին օլսուն :
11. Գալպիմէ նագըր տըր խալիքիմ Ալլահ Իսայա Ինճիլիէ էթտիմ էյվալլահ Էֆքեարի միւրատա էրմէտի պիլլահ Իւթտիւնիւզ օյնաման զար սիզին օլսուն :

Միւշհազաքը զեման

1. Հասպի հալ էտէլմ կէլինի ահպապլար Զին խաղատան սալիմ տէյլիւզ պիզլէր Գո'ւլ գուսուրուզ օլմազ կէրչի ալէմտէ Գալպի ինճիտէճէք օլմասըն սէօզլէր :
2. Լմէգալինիզ էլպէթ էվվէտէն պէնի Ֆագսիթ էօմրի պէշէր էօլիւմ տիր սճու Տէր խաթըր էթմէլի տաիմա պունու Լուծֆ էթ տիւշմանընա տէօքթսին քէօզլէր :
3. Խաղատան սագընըր գօրգար կէզլէրիմ Կէօզ էօնիւնտէ գազըլըշ տըր մէզաըրմ Տուրմազ արզը' հալըմ Հազգա եազարըմ Սափմասըն Թարիքտէն աուըլար իզլէր :
4. Մէարիֆ հէմ մէքթէպ արզում օրտա տըր Ախրէթէ ալտանմամ ճէննէթ պուրտա տըր Պիր ապտալա տախի էյլէսէն զատըր Գարըն ճատան կէջմէզ աուալէթ կէօզլէր :
5. Սիզին իլէ օլան ահտըմ պագը տըր Մուհապպէթ իմանըն ասըլ քէօքի տիր Էքի շէյ տիւնեատա զայէթ քէօթի տիր Հէմ խաթայը իշլէր հէմ տախի կիզլէր :

6. Խաթրը կէծնիւլ հէմ առալէթ արարրմ
Ինճիթմէմ քիմսէյի օլմազ զարարրմ
Լօգման օլուր եարէլէրի սարարրմ
Գարարըր մահշերտէ փէրվասըզ եիւզլէր :
7. Ձէման աճայիպ տիր շաշըրտըմ գալորմ
Տօսթտան սիթէմ կէօրտիւմ ղամկեահա տալորմ
Հէրան գապահամը քէնտիմտէ պուլտոււմ
Հուզուրը պարիտէ մէ'տուլուզ պիզլէր :
8. Իսթիպտատ իշիտիր ղայպէթիմ էթմէն
Գալլիմ վիրան էտիպ պէնի ինճիթմէն '
Հէր շախսա պլտանուպ սէօզիւնէ կիթմէմ
Մահճուպլըզ տիւնեատա հէր շէյի տիւզլէր :
9. Խաղամ չօզ տըր տաիմ ավֆլըզ տիլէրիմ
Ագար ջէշմիմ եաշը տուրմազ սիլէրիմ
Սօն էօմիւրտէ իւմիւտիմ վար կիւլէրիմ
Տու'ր օլուր գուվլէթտէն պիր կիւն պազուլար :
10. Կիւնահա մէյեալ տըր ինսանըն թէնի
Մուհապպէթտէ մէրպուսթ իմանը տինի
Հուզուրը մահշերտէ շէրիաթ կիւնի
Շազ օլուր լիսանլար թիւքէնիր սէօզլէր :
11. Էֆքեարի տէր տուրմա խիւտայա եալլար
Խազնէսինէ չօզ տըր ղանիճէ մալ վար
Սէա'ատէթտէ կիտէն տօզրու պիր եօլ վար
Մաւրշիտիմիզ օլտուն հազիգամ վա'զար :

Իրրինա

1. Էրպապը վիճտանա տէխալէթ էթտիմ
Պազսընլար մէյտանտա հազգ տավամըզա
Հիւսնի հալինիզէ տէսթան սէօլէտիմ
Ավֆ ու միւրվէթ օլտուն րսեանըմըզա :

2. Բահմի մատէրտէն կէլտիմ աիւնեայա
Ճամի աշգտան իջիպ տալորմ տէրեայա
Տայանմազար պունա օլա եվլիա'
Եարատանըմ պազսըն իւքեանըմըզա :
3. Մագսատըմ մուգատտէս էօզիւմտէն թափարմ
Բիրլէր հիմմէթիւտէն մարիֆէթ գափարմ
Սիզլէրէ սրղընրպ պիր իշ տիր եափարմ
Տիւշէր մի' տայըլար պու շանընըզա
4. Չօզ իլթիճա իթտիր գապուլ օլմատը
Նէ հալ իսէ արզոււմ մէյտան պուլմատը
Ղալիպա մուգատէր ջիլէ տօլմատը
Իւմիւտիմի գօլտոււմ եէզտանըմըզա :
5. Պիր ջիլէ տիր ջէքտիք արթըզ եէթմէզ մի
Մէրամընըզ օլա պու իշ պիթմէզ մի
Ճէնա'պ օլան տարա եարտըմ էթմէզ մի
Գալըմը տայըլար պու եանընըզա :
6. Հէր կէլիպ կէջտիքճէ պաղըրմը եագար
Ձէշմիմ եաշը թունա ջաղլէյիպ ագար
Էլլէրին ջիլէսի գըրգ կիւնտէ ջըզար
Հէվալէ էթտիմ արթըզ վիճտանընըզա :
7. Էֆքեարի տէր շէքվամ տույուլմազ օլտու
նէ' պահթըմ աջըլըր , նէ ջիլէմ տօլտու
Եէթէր պու թէրպիյէ սէօզ եէրին պուլտու
Սըղմազ օլտոււմ եա'րապպ վաղանըմըզա :

Ինապէք

1. Չարէսիզ պիր տէրտէ տիւշտիյիմ գէման
Եէթիշտին իմտատա հազըր մը իտին
Սայ քի հալի նէզտէ էօլիւրքէն հէման
Պիլմէմ ճէպրպիլ մի Խըզըր մը իտին :

2. Սօրխուն գազասընտան Սարը Համզա քէօյի.
Հէփ սիւքիւթ էթտիրտին աղայի պէյի
Խնին կիթտի Սահակ Տէրպապանան տէյու.
Վիւքէլա մը պիւլէմ վէզիր մի իտին :
3. Էֆքեարի տէրտինին չարէսին պուտու
Վիզիթասըզ տօգթոր նէ՛ արա օլտու.
Պիւլէմ վագըթ Թէքմիլ եա՛ չիլէ տօլտու.
Նէրտէն կէլտին եահո՛ւ. Խըզըր մը իտին :

Էօմրիւն ֆանիշի

1. Եթօրիւ պրէ՛ շաշգըն պօշ գաֆա ինսան;
Պաշընա պիր շարէ պուլ եավաշ եավաշ
Նէօպէթ իլէ հէր քէս Էօլիւպ կէտիյօր
Սըրա սանա կէլիր պիլ եավաշ եավաշ :
2. Ալտատըր ատէմի տինիա հալլէրի
Քէնտի Էօլիւր պուրտա գալըր մալլէրի
Ահրազ էտէր պիւպիւլ կիպի տիլլէրի
Ռէնկին տէլիշիր կիւլ եավաշ եավաշ :
3. Եալան մալտան պիր տօսթ գազան քէնտինէ
Ասլա տիւշմէ օլ իպլիսն ֆէնտինէ
Պաշտան գարա կէմին կիտէր էնկինէ
Եագար սաղլամ պէնտին սէլ եավաշ եավաշ :
4. Սարսըլըր վիճուտին խասթէ օլուրտուն
Սէրվէթ տարթ պօշ օլուղուլ պիլիրսին
Էնէլ կէլիր պիր կիւն դաֆիլ Էօլիւրսին
Սէօլլէմէտէն տուրուր տիլ եավաշ եավաշ :
5. Ֆիլան Էօլիւշ տէյու հէր քէս տայարլար
յու գըզտըրըպ վիճուտինի էրյգարլար
Տէօրթ ատէմին օմուզունա գօյարլար
Ալըրըր խանէտէն էլ եավաշ եամաշ :
6. Էֆքեարի տէր տինիա ֆանի պլտանմո
Քիմսէյէ մոլ օլմագ ճնա պաղլանմա
Հվատ այալ հիջ պիրինէ կիւվէնմէ
Եագլաշըր մէզարա եօլ եավաշ եավաշ :

Նէ՛ ֆաիտէ

1. Կէլտիմ իօէ առւ տիւնեայա կիտէրիմ
Գալմտան գարտաշտան պանա նէ՛ ֆաիտէ
Սէրէն ճամըմ պէնիմ սայիգ գաս էրիմ
Ալէմ գէնկին օլտա պանա նէ՛ ֆաիտէ :
2. Տիւնեա ֆանի սէֆասընա ալտանմամ
Պանա մալ տըր տէյու ճնա պաղլանմամ
Չալըշըրըմ կէրշի Թէհի էլլէնտէմ
Գազանսամ Յիհանը պանա նէ՛ ֆաիտէ :
3. Պիր կիւն կէսին տէյու կէյէր եթօրիւրիւմ
Լալէ պօղազըմտա սայրի սիւրիւրիւմ
Գասավէթիմ չօգ տըր կէշտի սիրուրըմ
Հէր կիւն տիւշիւն պայրամ օլտա նէ՛ ֆաիտէ :
4. Էրքէն գալգըպ տիվանընա տուրմալը
Բիզայը հագգտա մէտուա օլմալը
Տօղրու օլուպ ֆագիլէթլէ Էօլմէլի
Ձէվգ ու սէֆա սալթանաթտան նէ՛ ֆաիտէ :
5. Խան եափտըրըմ օթուզ իրի եափըլը
Ֆէվգանի , Թահթանի չիֆիէ գափուլը
Տէմիր գաֆէս ճամէկեանլար Թագրը
Պէն կիտէրիմ պուրտա գալըր նէ՛ ֆաիտէ :
6. Հայամըր սերմէտի տիւշիւնմէք պօրճ տըր
Պու Էօմրիւն սէֆասըր ֆանի հէմ պօշ տըր
Տուլ եէթիմէ մուլն օլմագ փէր խօշ տըր
Օղլումտան գըզըմտան պանա նէ՛ ֆաիտէ :
7. Հիսապ էթտիմ շիմտի տիւնիա ֆանի տիր
Ինսանա գըյմէթլի քէնտի ճանը տըր
Իլթիճա էթ Հագգա լուլթուլ դանի տիր
Պաշգասընըն տօսթ լուղունտան նէ՛ ֆաիտէ :

8. Պէշ օն սէնէ խըզմէթ էթտիմ միլլէթէ Միւհիթ-աճ իտիմ տաիմ Հազգտան հիմմէթէ Իլմ ու մէարիֆէ օլտուլմ իթթատէ Պաղըմտան պաղզէմտէն պանա նէ՛ ֆաիտէ :
9. Ավֆ էթ ճիւրմիւմ եա՛րապպ պէն խաղաքեարա Հուզուրա չըգմայըմ էիւզլլէրիմ գարա Տիւնեայը գազանսամ հէփսի պիը փարա Ուլու տիվան խէճիլ օլսամ նէ՛ ֆաիտէ :
10. Էմինիմ քի վա՛զ կէչմէզսին գուլունտան Հէր քէս նէ՛ չէքէրսէ քէնտի տիլինտէն Ինսան՝ պէնի պէշէր սափար եօլլնտան Մէնտէն ղայըը իւմիտիմ եօգ նէ՛ ֆաիտէ :
11. Զօգ ֆէրկի խըզմէթլէր եափտըմ էլլէրտէն Սագընըրտըմ օլուը օլմագ տիլլէրտէն Նամըմ Տովհաննէս տիը քէնտիմ ֆէլլէրտէն Էյի կիւն տօսթուլտան պանա նէ՛ ֆայիտէ :
12. Էֆքեարի պէօյլէ տիը տիւնիա հալլէրի Շահ փատիշահ Էօլիւը գալըը մալլէրի Ուլու աղաճըն օլուը պին պիը տալլէրի Կիւն օլուը տէվրիլիը քէօքտէն նէ՛ ֆաիտէ :

Միւսէսսէս սիւնահի

1. Սանա մալիւմ եա՛ իլանի, ահուզարլէ Էօմրիւմ կէչտի Աճըլարա պօյանտըմ չօգ, Թըղը ֆէլլէք սինէ կէչտի Ալտըրտըմ շահանըմ պաղըմ սիլքիւնտի գօլումտան ուչտուլ նայիլի մուրատ օլմատըմ շէպապէթիմ կէլտի կէչտի նագարամ Կէլ հէյ տօսթուլմ նագար էյլէ չէշմիմտէն ճօշ իտէն եաշա նէ՛ շէքվա նէ՛ շիքիայէթ տիը մ՛ման օլտուն եա՛րապպ հաշա:

2. Պէն պիլիըիմ Թալէհիմ քէմ իգպալըզըզ պօյտան աշտը Թա՛ էզէլտէն պահտըմ գարա ֆէլլէքնիչէ եարէ աչտը Իքի տիտէմ գան աղլատը ճէֆա իլէ Էօմրիւմ կէչտի Ֆէլլէք պանա ըագիպ օլտուլմտը օգ տէլտի կէչտի: նագ. Կէլ հէյ տօսթուլմ.
3. Էֆքեարի տէր ֆէլլէկ պանա նէ սիթէմլէր նէլլէր եափտը Բուզի շէպ տիւշտիւ բէշիմէ Թամլը աշըմա զէհիը գամտը Մուգապէլէ գապիլ տէյիլ աըշընըյլէ ալտը սամտը Մէրհամէթ-սիզ էճէլ կէլիպ ճանկեահըմա Թըրփան ամտը: նագ. Կէլ հէյ տօսթուլմ.

Խարապարը միւսֆիրաք

1. Միւսքիրամ հալինտէն պահս էտէմ սիզէ եաման օլուը ալըշանա միւսքիրամ Ուֆաճըգաան պաշլար կէօրիւնմէզ կէօզէ Մէմլէքէթի պամըրաճաք միւսքիրամ :
2. Միսօ միսօ տէր իքէն իլլըու կիտէր Ֆիքրինտէն տէֆ օլուը տէրտ իլէ քէտէր Միֆթահընտա տօսթուլըք մուհապէթ իտէր Խիթամընտա եարէ աչար միւսքիրամ :
3. Պիր գատեհ տօլտուրուպ էիւզիւնէ պագար Մէթի իտէր մուճիտին պին էլգապ Թագար Պիրազ սօնրա քէնտի էլիւնի երգար Ելլան օլուը սօգար սէնի միւսքիրամ :
4. Աղզընա մուսֆըգ պիր ահպապ պուլուը Իչէր ըագըըք քէօր սէրսօշ օլուը Էվտէ աիլէսի աճըլգտան Էօլիւը Այալ էվլատ ունուլտուրուը միւսքիրամ :

- 5. Իշրէթ ատէմէ մուզիբը հգէլտէն
Հէմ եօլտան չըգարըր հէմ խաղա տիլտէն
Ձուհը հտէր հէգարան գամիլիք էլտէն
էնվայը խապատէթ եափար միւսքիրամ :
- 6. Մէլխօրլուգտա պիմէմ կիզի նէ հալ վար
Քիմի տիրէք Թուծար քիմիսի տուվար
Քիմի կէօրմէգ, կէօգտէն տէօքիւմիւ, կիւհէր
Տէնիզլէրէ տալկըճ հտէր միւսքիրամ :
- 7. Պէլասը չօգ արսըզ ինսան պիլմէյօր
Վիւճիւար չիւրիւլիւ պիւզիւ կիւլմէյօր
Ինստընտան օգգա իչսէ էօլմէյօր
էօլմէսէտէ սիւրիւնտիւրիւր միւսքիրամ :
- 8. Ինսան եօլտան չըգար հատտինի պիլմէգ
Դասիհամ տինլէյիպ հիչ եօլա կէլմէգ
Մէրէնճամ կէչիբիւր պիւր իպրէթ ալմագ
Ազլն ալըպ մէճնուն հտէր միւսքիրամ :
- 9. Մէլխօշ եա' մէթի հտէր եա' տա մա'թ իտէր
Քէյիբի քէնտի եափար աղտարէ սէօյէր
Այըպ տըր տէյէնէ եիւզիւնիւ էյէր
Ասալէթին մէյտանա գօր միւսքիրամ :
- 40. Փարա տիւքէնտիքճէ մէսարիֆ արթար
իչէր սէրխօշ օլուր օրթատա եաթար
Պաշար սաղա սօլա նաղարա աթար
Ինսանլըղըն ունուծտուրուր միւսքիրամ .
- 41. Դուշ հտիպ իշրէթին ալըրլար մէգէլ
Եափըլան մէսարիֆ կէօրիւնմէգ կէօգէ
Իթիհաճը գալմագ չալկըյա սագա
Հէր կիւն տիւլիւն պայրամ եափար միւսքիրամ :

- 42. Քիմի շարգը օգուր քիմիսի օյնար
Աթէշիշան կիպի իչինտէն գոյնար
Պիր աէմ արսլան օլուր ատէմ մի տինլէր
Ճէլլատ կիպի սաթը չալար միւսքիրամ
- 13. Նիչէլէր պու եիւզտէն օլուրլար խարապ
Ճիլէրի գավրուլուպ օլուր պիւր քէպապ
Ահրազա տիւ վէրիւր րագը շարապ
Փարասըզ պիւր տէլլալ հտէր միւսքիրամ :
- 14. Սէրխօշլուգ ալէմի Թօհաֆ օլուրլար
Չիւնքի նէ եափարսա կիւզէլ պիլիյօր
Քէնտիսի սէօյլէյիպ քէնտի կիւլիւյօր
Մայման հտիպ քէյիին ալըր միւսքիրամ :
- 15. Պիր գաչ սահա'թ տէվամ հտէր ագընտան
Չագմագ կիպի աթէշ սաչար կէօզիւնտէն
Նիչէլէր մահվ օլմուշ իչիի եիւզիւնտէն
Սաղը սօլու կէօրմէգ հտէր միւսքիրամ
- 16. Իշրէթին եափարլար աղալար պէյլէր
Կէօզիւնէ կէօրիւնմէգ ուփաճըգ տաղար
Նիչէ տուլ եէթիմիւր նան տէյու աղար
Մէրհամէթ գափուսըն գափար միւսքիրամ :
- 47. Ձէնկին իչէր իչէր ֆագիբուէ իչէր
Չօղու նան պուլամագ հէմ սէփիլ նաչար
Ագշամ տավէթ հտէր, սապահ էլ աչար
Էսնաֆ իլէ տէօյիւշտիւրիւր միւսքիրամ
- 18. Պէօյիւք քիւչիւք պիւր պիւրինէ ուլույօր
Իտարէյի մասլահաթ խաթըր սայըյօր
Շարապ ալշար օլմուշ փալթօ սօյուլօր
Նամուսունու իւսթէ վէրիւր միւսքիրամ :

19. Քիմի գաթիլ օլուր քիմիսի Եօլիւր
Ենվայր քեօթիւլիւր մէյտանա կէլիւր
Իսպաթա լիզիւմ եօգ ճօճուգտա պիլիւր
Հիճապ փերտեսինի երըթար միւսքիրամ :
- 20 Սերխօշ խէյալինտէ հավայր քըրար
Էլտէն ուչտու տէյու տէօրթ եանըն արար
Պունլարլէ գօնուշմագ ինսանա զարար
Շան ու շէրէֆ գօյմագ սօյար միւսքիրամ :
21. Սերխօշուք չըգարըր սէքրանը եօլտան
Կէօզիւնիւ սագընմագ տալտան պուտագտան
Հայա էթմէզ Հագգտան հէմ փէրվա գուլտան
Ո'ւտ էտէպի ունուժտուրուր միւսքիրամ
22. Իչէրքէն իչէրքէն պիրտէն ագտըրըր
Ֆուրուն կիպի միտէսինի գըգտըրըր
Էճէլսիզ Եօլտիւրիւր մէգար գագտըրըր
Պիր գուրշունա գուրպան էտէր միւսքիրամ :
23. Սէֆիլ ինսան գուսուրունու կէօրմէյօր
Էլտէ սիմ ու զէրին խայրա վիրմէյօր
Խայրխահլըզ լէգզէթինի պիլմէյօր
Ալիմլէրի ճահիլ էտէր միւսքիրամ :
24. Եագը'գ , շու իշըէթէ վերմէյին փարա
Սէրխօշուն հէր եէրտէ եիւզլէրի գարա
Օգո'ւ թարիլլէրի թէֆթիշ էթ արա
Անլա նէ' խասարամ եափմըշ միւսքիրամ :
25. Վիճուտինէ հէմ քէսէնէ գարար տըր
Կէօզիւնիւն նուրունը ալըր գարարըր
Կիւլ չէրէն սօլտուրուլ' եօլու արատըր
Էնճամ պիր կիրտապա սօգար միւսքիրամ :

26. Տուգուն փարասընը իչկիյէ վէրիւր
Էվինտէ չօճուլար աճընտան Եօլիւր
Ջանն էտէն Իզմիրտէն տէվէսի կէլիւր
Վէգիւր կիպի թաֆրա սաթար միւսքիրամ :
- 27 Իւչիւ պէշի պիր արայա կէլիւրսէ
Իչկի մէգէ օրթալըղա ալըրսա
Ջարար սայար քիւբտէ շարապ գալըրսա
Քիւբ իլէ գօնթրամ էտէր միւսքիրամ :
28. Շարապ գըրմըզը տըր ընկինէ պագմա
Շէքլինէ ալտանըպ քէնտինի եագմա
Ագըէպ կիպի սօգար էվինի երգմա
Սօնրա ուչուրումտան աթար միւսքիրամ :
29. Միւսքիրամըն վար տըր եիւզ պին զարարը
Միւպթէլայր մէյին օլմագ գարարը
Հայվան օլուպ էլէ վէրիւր եուլարը
Սէրսէրի հէմ մէնֆի էտէր միւսքիրամ .
30. Սէրխօշ տիվար սանըր կէօլկէի թուժար
Էլի պօշա չըգար երգըրպ եամթար
Աթ կիպի քիշնէյիպ չիֆթէլէր աթար
Հայվան գիւմրէսինէ գամար միւսքիրամ :
- 31, Էիլի քէյֆ օլուրսուն իչտիկին սաա'թ
Գարարը կէչտիքճէ գաչար ըահամ
Թուժունճա գատէֆի ուչար գանա'ամ
Մէրտլիյի պիր փուլա սաթար միւսքիրամ :
32. Վա'գ կէչին տօսթլարըմ իշըէթ իչմէյին
Մէլխանէճի փէնչէսլնէ տիւշմէյին
Թէօպէ էտին գափուսընտան կէչմէյին
Սէրմայէնին կիւլէսի տիր միւսքիրամ :

- 33. Էվատուարըն գալըր Էլին Էլինէ
Նամին տեսման օլուր աղեսար տիլինէ
ձօշկուն ագար կիտէր թունա սէլինէ
Սէնի պիր տալիայա աթար միւսքիրամ :
- 34. Իչէրսին պատէյի գրգտըրըր սէնի
Նար կիպի գավուրուր նագիր միտէնի
Տիւշման էտէր ինտ'աթըր զէվճէնի
Սէատէթտէն մահրոււմ էտէր միւսքիրամ
- 35. Ինանըն իշրէթտէ մագարրամ չօգ տըր
Իչիպտէ ըհգալէթ էթմէլէն հօգ տըր
ԱՅէպա՞ պու տա մը Ալլահիան թագտիր
Սէրվէթ վիճուտ գասսապը տըր միւսքիրամ :
- 36. Ագլընըզը պաշընըզա տէրձ էտին
Փարանըզը մհարիթէ հարճ էտին
Էօքսիւզ թալիմ էթտիր եէթէրոնէ կիւճին
Զիւնքի պիլէզ քիֆայէթի միւսքիրամ
- 37. Սէրխօշուն պէլասը քէնտինէ եէթէր
Տէլի իտէր առէմի մէճնոււնան պէտթէր
Նիզա՞ արար գավկա կէօղինէ թիւթէր
Թէֆրիթ ինմէզ տիւշմանը միւսքիրամ :
- 38. Կիտէր մէյիանէլէ վէրիթ փարայը
Ագրպէթ քէնտինտէ կէօրիւր եարայը
Զա՞ իտէր սէրվէթի, քէօշկիւ սարայը
Բիւլխանըրա միսիմաճ իտէր միւսքիրամ :
- 39. Հիւնի փարէթ օլմագ առէմէ պօրճ տըր
Սիւս, շէրէֆ, սալթանամ քեաֆիէսի պօշ տըր
Շէֆգամ մուավէնէթ գալպէ քէք խօշ տըր
Հըսսիյամը խայրա տիւշման միւսքիրամ :

- 40. Մէքթէպ եափտըր Էկէր փարան վար իսէ
Օրտա թահսիլ կէօրսին զիւքը վէ նիսա
Նամլն պագի գալուր պէօյլէ օլուրսա
Աքսի հալտէ եուտար սէնի միւսքիրամ :
- 41. Զօգլարը թանըմագ ագտան գարառան
Նիչէլէր այրըլտը ահպապ եարանտան
Գալըրըրալմ շու իշրէթի արառան
ձանլար եագար Էվլէր երզար միւսքիրամ :
- 42. Ահ էտիպ աղլասըն հէր քէս պու իշէ
Իշրէթէ տէվամ վար հէփ քէօշէ քէօշէ
Հազըր մէյիանէլէր, Յէպլէրտէ շիշէ
Իշի կիւճիւ ունուլթուրուր միւսքիրամ :
- 43. Սէտէնիյէթ թարիգինտէն սափմայըն
Փիյը մուղէնէ Ալլահ կիպի թափմայըն
Պըրագըն իշրէթի արթըզ եափմայըն
Ֆաիլինի ըհգիլ էտէր միւսքիրամ :
- 44. Օլ հիճապ փէրտէսի գալգմասըն գուլտան
Սէրի ագատ օլմագ տէրա ու պէլատան
Պասիր օլան չափուզ տէճնէր պու եօլտան
ձահիլլէրէ մէյտան օգուր միւսքիրամ :
- 45. Միւսքիրամ չօգլարը դարգ էթմիշ եասա
Օնլարտան իպրէթ ալ ագրն վար իսէ
Հալինէ պա՞գ թէօպէ էլլէ նէ իսէ
Տօղուղունա նատիմ էտէր միւսքիրամ :
- 46. Տօսթլար նագարընը գալտըրըր սէնտէն
Զէրաֆէթլէ չըզան իմանտան տինտէն
Սօնրա հիսապ իսմէր սէն իլէ պէնտէն
Պիւլպիւ տիլին Էպքէմ իտէր միւսքիրամ :

- 47. Տօսթսւմ եօգ տըը միւսքիրամըն վէֆասը
Նիչէլէր ալտաթմըշ ֆանի սէֆասը
Պիրազ քէյֆէ գարշը պին պիր ճէֆառը
ձանը թէնի թէսմիմ էտէր միւսքիրամ :
- 48. Ձէնկին ֆագիր ճիւմլէ իչկիյէ տիւշտիւք
Պաշըմըզա սօնսուզ պիր ղայլէ աչարգ
Էսէֆէնկիզ պիր հալ էարատան շաշտըգ
Գահրամանլար մաղլուպ էտէր միւսքիրամ :
- 49. Կէչէն կէչտի պուճտան պէօյլէ օլմասըն
Պօշալան շիշէլէր արթըգ տօլմասըն
Մէյխանէճի գուսուրուճա գալմասըն
Պիր համլէտէ էէրէ չարփար միւսքիրամ :
- 50. Գըսա քէստիմ, քեաֆի, սէօզ ուզանմասըն
Նարը սէքրանընա քիմսէ եանմասըն
Քէնտին պիլէն մէյի էլէ ալմասըն
Գափու գափու տիլէնտիրիր միւսքիրամ :
- 51. Պու նա՞սըլ ճէֆայլէթ ձէնապ-իւլ-վէհապ
Միւսքիրամ տիւնեայը էտէճէք խարապ
Պիր տահա գօյմայըն րագը շարապ
Սաֆի միքրօպ օճաղը տըը միւսքիրամ :
- 52. Պիր աշգ կէլտի պիր գաչ պէյթ սէօյլէտիմ
Աֆ իտինիզ պէլքի խէզա էյլէտիմ
Մագարթամ մէյտանտա, պէն նէ էտէյիմ
Հիտտէթինի քիւքտէն ալսըն միւսքիրամ :
- 53. Գայսերիտէ պիրազ միսաֆիր գալտըմ
Թէրքի իշըթ նամլէ գլիւպին պուլտուճ
Միւսսիզլէրինէ էյվալլահ տէտիմ
Չօգ էվլէրէ կիրմէզ օլմուշ միւսքիրամ :

- 54. Սանճաղըմըզ եօզղատ Գազա Պօղազլեան
Քէլլէրտէնիմ նամըմ Յովհաննէս Տէմիրճեան
Պէքրիլէրին խէլասընա սէնախան
Քօլէրայա գուրպան կիթսին միւսքիրամ :
- 55. Էֆքեարի տէր սէօզիւմ էօյիւտ ալանա
Չապթ էտիպտէ գուլաղընտա գալանա
Հէր պիլի զիգըյմէթ ճէվիէր պիլէնէ
Համիտ կիպի թախթտան տիւշսին միւսքիրամ :

Բեկիշի գեմաւ

- 1. Ձէման պիր աճայիպ հալ քէսպ էլլէտի
Քիմի աղլատըր քիմի՞ն կիւտիրիւր
Օլուր օլմազ էլէ կէճնիւլ էլլէտիւր
Գուլու գուլա միւհթաճ իտէր էլլտիրիւր :
- 2. Հէր ատէմէ պէլ պօղլայըպ ալտանմա
Հէր քէսի քէնտինէ տօսթ օլուր սանմա
Տօղլու սէօզ սէօյլէմէք չօգ զօր տըր ամմա
Քէլլէթէ պօյնուճու քէրթէր էլլտիրիւր :
- 3. Կիւվէնմէյին ինսան օղլու խայըն տըր
Տօսթ օղլուպտա էիւզէ կիւլէ օլուճ տըր
Էն եագըն ագրապան վէլլվ սօյուճ տըր
Յուրսամ պուլա աման վէրմէզ էլլտիրիւր :
- 4. Ագըլ էրմէզ շու տիւնեանըն իշինէ
Աղը գաթար չօգլարընըն աշընա
Գատէր եարտըմ էթմէզ իսէ պօշունա
Յէրհատ կիպի գայալարը տէլտիրիւր :
- 5. Եավէր օլուր պագըլարըն իգպալը
Պաշընտան ագտարըր վէրիրքէն մալը
Պօշ տըր շու տիւնեանըն շէրէֆի շանը
Էֆքեարիի տիվանընտա կիւտիրիւր :

Չուշըր մեկը

1. Սիննի սեպագեթուն տիւշտիւմ սիր տերտե
Քիսնէյէ տիմէտիմ հալիմի ֆէլէք
Պէն էսկի տերտիմէ Կանրայ կէզէրքէն
Պունը տա կէթիբոլն պաշրմա ֆէլէք :
2. Անատան պապանան էօքսիւզ գալմըշըմ
Էօքսիւզէր կիւլիւշտէ պէն ինանմըշըմ
Տիւնեա եալան իմիշ պէն եանրմըշըմ
Եէթէր տիւշտիւն արթըգ փէշիմէ ֆէլէք :
3. Էթմէսին ֆէլէրին էօքսէյի գազը
Տէրա իլէ կէշիբոսիմ գըշ իլէ եազը
Միցրան Տէմիրճեան պիր էմիլ գուգու
Նազար էլէ չէշիմ Կաշրնա ֆէլէք :
4. Տուրման էմիլէրիմ ջարէմի պուրան
Մէվկիւլիւ մալըման պէտէլիմ վէրտիմ
Էճէլին էլինտէն գօր իլէ պըն
Ձէցիլըէր գամտըրըրն աշըմա ֆէլէք :
5. Նան ու շէօհրէթիմիգ նամըմըգ պէլի
Փէտէրիմ նիկոդոս ապըմ ֆէլէրի
Վար մը՝ էֆրեարի կիպի տաճա թէտէրի
Տէրալի եազըն մէզար Թաշրմա ֆէլէք :

Նամէրշիւր

1. Հէր նէ իշ Թուճարսան էցիլնի արա
Հազգը ինքեար օլմազ պապա իլիալին
Խամ ճէվիէր մէցէնկոն իմմէզ պիր փարա
Մէլէսի օլմազ սէլի իլէ սէօլիալին :
2. Վար էցիլ թէամիլէ տէրտիլի տանըշ
Նատան ճաջիլ իլէ կէրիտէն գօմուշ
Գամիլնէ գասա իտէր տիւշէրտէ պիր իշ
Պօշա ջըգար ֆաչիտէ վիւմէզ էօլիալին :
3. Կիւլմէտիմ տիւնեատա ճեմ կիւրիւրմէտի
Նէ՝ վուրուպ էօլիւրաիս Նէ՝ էօլիւրմէտի
Էֆրեարի պիլիր եա՝ հիլ ալըրմաար
Գամիլի տիր նամէրտ՝ մազում շէցիալին :

Իգիւարը մէշաշ զուէ

1. Սէրիմ խալի տէշիլ տէրտէն պէլատան
Սաղըմա սօլումա պագամազ օլտում
Նազար էլէ պէն գուլումա եարատան
Եիւքիմ զամ եիւքիւ տիր գալգամազ օլտում :
2. Պանա իմոտա սէնտէն օլտուն եարատան
Լուճֆուն իցան էօիպ սէչմէ սրատան
Իգպալ լազըմ էվլէլ մալտան փարատան
Ա՛ր էօիպ տիւնեայա պագամազ օլտում :
3. Լէլ ու նիցար մէրագ կիթմէզ սէրիմտէն
Տէսմին էօիիպ տէսմուր ալըմ թիրիմտէն
Ճէլըան կիպի սրոս տիւշտիւմ սիւրիմտէն
Գըրըլըր գամատըմ գալգամազ օլտում :
4. Էլին արը արթըգ պէնի չիւրիւմտի
Եաղ կիպի ամէշէ Թուճտու էրիմտի
Ձիլէ իսէ թեաֆի պըրագըն պիմտի
Եիւքիւ մէնգիլնէ երգամազ օլտում :
5. Ալման պէն մազլումուն ա՛հ ու զարընը
Միլլէթ իլուն խարճ էլլէտի վարընը
Ղազապ խտէր կիւճէնտիրմէն վիրիմի
Խըմմէթի Թալիլէ պագամազ օլտում :
6. Էֆրեարի տէր շաշարմ Ալաիմ շաշարմ
Պիր սատըգ տօսմումա սըրըմը աշտըմ
Պունճա սէնէ մէքմէպ՝ միլլէթ իլուն գաջազմ
Բէօշէի վախտէթտէն ջըգամազ օլտում :

Խարիմէի ընդհանրին

Փագստըն մուգատտէս հագիգամ Տիւմէ
Էֆրեարը ումուսի Թէնվիր օլմալը
Արզունըը Թահսին Էտէրիմ ամնա
Մէսէլէ մանթըգէն Թէֆսիր օլմալը :

Իրշատամ ախլագի փէնո ա. նասիհամ
Հատտա սրագըրար սայքի միւճիգոմ
Մէզիլլէթի գըլմէթլի տիր գամ պէ գամ
Ջիհնի գարի՛ոնտէ Թէֆսիր օլմալը :

Նէսլի ճէտիտ իշուն կիւզէլ պիր րէհպէի
Պաալիլէթ Էօմրիւ շամիլ մուսավէր
Տէվրի իսմիլպատտուս հիւրըլլէթ փէրվէր
Նամը ֆէտաքեարան Թագտիր օլմալը :

Ալէմի մէտինի նամուս վէ ըֆիթէթ
Հըստիյամը վագան վէ պէշէրիլլէթ
Թէրագգը Թէֆէյիւզ Էթմէքչուն միլլէթ
Ոսուլը մէարիֆ միւսմիրր օլմալը :

Սէրվէթ ու. ֆինունտա գաւըրըզ կէրի
Գուրթարմազ պէլատան ճահիլին սէրի
Հագիգամ տէյիլ մի տօսթում Էֆրեարի
Ճէհա Էտիպ իլմ իլէ ամիլ օլմալը :

Պիտարի-Էֆրեարիլէ գալպէն մութթաարը
Ոսուլ օլմաարգճա իշ կէօրմէզ ասը
Մէարիֆ միլլէթին բոհիւ վէլ հասըլ
Պու պապտէ սպի՛տէ մուսիրր օլմալը :

1. Աշք Էսէրի եատիկեար գաւտըը կիպի
Աջրգ լիսան հէր շախ տույար օլմալը
Արզու. Էտիպ տօսթլար արըրը կիպի
Եէնի նէսլին ֆիւրի՛նէ ույար օլմալը :
2. Կէշմիշի անտըրմազ եօլլու նասիհամ
Էֆրատը միլլէթէ օլտուն վասիլլէթ
Մէարիֆ տիր միլլէթէ Տիտտի հասիլլէթ
Սաֆիթէթի տիր վագթա ույար օլմալը :
3. Մամլուպա ասիրէ եարար Էֆրեարըր
Պէշէրիլլէթէ իրզմէթ պագը Էօթըլէր
Իսմիլպատտա գուրպան կիտէն ետսիրլէր
Գըլմէթի մէշրութիլլէթի սանար օլմալը :
4. Մէտէնիլլէթ , իլիմ վագթա ույմալը :
Կէշմիշ վուգուամը պիր պիր տույմալը
Հֆիւրիլլէթէ պիր Էսաս , Թէմէլ գօլմալը
Թամ մագստըն մէյտանա գօյար օլմալը :
5. Խամա սիր սէրվէթէ արզու վէրմէլին
Մէարիֆէ գարշու գուսուր կէօրմէլին
Մէտէնիլլէթ ամլէմի տիր պաշգա պիլմէլին
Օլ ճէնէթէ Թահիլլ տիրար օլմալը :
6. Էֆրեարի պու վագթը , գըլմէթի սայար
Տէհիրլէր զիւր Էթսին կէօրսիւնլէր գայար
Օլ կէլէճէք նէսլէ եատիկեար գօյար
Ֆիւրի սէլիմ սատըգ տօսթ զայիւր օլմալը :

Խ Ի Թ Ա Մ

ՀՄԱՅՆԱԿ ԱՐԱՄԵԼԵՅԻ (Մ. ՇԻՈՏ) Հե-
ղինակուած իւնները, Թարգմանուած իւն-
ները եւ Հրատարակուած իւնները : Ղ. Փ.

1. Քիւրտ Պէկ. Բ. Տիպ (սպառած)	2
2. Անաստուածները,	5
3. Մերձեցում	2 20
4. Հնչակ	1 10
5. Հանրային դատաստանին »	— —
6. Արամը, Բ. Տիպ	3 10
7. Դատ	1 10
8. Սեւ Հարսանիք	1 10
9. Բրդերը Տանկա-Հայաստանու	5
10. Անձան ժիրայր, արամ 5 արար	3
11. Բռնակալին Մահր, արամ 3 արար	3
12. Միւսմկայիան վեճամբ, արամ 3 արար	2 20
13. Թուրքոյ Անգղիմաղիր Տարրերը	1 20
14. Փարսականք	2
15. Հերոսուհիներ	3
16. Ազատութիւն Բայ. և Տնտեսական	2
17. Թշուառների ընդրը	2
18. Ինչ է Հայրենիքը	2
19. Կորչին Ողբալ Գեմօրրանները	1 20
20. Գրչական Ուսուցչի Չայնը	2
21. Երկու Երոզա	30
22. Հայուն Երգարանը (փաստագր 15)	10
23. Դայլայլիկ Էրարան	8
24. Երկրագործութեան, անտառաց և հանքաց չանագործան ու զարգացումը	30
25. ԿՈՂԱԿ. Ա. Տարի հաւարածոյ	20
26. ԿՈՂԱԿ. Բ. տարի հաւարածոյ	20
27. ԿՈՂԱԿ. Գ. տարի հաւարածոյ	20
28. ԿՈՂԱԿ. Դ. տարի ի բաժանորդագրութեան	20
29. ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍ	40
30. Քարթ-բռնալներ 30 տեսակ, հատը	10
31. Ազատար Յիսուսը (ընդ մամլով)	1
32. Պարսիստան և Պարսիկ Յեղափոխու- թիւնը (ընդ մամլով)	6
33. Լրեսնէրու Երկիրը և Ազա-իւլ-Համիա	6

Մեծամասնակ գնողներուն կարելուր զեղջ
Հասցէն. — Rédaction «Pejichk», Péra
Constantinople Տիր եւ Տնօրէն
ՏԻՔ. ՎԱՀԱՆ ՂԱԶՍՐԵԱՆ

Ֆրւսք 5 դր.

Պրնիւնէ քիւրպխանէրէրէ զէ «ԿՈՀՍ.Կ»
մարպաւարնէսա Ֆրուսք օրուսր :

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0653732

